Ազգ
Azg
24 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 2007 ՇԱԲԱԹ 35 (36[illegible]7)

«Ազգը» կրկին արժանացավ միջազգային մրցանակի

Մեր թերթը կրկին արժանացել է միջազգային մրցանակի, այս անգամ՝ «Որակի համար միջազգային դափնեպսակի» (International Trophy for Quality) «Նոր հազարամյակի մրցանակի» շրջանակներում: Կազմակերպության նախագահ Արսենիո Պարդո Ռոդրիգեսի Մադրիդից խմբագրությանս գրած նամակը տեղեկացնում է, որ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ-ն այդ մրցանակին տիրացել է Առեւտրի ղեկավարների ակումբի (Trade leaders' Club) անցկացրած հարցումների արդյունքում, եւ մրցանակը շնորհվելու է առաջիկա ապրիլի 23-ին Փարիզում, Մերիդիեն էտուալ հյուրանոցում կազմակերպվելիք ընդունելության ընթացքում:

Անշուշտ, «Ազգը», ինչպես նախորդ 2 անգամներին, չի ստանալու այդ մրցանակը, քանի որ պետք է վճարի բավական մեծ գումար՝ արարողություններին մասնակցելու եւ գովազդային հնարավորություններ ստանալու համար:

Հիշեցնենք, որ նախորդ երկու առիթներով «Ազգն» արժանացել էր համաեվրոպական «Կամար» (Arc) ոսկյա եւ պլատինե մրցանակներին, որոնցից հրաժարվել էր նույն պատճառով:

Տեղեկացնենք, որ «Որակի համար միջազգային դափնեպսակի» նախապես Հայաստանից արժանացել են «Թագուհի Կլեոպատրա» ՍՊԸ-ն եւ Երեւանի ոսկերչական գործարանը:

ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՀԱԼԱԾԱՆՔՆԵՐ

Թուրք պատմաբան Թաներ Աքչամը թուրքական զրպարտության զոհ

Թուրք նշանավոր պատմաբան, Հայոց ցեղասպանության մասնագետ, Մինեսոթայի (ԱՄՆ) համալսարանի Հոլոքոսթի եւ Ցեղասպանության ուսումնասիրությունների կենտրոնի պրոֆեսոր Թաներ Աքչամն անցյալ ուրբաթ օրը դասախոսության համար Մ. Նահանգներից Կանադա՝ Մոնրեալ ժամանելիս, օդանավակայանի մաքսատանը 4 ժամից ավելի հարցաքննվել է անվտանգության աշխատակիցների կողմից: Պատճառը՝ անհայտ անձինք նրան զրպարտել էին ահաբեկչական կազմակերպության անդամ լինելու ամբաստանությամբ: Թուրք պատմաբանը հրավիրված է եղել Մոնրեալի ՄըքԳիլ համալսարանի իրավաբանության ֆակուլտետի կազմակերպած գիտաժողովին մասնակցելու: Նրան հրավիրել է ՄըքԳիլ համալսարանի պրոֆեսոր Փայամ Ախավանը, որը հեռախոսով կապվելով մաքսատանը արգելափակված իր հյուրի հետ՝ բողոք է ներկայացրել կանադական համապատասխան իշխանություններին, որից անմիջապես հետո Աքչամին բաց են թողել: Մինչ այդ մաքսատան պաշտոնյաները Աքչամին ցույց են տվել իր վերջին գրքի՝ «Ամոթալի արարք» աշխատությանը նվիրված գրախոսականներ Wikipedia.com եւ Amazon.com կայքերից, որտեղ նշվել է, որ նա անդամ է ահաբեկչական կազմակերպության:

Սա նմանօրինակ առաջին դեպքը չէ: Աքչամը համոզված է, որ թուրքական իշխանություններն են իր դեմ աշխատում՝ Հայոց ցեղասպանության մասին խոսելու համար: «Վերջերս, երբ Նյու Յորքի համալսարանում գրքիս շնորհանդեսն էր կատարվում, մակագրության արարողության ժամանակ թուրք ազգայնամոլները խանգարեցին, նրանք ինձ ահաբեկիչ կոչող ցուցանակներ պարզեցին եւ մեղադրեցին Թուրքիայում ամերիկացիների սպանությունը կազմակերպելու մեջ»: Պատահել են նմանօրինակ այլ դեպքեր եւս: «Խոսքի ազատության ծխածածկույթի ներքո որոշ խմբավորումներ ինձ ֆիզիկական ու նյութական վնաս են պատճառում: Աշխատելը շատ դժվար է», ասել է թուրք պատմաբանը, հիշեցնելով, որ Մ. Նահանգներից դուրս իրեն անապահով է զգում եւ ստիպված է բազմաթիվ հրավերներից հրաժարվել, «Ազգին» տեղեկացնում է Միքայել Զ. Բոնաֆիլը (www..staitrib ure.com):

ՀԱԿԻՐՃ

Սպանել են ազգային խտրականության հիմքով

«Հայաստանի քաղաքացի Արմեն Հարությունյանի սպանությունը Մոսկվայում կատարվել է ազգայնական հողի վրա», հայտարարել է Ռուսաստանի հայերի միության փաստաբան Սիմոն Ծատուրյանը: Նա պաշտպանելու է սպանվածի իրավահաջորդների շահերը: Հիշեցնենք, որ 38-ամյա Արմեն Հարությունյանի դին հայտնաբերվել է փետրվարի 21-ի երեկոյան, Մոսկվայի Հոսպիտալնի վալ փողոցի շենքերից մեկի մուտքի մոտ: 1969 թ. ծնված Արմեն Հարությունյանն անչափահաս երկու երեխա ունի:

ՀՀ էներգետիկայի նախարարը մեկնելու է Իրան

Եկող շաբաթ Հայաստանի Հանրապետության էներգետիկայի նախարար Արմեն Մովսիսյանը կայցելի Իրան՝ քննարկելու էներգետիկայի ոլորտում համատեղ ծրագրերի իրականացումը: Դրանց շարքից են Հայաստան-Իրան գազատարի կառուցումը, որը նախատեսվում է շահագործման հանձնել եկող ամիս:

Արթուր Աղաբեկյանն այլեւս փոխնախարար չէ

Երեկ, փետրվարի 23-ին, ՀՀ նախագահի համապատասխան հրամանագրով պաշտպանության նախարարի տեղակալի պաշտոնից ազատվել է Արթուր Աղաբեկյանը: Հիշեցնենք, որ Աղաբեկյանը մտադիր է քաղաքական գործունեություն ծավալել ՀՅԴ կուսակցության շարքերում:

Էրդողանը մեկնում է Բաքու

Մարտի 7-ին Թուրքիայի վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը ժամանելու է Բաքու՝ ադրբեջանա-թուրքական համայնքների առաջին համաժողովին մասնակցելու: Ինչպես տեղեկացնում է «Ապա» գործակալությունը, նախատեսված է հանդիպում Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիեւի հետ:

Ն. Պ.

Հետաքննություն Չիչլիի քաղաքապետի դեմ

«Բոլորս հայ ենք, բոլորս Հրանտ Դինք» կարգախոսի համար

Չիչլիի քաղաքապետ Մուստաֆա Սարըգյուլի եւ Հրանտ Դինքի թաղման կազմկոմիտեի դեմ հետաքննության թույլտվություն ստանալու համար Թուրքիայի ներքին գործերի նախարարություն է դիմել Ստամբուլի դատախազությունը: Դիմումի համար հիմք է ընդունվել Սեւ ծովի առափնյա քաղաքներից Սինոփում աշխատող ոմն լրագրողի դատական հայցը: Տեղեկացնելով այդ մասին, թուրքական հանրային հեռուստատեսությունը հայցվորի անունը չի նշում: Ինչ վերաբերում է ներկայացված հայցին, ապա դրանում քաղաքապետն ու կազմկոմիտեն մեղադրվում են «բնակիչներին հասցեագրված Դինքի հուղարկավորությանը մասնակցելու» կոչի, հուղարկավորության ընթացքում հնչած կարգախոսների եւ բարձրացված ցուցապաստառների, ինչպես նաեւ թուրքական քրեական օրենսգրքի 301-րդ հոդվածի առնչությամբ արած հայտարարությունների համար:

Հ. Չ.

300 հազար դոլարի սարքավորումներ թռչնագրիպի դեմ

Երեկ հանդիսավոր պայմաններում բացվեց թռչնագրիպի ախտորոշման լաբորատորիան Հանրապետական անասնաբուժական կենտրոնում: ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը մեր հանրապետությանը տրամադրեց 300 հազար դոլարի արժողության սարքավորումներ: Նոր սարքավորումների մեջ են նաեւ հատուկ մեքենաներ, որոնց միջոցով հնարավոր կլինի ամենահեռավոր գյուղերում անգամ ախտահանել վարակված տարածքները:

«Թռչնագրիպին հակազդելու ծրագրին» ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը տրամադրել է 2 մլն դոլար: Հետաքրքրական է, որ թռչնագրիպի դեմ պայքարի շրջանակներում սկսվել են նաեւ սեզոնային գրիպի դեմ թռչնաբուծարանների աշխատակիցների, իբրեւ ռիսկի խմբի աշխատողների պատվաստումները: Նպատակը նրանց դիմադրողականության բարձրացումն է, եթե աստված չանի, թռչնագրիպի դեպք հայտնաբերվի նաեւ Հայաստանում:

Կ. Գ.

Նորից ձյուն, մշուշ, քամի...

Երեկվանից հանրապետություն մտած կիպրոսյան ցիկլոնի ցուրտ ճակատի հոսանքները կսկսեն տիրապետել ամենուր, իսկ քամին առանձին վայրերում կուժգնանա մինչեւ 25-30 մ/վայրկյանի սահմանը: Այս մասին տեղեկացրեց Հայպետհիդրոմետի օդերեւութաբանական կանխատեսումների կենտրոնի գլխավոր մասնագետ Գագիկ Սուրենյանը: Այսօր գիշերն ու վաղն օրվա առաջին կեսին տեղումներ կլինեն սկզբում անձրեւի, հետո՝ ձյան տեսքով: Վաղը ցերեկը տեղումները կպահպանվեն Լոռվա, Տավուշի, Սյունիքի մարզերում: Այսօր երեկոյան ժամերից ջերմաստիճանը կսկսի նվազել 8-10 աստիճանով: Հանրապետությունում նվազագույն ջերմաստիճանները կգրանցվեն փետրվարի 26-ի գիշերը, երբ լեռնային շրջաններում գիշերային ջերմաստիճանները կհասնեն 15-20 աստիճանի, իսկ Արարատյան դաշտում- 10-13 աստիճանի: Երեւանում փետրվարի 26-ի գիշերը սպասվում է- 11-13 աստիճան ցուրտ, ցերեկը՝ 0-2 աստիճան տաքություն:

Կ. Գ.

ՆԱԽԸՆՏՐԱԿԱՆ

Ընդդիմադիրները ցույցի դուրս կգան խրացվող տարածքների բնակիչների հետ

«Կենտրոն»-ի խրացվող տարածքների բնակիչները 28 ընդդիմադիր եւ անկախ պատգամավորների հետ հայց են ներկայացրել Սահմանադրական դատարան՝ Հանրային եւ պետական կարիքների համար հողամասերի օտարման օրենքը հակասահմանադրական եւ միջազգային կոնվենցիաների անհամապատասխան ճանաչելու պահանջով: Հայցը ստորագրողների մեջ են Վազգեն Մանուկյանը, Արշակ Սադոյանը, ՀԺԿ-ն, անկախ պատգամավորներ: Հայցն արդեն վարույթում է, եւ մայիսի 4-ին կկայանա դատավարությունը: Մինչ այդ, երեքշաբթի օրը Կենտրոն համայնքի խրացումներից դժգոհ բնակիչները որոշել են բողոքի հերթական ակցիա կազմակերպել՝ այս անգամ նախագահական նստավայրի մոտ: Այս մասին «Ազգին» տեղեկացրեց «Սեփականության իրավունքի պաշտպանություն» հասարակական կազմակերպության նախագահ Վաչագան Հակոբյանը, որ ղեկավարում է «Կենտրոն» համայնքի բնակիչների ընդվզումները:

Նրանք պահանջում են վերանայել այն պայմանագրերը, որոնք սահմանադրական դատարանի որոշմամբ հակաօրինական պիտի հայտարարվեն: Պահանջում են պատասխանատվության ենթարկել այն մարդկանց, ովքեր մեղավոր են «ժողովրդագրական ահաբեկչության մեջ, որի արդյունքում հարյուրավոր ընտանիքներ բռնի կարգավիճակում են հայտնվել, ապրում են կամ բարեկամների տներում, կամ վարձով»: Ի դեպ, դժգոհների այս խմբին միացել են նաեւ Դալմայի այգիների բնակիչները, որոնք այս օրերին եւս ծանր իրավիճակում են [illegible]տնվել: Շարունակվում է նրանց այգիների ոչնչացումը, հողամասերից վտարումը, որոնք, նրանցից շատերը, մշակել են գրեթե 2 տասնամյակ:

Առաջիկա ցույցը նախորդներից թերեւս կտարբերվի բովանդակային կազմով: Վաչագան Հակոբյանն ասում է, որ իրենց խոստացել են միանալ նաեւ ընդդիմադիր կուսակցությունների՝ ՀԺԿ, «Ժառանգություն» ներկայացուցիչները: Այս օրերին բնակիչները որոշել են ցույցի օրն իրենց միանալու առաջարկով դիմել նաեւ «Հանրապետություն», «ԱԺՄ», «Ազգային միաբանություն» կուսակցություններին:

Եթե իսկապես քաղաքական գործիչները միանան նրանց, ապա այդ իրադարձությունը կարելի է աննախադեպ [illegible]

[illegible] ջին տասնամյակի պատմության մեջ: Մեր ընդդիմությունը, «արտահայտելով ժողովրդական տրամադրություններ», իր համար օրենք է դարձրել գործնականում չմասնակցել այդ տրամադրությունները փչացնող խնդիրների լուծմանը: Եթե նա ավելի հեռատես լիներ ու ավելի անկեղծ իրեն իր հետ, թե վերջապես ի՞նչ է ուզում, իսկապե՞ս նպաստել իր կողմից այնքան հիշատակվող սոցիալական խնդիրների լուծմանը, գուցե գործնական, եւ ոչ թե ճառախոսությունների մակարդակով կկանգներ նրա կողքին: Ե[illegible] դա գուցե իրական ընդդիմ[illegible] վերափոխվելու նրա մ[illegible] դառնար: Ժողովուրդ[illegible] դեն հիա[illegible] հրա[illegible]

ԱԶԳ

Ընթացիկ

ՀՀ-ում նախաքննական կալանքն էլ է պատժի ձեւ

Առաջին ատյանի դատարանի «քնած կենացին» «տուշով» միացավ վերաքննիչը

Երեկ վերաքննիչ եւ վճռաբեկ դատարանների շենքի առջեւ Հայ կամավորականների համախմբման Երեւանի մասնաճյուղի անդամներն էին հավաքվել եւ էլի վանկարկում էին «Ազատություն Ժիրայրին եւ Վարդանին»: Սա՝ դրսում, իսկ ներսում ուշացումով, բայց այնուամենայնիվ, քննվեց Ժ. Սեֆիլյանի փաստաբանի բողոքը՝ առաջին ատյանի անօրինական որոշման դեմ, ըստ որի՝ եւս երկու ամսով հետաձգվել է անցյալ տարվա դեկտեմբերին ձերբակալված, «Հայ կամավորականների համախմբում» շարժման նախաձեռնողներից Ժիրայր Սեֆիլյանի կալանքը: Նույն որոշմամբ մեկ այլ դատավորի ձեռքով նախաքննական կալանքը երկարաձգվելու է նաեւ Վարդան Մալխասյանի համար: «Դատավոր Գ. Կարախանյանը հետաձգելու «թատրոն» է խաղում, ասում են Ժիրայրի եւ Վարդանի կողմնակիցները: Նրանց կարծիքով, առաջին ատյանի եւ վերաքննիչ դատարանի նույնանման որոշումների արդյունքում Վարդանն ու Ժիրայրը մինչեւ ապրիլի 10-ը մնալու են կալանքի տակ:

«Փաստորեն, քննություն չի կատարվում, «**Ազգի**» հետ զրույցում նշեց «Ազատագրված տարածքների պաշտպանության» նախագահության քարտուղար Արմեն Աղայանը, որը փորձում է փոխարինել Ժիրայր Սեֆիլյանին, նրա նախաձեռնությունները իրականացնելու գործում մինչեւ նրա բանտից ազատվելը: -Փոխարենը իրավապահները արհեստականորեն ձգձգում են քննությունը, գործի հետ կապ չունեցող մարդկանց են հարցաքննում կամ ինչ-որ զենք են փնտրում, այսինքն՝ նախաքննական կալանքը վերածել են պատժի: Եթե վեց ամիս էլ հետաձգեն այս քննությունը եւ հասկանան, որ ի վերջո չեն կարողանում մեզ[?] բարդել, կստացվի, որ տղաները 6 ամիս հենց այնպես նստեցին: Դրա համար ոչ ոք պատասխանատվություն չի կրելու՝ ոչ բարոյական, ոչ՝ իրավական: Իհարկե, ոչ ոք չի տուգանվի, աշխատանքից չի ազատվի», կանխատեսում է Արմեն Աղայանը:

Ժիրայր Սեֆիլյանին եւ Վարդան Մալխասյանին իրապես զորակցող կուսակցություններին նշելիս Ա. Աղայանը հիշատակում է ՀԺԿ-ի երեք պատգամավորներին, Դեմկուսի նախագահին եւ այլոց: Ի դեպ, նրանք, որ նաեւ ԱԺ-ից լիազորված քննող հանձնաժողովի կազմում են, մոտ օրերս կհրապարակեն ձերբակալվածների հետ իրենց հարցուպատասխանը:

Ա. Աղայանը հաստատեց այն լուրերը, թե Վարդան Մալխասյանը կարող է ընդդիմադիր գործիչների մեծամասնական ցուցակով դնել իր պատգամավորության թեկնածությունը, եթե իհարկե՝ միասնական ուժերով սատարեն Մալխասյանի նախընտրական քարոզարշավը:

Դրսում հավաքվածներին ուղղված խոսքում Ա. Աղայանը նշեց, որ ի պաշտպանություն ձերբակալվածների, նախատեսվում են ավելի ակտիվ գործողություններ՝ երթեր, թռուցիկների տարածում եւ այլն: Մինչ այդ, առավոտյան ժամը 11-ին հայտարարված գործի վերաքննությունն ավարտվեց մոտ ժամը 16-ին: Վերաքննիչ դատարանի (նախագահող դատավոր՝ Սեւակ Համբարձումյան, դատավորներ՝ Արշակ Խաչատրյան, Սուրեն Ղազարյան) որոշումն էր՝ ուժի մեջ թողնել առաջին ատյանի որոշումը: Փաստաբան Վահե Գրիգորյանի մեկնաբանությամբ. «Վերաքննիչը ստորագրեց առաջին ատյանի անօրինական որոշման տակ»:

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

Ժուռնալիստների «Ասպարեզ» ակումբը սթափեցնում է համայնքապետներին

Դատարանը պաշտպանեց տեղեկություններ ստանալու նրա իրավունքը

Մեր երկրում այս կամ այն օրենքը հաճախ չի գործում նաեւ այն պատճառով, որ դրանից ակտիվ օգտվողները քիչ են: Մարդու հիմնարար իրավունքներից մեկին վերաբերող «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքը գործուն դարձնելու ուղղությամբ հետաքրքրական են ոլորտի որոշ հասարակական կազմակերպությունների ջանքերը: Փետրվարի 15-ին եւ 22-ին Շիրակի մարզի առաջին ատյանի դատարանը դատավոր Մնացյանի նախագահությամբ, Ախուրյանի նստավայրում դռնբաց դատական նիստում լսեց Գյումրու «Ժուռնալիստների «Ասպարեզ» ակումբ» ՀԿ-ի հայցն ընդդեմ Շիրակի մարզի Ամասիա, Ողջի, Շիրակ, Ազատան, Մեծ Սեպասար, Փոքր Սեպասար, Արդենիս համայնքների ղեկավարների՝ պահանջվող տեղեկատվությունը տրամադրելու եւ դատական ծախսերի հատուցման պահանջով: Ակումբը 2006 թ. հոկտեմբերի 21-23-ին, օրենքով սահմանված կարգով հարցումներով [illegible] էր մարզի բոլոր 119 համայ[illegible]մայնքապետներին՝ խնդ[illegible]ամադրել համայնքի [illegible] փաստաթղթի [illegible]վագա[illegible] մինչեւ 2006 թ. սեպտեմբերի 30-ն ընդունած որոշումների պատճենները: Ինչպես հայտարարեց կազմակերպության խորհրդի նախագահ Լեւոն Բարսեղյանը, այս հարցումներին նախորդած եւ հաջորդած 5 ամիսների ընթացքում ակումբը ՀՀ «Տեղեկատվության ազատության մասին» օրենքի իրազեկման նպատակով կազմակերպել է 6 հեռուստատեսային քննարկում եւ 20 ռադիոհաղորդում տեղական հեռարձակող լրատվամիջոցների ուղիղ եթերում, անցկացրել է 6 ուսուցողական սեմինար, 5 կլոր սեղան-քննարկում, որոնց մասնակցելու են հրավիրվել տեղեկություններ տնօրինող 200-ից ավելի պաշտոնյա, այդ թվում վերոհիշյալ հարցումների հասցեատերերը: Դեկտեմբերի 18-ին հասարակական կազմակերպությունը երկրորդ հարցում-նամակներն է հղել նախորդ հարցմանը չպատասխանած համայնքապետներին, նույն տեղեկությունները հարցնելուց բացի մեկնաբանելով նաեւ նրանց պարտականություններն ու նամակին կցելով տեղեկատվության ազատության օրենքը: Այսքանից հետո էլ մինչեւ ընթացիկ տարվա հունվարի 25-ը մարզի 52 համայնքներից պարտադրական[?] պատասխաններ չեն ստացվել: Եվ կազմակերպությունը տեղեկություններ ստանալու իր խախտված իրավունքը պաշտպանելու համար դիմել է դատարան: Շիրակի մարզի առաջին ատյանի դատարանը, առաջնորդվելով ՀՀ Քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով, խմբավորել է հայցերն ըստ էության եւ ըստ դատարանի նստավայրերի:

Առաջին դատաքննության ընթացքում պատասխանողների մի մասը ներկայացրել էր պահանջվող տեղեկատվությունը: Մյուսների մասով դատարանը վճռեց հայցը բավարարել, ինչպես նաեւ բոլոր պատասխանողներից գանձել դատական ծախսը: Այս կապակցությամբ տարածած հայտարարության մեջ «Ասպարեզ» ակումբը շեշտել է իր գոհունակությունը տեղի ունեցած դատավարության արդար եւ օրինական ընթացքից, ինչպես նաեւ նշել է, որ հաշվի առնելով հիշյալ օրենքի իսկական նշանակությունը իշխանությունների աշխատանքի թափանցիկության եւ հաշվետվողականության գործում, հետեւողականորեն հետամուտ է լինելու հանրային նշանակության տեղեկությունների ստացմանն ու հրապարակմանը:

Գ. Մ.

ՅՈՒՐԱՏԵՍԱԿ ԼՈՒՐԱՔԱՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԻ ԴԵՍ

Մնում է միայն Ջավախքը լքել

23 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՋԱՎԱԽՔ-ԻՆՖՈ: Վրաստանի ֆինանսական ոստիկանությունը քրեական գործ է հարուցել ՀՀ-ից Ջավախք «Ավշար» օղու, «Բջնի» եւ «Արզնի» հանքային ջրերի եւ «Կոտայք» գարեջրի ներմուծող Սամվել Մանուկյանի նկատմամբ:

Ըստ Ջավախք-ինֆոյի աղբյուրի, Վրաստանի հարկային տեսչությունը մոտ օրերս պատրաստվում է Սամվել Մանուկյանի անունով տուգանք ուղարկել 420.000 լարիի չափով (մոտ 250 հազար ամերիկյան դոլար):

Ըստ Վրաստանի քրեական օրենսդրության, ակտի ստացման պահից 45 օրվա ընթացքում քաղաքացին պարտավոր է կատարել որոշումը:

Ջավախք-ինֆոյի թղթակցի հետ հարցազրույցում, Մանուկյանին մոտ կանգնած անձանցից մեկը նշեց, որ Մանուկյանը յուրաքանչյուր բեռնատարի անցկացման համար, միջին հաշվով, 25 հազար լարի տուրք էր վճարում (մոտ 15 հազար ամերիկյան դոլար), ինչը գերազանցում է տեղական արդյունաբերողի վճարած հարկին:

Ջավախք-ինֆոյի թղթակցի հետ զրույցում ՀՀ-ից Ջավախք մեկ այլ ներմուծող, որի անունը Ջավախք-ինֆոն հասկանալի պատճառներով չի նշում, նշեց, որ գործն ամբողջովին սարքված է, չունի ոչ մի իրավական հիմք, հետապնդում է տարածաշրջանից ՀՀ-ին տնտեսապես դուրս մղման նպատակ եւ անհրաժեշտություն կա, որպեսզի ՀՀ-ում արտադրողները իրենց ունեցած հնարավոր միջոցներով ճնշում գործադրեն եւ կանխեն տվյալ ծրագրի իրականացումը, այլապես մեզ մնում է միայն Ջավախքը լքել:

Հիշեցնենք, որ Ախալքալաքում հունվարի 30-ին ձերբակալվել էին «Ջերմուկ» հանքային ջուր եւ «Կիլիկիա» գարեջուր ներկրողներ Մերուժան Կարոյանը եւ Արմեն Ուզունյանը, ովքեր մեղադրվում էին Բաթումում բնակվող ոմն Տանյայի առեւանգման մեջ:

Ըստ Ջավախք-ինֆոյի աղբյուրի, Մերուժան Կարոյանի եւ Արմեն Ուզունյանի անունով «Ջերմուկ» հանքային ջրի ներմուծման հետ կապված Վրաստանի հարկային տեսչությունն ուղարկել է 100 հազար լարիի չափով տուգանք (մոտ 60 հազար ամերիկյան դոլար):

ՎԻՃԱՐԿՈՒՄ

Վանաձոր ձորակը հանգստի գոտի, թե՞ ՀԷԿ

«**Ազգը**» փետրվարի 13-ի համարում տպագրել էր Գուգարաց թեմի առաջնորդի ու Լոռու մարզի մի խումբ մտավորականների բաց նամակը Վանաձորի Վանաձոր ձորակում փոքր ՀԷԿ-ի կառուցման առնչությամբ: Նամակում մտահոգություն էին հայտնում, որ ձորակում ՀԷԿ-ի կառուցումը կվտանգի հանգստի գոտին, կհանգեցնի գետակի ցամաքեցմանը՝ վերածվելով բնապահպանական աղետի: «**Ազգն**» ստացել է նաեւ Վանաձորի քաղաքապետարանի ճարտարապետության եւ քաղաքաշինության բաժնի պետ Տ. Պապանյանի նամակը, ուր մասնավորապես նշված է. «Համիկ» ՍՊԸ-ն, որը մտադիր է կառուցել փոքր ՀԷԿ, իր ներկայացրած նախագծով ամենեւին չի նախատեսում հանգստի գոտում կառուցել այդ ՀԷԿ-ը: ՀԷԿ-ը կառուցվելու է նախկին «Շինարար» պիոներական ճամբարից հյուսիս: Վանաձոր գետակից ջուրը վերցվելու է ձորակի հյուսիսային վերջավորությունից՝ հանգստի գոտուց հետո: ՀԷԿ-ի համար հիմնականում օգտագործվելու է ներկայումս գործող՝ արհեստական լճի սնող խողովակաշարը, լրացուցիչ կառուցվելու է ընդամենը 500-600 գծամետր խողովակաշար՝ միանալով գործող 1200 գծամետր խողովակաշարին, որը նույնպես դուրս է հանգստի գոտուց:

Վարձակալված հողամասի վրա տեղադրվող խողովակաշարից բացի ոչ մի ուրիշ շինաշխատանք չի կատարվելու: Գործող խողովակաշարը եւս նորոգվելու է, քանի որ բավականին վնասված է. այսպիսով կպահովվի լճի անխափան աշխատանքը եւս, իսկ ՀԷԿ-ի կառուցումից ստացված եկամտի հիմնական մասն առաջնահերթ կտրամադրվի լճի անխափան մաքուր ջրով ապահովելուն»:

Սակայն պետք է նշենք, որ Վանաձորի հարակից անտառները վերջին 15 տարիներին ամբողջությամբ հատվել են, քաղաքն առանց այն էլ գտնվում է էկոլոգիական աղետի առջեւ: Բոլոր վանաձորցիները կվկայեն, թե վերջին տարիներին քաղաքին բնորոշ մեղմ կլիման որքան է փոխվել, կլիմայական անկայունությունը՝ աճել: Ձորակում եւ հարակից տարածքում, որոնք հանգստի գոտի են եղել ի սկզբանե, որեւէ շինարարություն եւ առավել եւս ՀԷԿ կառուցելը քաղաքի էկոլոգիական վիճակն էլ ավելի կսրի: Նախկին պիոներական ճամբարների շրջակայքում նույնպես հարմար չէ ՀԷԿ կառուցել, քանի որ ճամբարներն այսօր չեն գործում, բայց վաղն անշուշտ իրենց նպատակին կծառայեն: Ի դեպ, պուրակին շատ մոտ է նաեւ բուսաբանական այգին, ուր չգիտես ինչ տրամաբանությամբ նույնպես շինարարություն ընթացավ՝ մարդկանց զրկելով այնտեղ հանգստանալուց:

Ինչ վերաբերում է «Համիկ» ՍՊԸ-ի հավաստիացումներին, ապա նկատի ունենալով հանրապետությունում եղած բոլոր նմանատիպ նախադեպերը, չենք կարող հավատալ դրանց, իբր ոչ մի ծառ չի վնասվելու, ամռանը ՀԷԿ-ը չի աշխատելու, օգտագործվելու է գետի ջրի 1/7 մասը եւ այլն:

«**Ազգն**» սպասում է հակադիր կողմերի կարծիքներին ու քաղաքի ավագանու որոշմանը:

«Ա.»

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ժԴ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ 521635
Խմբագիր ՏԻԳՐԱՆ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ 529221
Լրագրողների սենեակ /հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայութիւն /հեռ 582483
Շուրջօրեայ լրահաւաք ծառայութիւն /հեռ 529353
Համակարգչային ձեւաւորումը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
Գ տառով յօդուածները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը պատասխանատուութիւն չի կրում:

"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN /phone: 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

«Հայաստանը cաs ուրախ տեղ չէ ընդդիմության համար»

Համոզված է Րաֆֆի Հովհաննիսյանը

«Ժառանգություն» կուսակցության ղեկավար Րաֆֆի Հովհաննիսյանի լիազորված անձ, փաստաբան Զարուհի Փոստանջյանը Կենտրոն Նորք-Մարաշ առաջին ատյանի դատարանում երեկ «մեղադրյալի աթոռին» նստելուց առաջ «Ուրբաթ» ակումբում էր: Նրա դեմ հայց ներկայացնելու պատճառը 2006 թվականի հունիսի 26-ի դատավճռով կուսակցության գրասենյակի կնքված դուռը բացելն է, որի համար պարտավոր է վճարել 200 հազար դրամ: Գրասենյակն առ այսօր փակ է, «մարտի 4-ին փակման տարեդարձն է, եւ իրենք վճռական են հարցը լուծելու մինչ այդ»: Րաֆֆի Հովհաննիսյանի տնօրինմամբ, ընտրությունների նախաշեմին կուսակցության գրասենյակի դուռը փակ պահելն արդեն իսկ վկայում է, թե «որքան ազատ, արդար, թափանցիկ ու ազատ պայմաններում են անցնելու ընտրությունները»:

Քաղաքական հանգուցալուծումների մասին նա խոստացավ խոսել հաջորդ շաբաթ՝ մարտի 2-ին, երկար սպասելուց, փնտրելուց ու պայքարելուց հետո կներկայացնի վերջնական որոշումները: Իսկ մինչ այդ հայտնեց, որ համաձայն է ինքնիշխանության ենթարկել քաղաքացիների իրավունքները պաշտպանելու կարողությունից զուրկ իշխանակարգը, նաեւ «այն մշակույթը, ըստ որի գյուղապետարանների ու քաղաքապետարանների վրա փակցվում է կուսակցական ցուցանակ՝ ՀՀ զինանշանի փոխարեն»: Ինքնիշխանության պետք է ենթարկել նաեւ մեր անվտանգության ծառայությունների այն շերտը, որ ազգային անվտանգության հարցերը թողած, զբաղվում է բիզնեսով, կամ հետապնդում ու ահաբեկում է քաղաքացիներին:

«Կարելի է ամեն բան արդարացնել, բացատրություն գտնել, բայց սա մեր երկիրն է, այսպիսի Հայաստան թույլատրելն ուղղակի ահավոր է»: Այս ամենով հանդերձ, ինքը հույսը չի կորցնում, որ ընտրությունների ընթացքում գուցե կստեղծվեն շեմային հնարավորություններ ու կկարողանան մրցակցել:

Երկքաղաքացիության մասին օրենքի ընդունման վերաբերյալ կարծում է, որ քննարկումները պետք է անցկացնել ընտրություններից հետո, այս պահին «մարտավարական ու բանական տեսակետից ժամանակավրեպ է: Այն, ինչ կատարվում է այսօր Ազգային ժողովում, սերունդների համար համալիր, արդյունավետ, երկարատեւ արդյունք չի ունենա»:

Հայաստանի իրական վիճակից ելնելով, մարտավարական գաղափարական մեծ սխալ է համարում ընտրություններին մենակ գնալը՝ «պետք է իրատես լինել ու ստեղծել բովանդակային, վստահություն ներշնչող այլընտրանք»: Նույն մտադրությունն ունեցող բոլոր կուսակցությունների հետ «Ժառանգությունն» համագործակցում է տարբեր մեխանիզմներով:

Ընտրություններից հասարակության հիասթափությունն ու հուսալքությունը նա բացատրում է իշխող վարչախմբի գործունեությամբ, չանտեսելով, սակայն, «անհավաք, վայրիվերումներով հագեցած» ընդդիմության պատասխանատվության բաժինը:

«Հայաստանը cաs ուրախ տեղ չէ ընդդիմության համար: Այն երկիրը չէ, որտեղ ընտրությունների միջոցով է իշխանությունը փոխանցվում: Սա ուրիշ տեսակ պայքար է, ուր ազգային շահն ու մասնավոր շահագրգռվածությունը խառնվում են իրար ու պայքարն ընթանում է բոլորովին այլ հարթության մեջ: Մեր հանրապետության նորագույն պատմության ընթացքում երբեւէ չի եղել իշխանության փոխանցում ընտրությունների միջոցով», ասաց Հովհաննիսյանը: Եթե այս ընտրություններում ստեղծվեն հավասար պայմաններ՝ տեղեկատվական, ֆինանսական ու կազմակերպչական, իրենք անպայման կհաղթեն: Ինքը ցանկություն ունի իր թեկնածությունն առաջադրել մեծամասնական ընտրակարգով:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Հազարամյակի մարտահրավերներ ծրագիրը ներկայացվեց ֆերմերներին

Հազարամյակի մարտահրավերներ հիմնադրամ-Հայաստան ծրագրի արժեքը 235,65 մլն դոլար է, իրականացման ժամկետը՝ 5 տարի: Մեկնարկը նախորդ տարվա սեպտեմբերի 29-ից է հաշվվում՝ այդ օրը ուժի մեջ է մտել դեռ մարտի 27-ին Հազարամյակի մարտահրավերներ կորպորացիայի եւ ՀՀ կառավարության միջեւ ստորագրված, մայիսին ՀՀ ԱԺ վավերացված միջպետական համաձայնագիրը, որ ծրագրի հիմնական փաստաթուղթն է:

Նպատակը աղքատության հաղթահարմանը հնարավորինս նպաստելն է: Այդ տեսանկյունից ծրագիրն անմիջական ազդեցություն է ունենալու Հայաստանի 750 հազար գյուղաբնակների կենսամակարդակի բարձրացման վրա եւ ապահովելու է գյուղական վայրերում աղքատության ցուցանիշի լրացուցիչ 6 տոկոսով կրճատում: Հայաստանում շուրջ 1 միլիոն է գյուղական բնակչությունը եւ նրանց եկամուտների կեսն էլ կազմվում է գյուղատնտեսական արտադրանքից: Սա էլ հիմք է ծրագրի հիմնական երկու ուղղվածությունների՝ գյուղական ճանապարհների վերանորոգման եւ բարելավված ոռոգման: 67 մլն դոլարով նորոգվելու է 943 կմ երկարությամբ գյուղական ճանապարհ, որի պահպանումը իրականացնելու է կառավարությունը: 146 մլն դոլար էլ արժենալու է 250 հազար գյուղացիական տնտեսությունների արտադրողականությունը բարձրացնելուն ուղղված ոռոգման ծրագիրը: Վերջին՝ ոռոգման ծրագիրը ներառում է երկու բաղկացուցիչ մաս՝ 25 տոկոսով ավելացնել ոռոգվող հողատարածքները, բարձրացնել ոռոգման արդյունավետությունը եւ տեխնիկական ու վարկային ֆինանսավորման միջոցով ապահովել գյուղացիական տնտեսությունների արտադրողականության եւ շահութաբերության բարձրացում:

Աշխատանքներն իրականացվելու են ոռոգման 21 տարածաշրջանային սխեմաներով, որոնցից 20-ը բնակավայրերին է առնչվում, մեկը՝ դրենաժային համակարգին: Ընդգրկված է 18 ինքնահոս համակարգի կառուցում, խոշորագույն 6 մայր ջրանցքների, 68 պոմպակայանների վերականգնում: Վերջիններն, ի դեպ, այլընտրանք չունեն եւ մշտական գործելու խնդիրն է ապահովվելու: Կառուցվելու է 5 նոր ջրամբար, վերականգնվելու է Արարատյան հարթավայրի դրենաժային համակարգը: 130 հազար հեկտարի վրա էլ վերականգնվելու է ներտնտեսային ոռոգման ցանց:

Ծրագրի իրականացումը կառավարում է ՀՀ կառավարության հիմնած Հազարամյակի մարտահրավեր հիմնադրամ-Հայաստան պետական ոչ առեւտրային կազմակերպությունը (ՊՈԱԿ): Գյուղական ճանապարհների նորոգման աշխատանքները համապատասխան պայմանագրի հիման վրա տվյալ աշխատանքի փորձն ունեցող «Հայավտոճանտրանս» ՊՈԱԿ-ը, «Ջրային տնտեսության զարգացման եւ բարեփոխումների ԾԻԳ-ն էլ երեկ ստորագրված պայմանագրով կիրականացնի ՀՄՀ-Հայաստան ծրագրի ոռոգվող գյուղատնտեսություն ենթածրագրի ենթակառուցվածքներ բաղադրիչը, ինչպես նաեւ ջրից դեպի շուկա բաղադրիչի կառուցվածքային ամրապնդում ենթաբաղադրիչը:

Ծրագրի իրականացման մոնիտորինգը իրականացնելու է ազգային վիճակագրական ծառայությունը:

Երեկ ծրագրի վերոշարադրյալ մանրամասները ՀՄՀ-Հայաստան կազմակերպությունները ներկայացրեց ֆերմերներին եւ պայմանավորվածություն ձեռք բերվեց առաջիկայում ավելի մանրակրկիտ անդրադառնալ ծրագրի «Ջրից դեպի շուկա» բաղադրիչին, որն անմիջականորեն կապված է գյուղացիական տնտեսությունների հետ:

ՆԱՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՕՊԵՐԱՏԻՎ ՏՎՅԱԼՆԵՐ

Միջադեպ «ՍԻՄ» կուսակցության գրասենյակում

Փետրվարի 23-ին ժամը 00.45-ին ոստիկանության կենտրոնականի բաժնում «ՍԻՄ» կուսակցության գրասենյակից ահազանգ է ստացվել, որ գրասենյակի ապակին կոտրել են: Մեկնած օպերատիվ խմբին ԱԺ պատգամավոր Հրանտ Խաչատրյանը հաղորդել է, որ «ՎԱԶ-2106» մակնիշի ավտոմեքենայի վարորդ Ռոբերտ Ա.-ն քարով հարվածել է Եզնիկ Կողբացու փողոցի 50/ա շենքում գտնվող «ՍԻՄ» կուսակցության գրասենյակի 2-րդ հարկի պատուհանին եւ կոտրել երկերս ապակին: Հանգամանքները պարզվում են, կատարվում է հետաքննություն:

Մահացու վթար

Փետրվարի 22-ին ոստիկանության Արտաշատի բաժին է ներկայացել 1973 թ. ծնված Վաղինակ Բ.-ն եւ խոստովանել, որ նույն օրը վարելով իր անձնական օգտագործման «ՌԱՖ» մակնիշի ավտոմեքենան, Օգոստոսի-23 փողոցում վթարի է ենթարկել 1932 թ. ծնված Ռոզա Դավթյանին եւ նրան անգիտակից վիճակում տեղափոխել հիվանդանոց, որտեղ վերջինս մահացել է: Կատարվում է նախաքննություն:

Մ. Մ.

«Հայէկոնոմբանկը» միջազգային վարկանիշ ստացավ

Այս տարի միջազգային վարկանիշներ կստանան առնվազն եւս երեք հայկական բանկեր

Միջազգային վարկանիշային «Մուդիս» (Moody's Investors Service) ընկերության կողմից վարկանիշ ստացած առաջին հայկական բանկը դարձավ «Հայէկոնոմբանկը»: Մասնավորապես, աշխարհի շուրջ 1000 բանկերին վարկանիշավորած ընկերությունը, հայկական բանկին շնորհել է կայուն հեռանկար (Stable Outlook) ֆինանսական կայունության E+ եւ երկարաժամկետ ՀՀ դրամով ու արտարժույթով ավանդների B1 վարկանիշները: Այդ կապակցությամբ երեկ հրավիրված մամուլի ասուլիսի ժամանակ բանկի գործադիր տնօրեն Դավիթ Սուքիասյանը տեղեկացրեց, որ «Մուդիսի» ներկայացուցիչներն անցյալ տարվա նոյեմբերին ուսումնասիրություններ են իրականացրել բանկում եւ, վերլուծելով վերջին երեք տարիների գործունեության արդյունքները, շնորհել են նման բարձր վարկանիշներ:

«Հայէկոնոմբանկի» գործադիր տնօրենը նշեց, որ այս վարկանիշները հնարավորություն կտան միջազգային ֆինանսական շուկաներից ստանալ ցածր տոկոսներով եւ երկարաժամկետ վարկեր, իսկ ապագայում հնարավոր կլինի նաեւ բանկի բաժնետոմսերը վաճառել Լոնդոնի միջազգային բորսայում: Դա, ըստ նրա, հնարավոր կլինի 1-1,5 տարի հետո, որոշակի ընթացակարգեր անցնելուց հետո:

Կենտրոնական բանկի նախագահ Տիգրան Սարգսյանը ներկաներին հիշեցրեց, որ անցյալ տարի այս եւ միջազգային մյուս՝ «Ֆիտչ» ընկերությունը վարկանիշներ շնորհեցին Հայաստանին, որի արդյունքում մեր երկիրը հայտնվեց աշխարհի ֆինանսական քարտեզի վրա: Դա էլ իր հերթին հնարավորություն տվեց հայկական բանկերին նույնպես դիմել այդ ընկերություններին վարկանիշներ ստանալու համար: «Հայէկոնոմբանկին» տրված վարկանիշը, ըստ ԿԲ նախագահի, նշանակում է, որ այս բանկը նույնպես հայտնվում է միջազգային ֆինանսական քարտեզի վրա՝ բոլորի համար հասկանալի հնարավորություններով եւ ռիսկերով: Դա նշանակում է, որ բոլոր հնարավոր ներդրողների ու հաճախորդների համար ավելի քիչ ծախսատար կլինի բանկի հետ շփումներ ունենալը:

Տիգրան Սարգսյանը, նկատի ունենալով այն հանգամանքը, որ բարձր վարկանիշը «Հայէկոնոմբանկը» ստացել է դրամով վարկերի գերակշիռ լինելու համար, դա կարեւոր ազդակ համարեց՝ ուղղված մյուս հայկական բանկերին, որպեսզի նրանք նույնպես ավելացնեն դրամային վարկերի տեսակարար կշիռը: Բացի այդ, այս վարկանիշը կնպաստի «Հայէկոնոմբանկի» եւ մյուս հայկական բանկերի արտադրողականության բարձրացմանը, նոր տեխնոլոգիաների ներդրմանը, մրցակցության խորացմանը նրանց միջեւ: Վարկանիշի ստացումը եւ բանկի հայտնվելը միջազգային ֆինանսական շուկայում բարձրացնում է նրա գինը, ընդլայնում շուկան եւ ավելացնում հաճախորդների թիվը: Տիգրան Սարգսյանը հայտնեց, որ այս տարի առնվազն երեք հայկական բանկեր կստանան միջազգային վարկանիշներ:

«Բանկ օֆ Ավստրիա կրեդիտ անշտալտ» բանկի տարածաշրջանային տնօրեն Ռիչարդ Գոլեցը վարկանիշի ստացումը համարեց «Հայէկոնոմբանկի» երկրորդ ծնունդ, Միջազգային ֆինանսական կորպորացիայի (IFC) Հայաստանում ներկայացուցիչ Կարեն Մանուկյանը համոզմունք հայտնեց, որ բանկն ավելի կայուն կդառնա, իսկ գերմանական KfW-ի Հայաստանի ներկայացուցիչ Կարապետ Գեւորգյանն էլ ընդգծեց «Հայէկոնոմբանկի» «տեսանելի եւ հասկանալի գործընկեր լինելը»:

Ինչո՞ւ բանկն ավելի բարձր վարկանիշ չստացավ: Այս հարցին պատասխանելով, Դավիթ Սուքիասյանը նշեց, քանի որ սա առաջին վարկանիշավորումն էր, «Մուդիսն» ավելի զգուշավոր մոտեցում ցուցաբերեց: Բանկը նաեւ խնդիր ուներ գործառնական ծախսերի հետ: Այն նախատեսվում է լուծել ծախսերի նկատմամբ եկամուտների առաջանցիկ աճի ավելացմամբ: Նա ընդգծեց, որ բանկի տրված վարկերից ընդհանուր առմամբ գերակշռում են հայկական դրամով տրվածները, իսկ սպառողական վարկերը անցյալ տարվա սեպտեմբերից տրվում են միայն դրամով:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

«Հայաստանի բանկային համակարգը Վրաստանից եւ Ադրբեջանից 1-2 քայլ առաջ է գտնվում»

Երեկ այս մասին ասաց Հայաստանի կենտրոնական բանկի նախագահ Տիգրան Սարգսյանը: Ըստ նրա, միջազգային վարկանիշային կազմակերպությունների վարկանիշներով Հայաստանն առավելություններ ունի բանկային համակարգում իրականացրած բարեփոխումներով: Միեւնույն ժամանակ ԿԲ նախագահը նշեց, որ, օրինակ, տնտեսության մեջ օտարերկրյա մասնակցության առումով մեր հարեւանները մեզանից առաջ են անցել: «Նման պայմաններում պետք է օգտագործենք բանկային համակարգում մեր առավելությունները», ասաց նա, ավելացնելով, որ արժեթղթերի շուկայի զարգացման ծրագիրն, ըստ էության տարածաշրջանային ծրագիր է եւ եթե հաջողվի, ապա մեր ֆինանսական շուկան ավելի արագ կզարգանա: «Այդ ծրագրով նույնպես մեկ քայլ առաջ ենք գտնվում», ընդգծեց ԿԲ նախագահը:

Երեւանում «Արարատբանկի» հետ համատեղ բացվեց Western Union-ի մասնագիտացված մասնաճյուղը

«Արարատբանկի» գործադիր տնօրեն Աշոտ Օսիպյանը հայտնել է, որ դրամական փոխանցումների միջազգային Western Union համակարգի մասնագիտացված մասնաճյուղում կմատուցվեն ոչ միայն դրամական փոխանցումներ, այլեւ բանկային այլ ծառայություններ: Նախատեսվում է, որ այդ ծառայությունը կդառնա շուրջօրյա, եւ ներկայիս օրական 20 փոխանցման փոխարեն կպատարվի 50-ը: Մամուլի ասուլիսի ժամանակ տեղեկացվել է նաեւ, որ «Արարատբանկը» ծրագրում է թողարկել նոր պլաստիկ քարտեր՝ «Ավտոքարտեր»: Դրանք նախատեսված կլինեն ավտոսիրողների համար եւ կունենան բոնուսներ ավտոսպասարկման, ապահովագրման, զբոսաշրջության եւ այլ ոլորտներում:

Ոռոգման բաղադրիչը կիրականացնի ՋՏԶ ԾԻԳ-ը

Ինչպես տեղեկացանք կառավարության տեղեկատվության եւ հասարակայնության հետ կապերի վարչությունից, երեկ կառավարությունում պայմանագիր են կնքել «Հազարամյակի մարտահրավերներ հիմնադրամ-Հայաստան» (ՀՄՀ-Հայաստան) ՊՈԱԿ-ի գործադիր տնօրեն Արա Հովսեփյանը եւ «Ջրային տնտեսության զարգացման ու բարեփոխումների ԾԻԳ»-ի (ՋՏԶ ԾԻԳ) տնօրեն Աղիբեկ Ղազարյանը: Ըստ պայմանագրի, ՀՄՀ-Հայաստանը «ՋՏԶ ԾԻԳ»-ի միջոցով նախատեսում է իրականացնել ՀՄՀ-Հայաստան ծրագրի «ոռոգվող գյուղատնտեսություն» ենթածրագրի «ենթակառուցվածքներ» բաղադրիչը, ինչպես նաեւ «ջրից դեպի շուկա» բաղադրիչի «կառուցվածքային ամրապնդում» ենթաբաղադրիչը: Պայմանագիրը կնքվել է 5 տարի ժամկետով՝ 2 մլն 860 հազար ԱՄՆ դոլար ընդհանուր արժեքով:

Ա. Մ.

Հետաքննող լրագրողների «Ռեգիոն» կենտրոն

Հոդվածները տպագրվում են «Կոնսորցիումի նախաձեռնություն» ծրագրի շրջանակներում՝ «Conciliation resources» կազմակերպության աջակցությամբ եւ բրիտանական կառավարության ֆինանսավորմամբ: Հոդվածագրերի տեսակետները կարող են չհամընկնել խմբագրության տեսակետների հետ:

Հայաստանում ոստիկանությունը իշխանության հենարանն է

Հարցազրույց Հայաստանի Հելսինկյան կոմիտեի նախագահ Ավետիք Իշխանյանի հետ

- Ոստիկանությունը երկրի իրավապահ մարմինների բաղկացուցիչ մասն է, ինչպե՞ս է նա կատարում քաղաքացու անվտանգության, օրենքի, կարգի պահպանության իր գործառույթը:

- Հայաստանում իշխանությունը քաղաքական չէ, իսկ իրավապահ մարմինները, այդ թվում՝ ոստիկանությունը այդ իշխանության հիմնական հենարաններն են: Եթե ուշադրություն դարձնենք, այսպես ասենք, իշխանական կուսակցություններին, որոնք իշխանության շղարշի դեր են կատարում, ապա նրանց ուժային ոլորտները չեն վստահում: Այդ կուսակցություններին այնպիսի ոլորտներ են բաժին ընկնում, որոնք մեր երկրի նման պետություններում իշխանության պահպանման հետ առանձնապես կապ չունեն:

Եվ, չնայած օրենքով ոստիկանությանը տրված է հասարակական կարգի պահպանության, հանցագործությունների կանխարգելման գործառույթներ, իրականում ոստիկանությունը առաջին հերթին կատարում է իշխանությունների հաճախ անօրինական հրամանները: Նրանք չեն էլ թաքցնում այդ եւ հանդիպումների ժամանակ բարձրաձայն ասում են, որ կոմունիստների ժամանակ ծառայել են կոմունիստներին, ՀՀՇ-ի իշխանության ժամանակ ծառայել են ՀՀՇ-ին, հիմա էլ ծառայում են այս իշխանություններին, դուք եկեք իշխանության՝ ձեզ ծառայենք:

Հայաստանի՝ որպես ոստիկանական պետության բնույթը, բացահայտվում է հատկապես ընտրությունների, քաղաքական լարված փուլերի ժամանակ: 2004թ.-ին, երբ սպասվում էր ընդդիմության բողոքի ալիքը, տեղափոխություններ եղան ոստիկանական համակարգում: Դրանց նույնիսկ հանրապետության նախագահի շուրթերով բացատրություն տրվեց՝ «այդ փոփոխություններն այն բանի համար են, ինչի մասին դուք մտածում եք»: Ընտրությունների ժամանակ բազմաթիվ են դեպքերը, երբ դիտորդը կամ վստահված անձը նկատել է լցոնումը կատարողին եւ դիմել է ոստիկանությանը, բայց հանձնաժողովի նախագահի պահանջով ոստիկանությունը ձերբակալել է այդ մարդուն, ոչ թե լցոնողին:

Ընտրությունների ժամանակ ոստիկանությունը խոչընդոտում է հանրահավաքների ազատությանը, ազատ տեղաշարժվելու իրավունքին, կատարում անօրինական ձերբակալություններ ընդդիմության ակտիվիստների նկատմամբ, նրանց համոզում չհամագործակցել ընդդիմության հետ: Մինչեւ մեկ տարի առաջ, երբ վարչական դատավարություններ էին ընթանում՝ դատարանին թելադրողը ոստիկանությունն էր: Երբ վարչական դատավարություններից մեկի ժամանակ ՀԿ-ները դատարանի առաջ ցույց էին անում, ոստիկանապետը շատ կտրուկ հայտարարեց. «Եթե չհեռանաք՝ նրանց կալանք կտանք, եթե հեռանաք՝ տուգանքով կվերջացնենք»: Այսինքն, ոստիկանությունն ավելի հզոր մարմին է, քան դատարանը, որ երրորդ իշխանություն է համարվում:

Թերեւս այս է պատճառը, որ իմ կարծիքով, Հայաստանում հասարակությունը ոստիկանությանը չի ընկալում որպես իր անվտանգությունը պաշտպանող իրավապահ մարմին, հասարակական կարգի պահապան: Քաղաքացիները ոստիկանությանն ավելի-շատ ընկալում են որպես իշխանության պահապանների:

Ոստիկանության գոյությունն ապահովվում է հարկատուների հաշվին: Ինչ եք կարծում, մեր երկրում ոստիկանությունը պաշտպանում է քաղաքացիների, թե՞ իշխողների անվտանգությունը, առողջությունն ու ունեցվածքը:

Կարծում եմ, որ ձեր նախորդ հարցի իմ պատասխանից ակնհայտ է, որ իմ կարծիքով ոստիկանությունը պաշտպանում է միայն իշխողների շահերը: Կախված այն բանից, թե այս ժամանակահատվածում ով է իշխանություն կազմում երկրում:

- Որքանո՞վ են հասարակությունն ու քաղաքացիները վստահում ոստիկանությանը:

- Քանի դեռ մեր հասարակության մեջ չկա այն ընկալումը, որ իշխանությունն իրենցից պետք է կախված լինի եւ ոչ թե հակառակը, վստահություն չի կարող լինել ոստիկանության նկատմամբ: Հասարակության մեջ ավելի հաճախ վախ կա ամեն մի պետական մարմնի եւ, հատկապես, ոստիկանության նկատմամբ: Շատերը փորձում են ընդհանրապես չառնչվել ոստիկանության հետ, եւ երբ հարցեր են առաջանում, աշխատում են ոստիկանության միջոցով չլուծել:

Հաճախ քաղաքացիները դիմում են ոստիկանություն, բայց, եթե ոստիկանությունը շահագրգռվածություն չունի բացահայտելու հանցագործությունը, ապա այդ գործը «քնում» է: Սովորաբար հանցագործության մասին հայտարարություն ներկայացնող քաղաքացիներին համոզում են, որ դիմում չգրեն: Հանցանքը, եթե պատահականորեն բացահայտվեց՝ կգրանցվի իբրեւ արդյունք, եթե ոչ՝ այն չի հաշվառվի:

Այս համակարգի դեմ չես կարող պայքարել միայն քաղաքացիների իրազեկվածությունը բարձրացնելով: Երբ, ըստ էության, իշխանությունը կախված չէ ժողովրդի քվեից, ՀԿ-ների քարոզչությունը քաղաքացիների իրազեկվածությունը բարձրացնելու հարցում առանձնապես արդյունավետ չէ: Չեմ ժխտում, որ որոշ դեպքերում իրազեկվածությունը կարող է նպաստել նրանց իրավունքների պաշտպանությանը, բայց հիմնականում, հասարակության մեծ մասին ինչքան էլ բացատրես՝ հավաս չի ներշնչի, թե դա է ճանապարհը: Երբ մարդը մենակ է մնում համակարգի դեմ, իրեն ճնշված է զգում եւ հիմնականում դժվարանում է պաշտպանել իր իրավունքները:

- Որքա՞ն հաճախ են ոստիկանները ոչ օրինական մեթոդներ կիրառում, կտտանքների ենթարկում ձերբակալվածներին:

- Մեր զրույցները կալանավորների, նախկին կալանավորների հետ

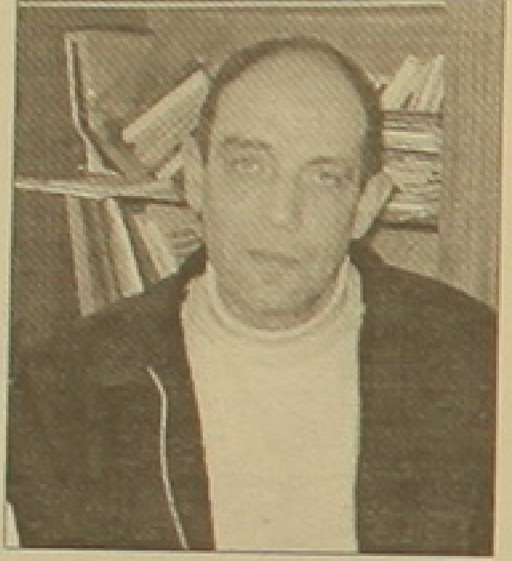

ցույց են տվել, որ ոստիկանական բաժանմունքներում մարդկանց 60%-ից ավելին ենթարկվում են անօրինական, դաժան վերաբերմունքի: Առանց համապատասխան արձանագրության բերման ենթարկվածները, հաճախ վկաները, 3-4 օր պահվում են ոստիկանական բաժանմունքներում, նրանց ահաբեկում են, ծեծում: Նպատակը ինքնախոստովանական ցուցմունքներ կորզելն է, քանի որ Հայաստանում մինչեւ հիմա իբրեւ «ապացույցների թագուհի» մնում է ինքնախոստովանական ցուցմունքը: Ըստ էության, կասկածյալի կամ բերման ենթարկվածի խոստովանությունը հիմք է դառնում նրան մեղադրանք առաջադրելու համար:

Ոստիկանության աշխատակիցները բաց քննարկումների ժամանակ հերքում են քննությանը խորթ մեթոդներ կիրառելը, բայց նեղ շրջանակում խոստովանում են. «Բա հանցագործին ո՞նց չծեծես»: Ավելին, փորձառուներն ասում են. «Ճիշտ է, ծեծը կա, բայց այդպես վարվում են անփորձ ոստիկանները, իսկ փորձառուները դեմքին նայում են եւ գիտեն՝ նա՞ է հանցագործը, թե՞ ոչ, մի հատ էլ գլխին կտացնում են՝ ամեն ինչ խոստովանում է»:

Դեռեւս հայտնի չէ որեւէ դեպք, որ կտտանքների կամ անմարդկային վերաբերմունքի համար որեւէ ոստիկան պատասխանատվություն կրի: Մի դեպք է հայտնի, երբ խոշտանգումներով Վանաձորի զինկոմին մահվան հասցրին, եւ քանի որ նա բարձրաստիճան պաշտոնյա էր, պատասխանատվության հարց բարձրացվեց: Սակայն պատասխանատվություն կրեցին ոչ այնքան ոստիկանության աշխատակիցները, որքան մեկուսարանի, իսկ մնացած դեպքերում անպատժելիություն է տիրում: 2004թ. Արտաշատում ընդդիմության ներկայացուցիչ Գրիշա Վիրաբյանի հետ կատարվածը հստակ էր, որ խոշտանգում է, բայց ոչ մի ոստիկան դրա համար պատասխանատվության չենթարկվեց:

Չնայած ոստիկանական ու դատախազական համակարգերը համարվում են իրարից տարանջատված, բայց, ըստ էության, դրանք նույն համակարգի մաս են կազմում: Մարդիկ խոշտանգումների հետ կապված դատախազություն են դիմում եւ արդյունքի չեն հասնում: Դատարանում հայտարարում են, որ ապացույցները ձեռք են բերվել քննության ժամանակ անօրինական մեթոդներով, բայց դատարանը, որպես կանոն, հենվում է նախաքննության նյութերի վրա՝ միշտ նույն պատասխանն են տալիս, որ դա պատժից խուսափելու միջոց է: Խոշտանգման ենթարկվածները հիմնականում սոցիալապես անապահով խավերից են եւ, որպես կանոն, փաստաբան չեն ունենում, չեն գրանցվում նրանց մարմնական վնասվածքները, եւ փաստական հիմքերի բացակայության պատճառով հետագայում դժվար է լինում ապացուցել խոշտանգումները:

Վերջին տարիներին բարեփոխումների դրական քայլ կատարվել է այս ասպարեզում. ոստիկանությունը հասարակական կազմակերպություններից ստեղծել է դիտորդական խումբ, որն իրավունք ունի անարգել մտնել ժամանակավոր պահման մեկուսարաններ եւ այնտեղ մոնիտորինգ կատարել, զրուցել ձերբակալվածների հետ: Չնայած ժամանակավոր պահման վայրերում շատ դժվար է հայտնաբերել անօրինական մեթոդներ կիրառելու դեպքեր, քանի որ դրանք հիմնականում կատարվում են ոստիկանական բաժանմունքներում, որտեղ խումբը մուտքի իրավունք չունի, ամեն դեպքում սա ՀԿ-ների հետ համագործակցության առաջին քայլն է:

- Կա՞ արդյոք կապ ոստիկանության եւ հանցագործ աշխարհի միջեւ, եթե այո, ինչպե՞ս է այն արտահայտվում:

- Չեմ կարող պնդել այդպիսի կապի մասին, բայց ներքին համոզվածություն ունեմ, որ այդ կապը գոյություն ունի: Նույն քաղաքական լարվածությունների ժամանակ քաղաքական գործընթացներին խառնվում է քրեական աշխարհը, նա անում է դա ոստիկանության հետ համագործակցած, իսկ ոստիկանությունը գիտի, որ քրեականները պետք չեն կպնելու: Այստեղ, զուտ դիտարկումով, կարելի է ասել, որ այդ կապը բավականին ուժեղ է:

- Որքանո՞վ է ոստիկանության շարքային աշխատողների (եւ ավագ սպաների) աշխատավարձը բավարարում նրանց նորմալ կյանքի համար, կա՞ տարբերություն նրանց եւ մյուս բյուջետային աշխատողների աշխատավարձերի միջեւ: Որքանո՞վ է զարգացած կոռուպցիան ոստիկանների շրջանում:

- Տեղյակ չեմ, թե որքան է կազմում ոստիկանության աշխատողների աշխատավարձը, բայց չեմ կարծում, որ ավելի ցածր է, քան մյուս բյուջետային աշխատողներինը: Չնայած, եթե իրավական երկիր լինեինք, նրանց աշխատավարձը շատ ավելի բարձր պետք է լիներ, քան մյուս բյուջետայիններինը, բայց հարցն այն է, որ ոչ բարձր աշխատավարձը նպաստում է կոռուպցիայի զարգացմանը, իսկ Հայաստանում կոռուպցիան խրախուսվում է: Կոռումպացված համակարգը շատ ավելի վերահսկելի է, ավելի հնազանդ. բոլորին է հայտնի բարձրաստիճան ոստիկանական պաշտոնյաների ապրելակերպը, բիզնեսը, որը նրանց պատանդ է դարձնում իշխանությունների ձեռքում:

Հարցազրույցը՝
ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆԻ

- Ոստիկանությունը երկրի իրավապահ մարմինների բաղկացուցիչ մասն է, ինչպե՞ս է նա կատարում քաղաքացու անվտանգության, օրենքի, կարգի պահպանության իր գործառույթը:

- Մեր հասարակության մեջ ոչ միայն լավ գիտեն այդ տհաճ, բայց ակնհայտ փաստը, որ ադրբեջանական ոստիկանությունն անկարող է կատարել իր հիմնական գործառույթները, այլեւ ձանձրացել են այդ մասին խոսելուց: Բայց սա միայն մեր օրինապահների առանձնահատկությունը չէ: Ըստ իմ դիտարկումների՝ հետխորհրդային տարածքի բոլոր երկրներում առկա է ՆԳ մարմինների անհամապատասխանությունը հայտարարված կանոնադրական եւ օրենսդրական սկզբունքներին: Ներկա պահի իրողությունները կտրուկ շեղվում են «Ոստիկանության մասին» գործող օրենքից: Այդ փաստաթղթում սեւով սպիտակի վրա գրված է, որ ոստիկանությունը պետք է լինի երկրի քաղաքացիների եւ նրանց ունեցվածքի պահապանը: Բայց «սաադիրներով կերպափոխումների» վերջին մերկացումները վկայում են այն մասին, որ իրադրությունը վերահսկվում է ոչ ամբողջովին: Իսկ եթե վերահսկվում էլ է, ապա՝ ոչ օրինականության պահպանման սկզբունքների հիման վրա: Իմ կարծիքով, վնասազերծված բանդան, որտեղ առաջին ջութակի դերը կատարում էին ոստիկանության նախկին բարձրաստիճան աշխատակիցները, ՆԳՆ-ի էության մարմնացումը չէ: Նախարարությունում քիչ չեն պատրաստված կադրային սպաները, որոնք մասնագիտորեն կատարում են իրենց ծառայողական պարտքը եւ պատկերացում ունեն պատվի եւ արժանապատվության մասին:

Եթե հաշվի առնենք գլոբալացման գործոնը եւ դրա հետ կապված, այսպես կոչված, XXI-րդ դարի մարտահրավերները, ապա կարելի է արձանագրել, որ տեղական ոստիկաններն անելիքներ շատ ունեն: Ի միջի այլոց, կան նաեւ դրական կողմեր: Ադրբեջանը ստորագրել է նավթի եւ գազի մատակարարման մի քանի կարեւոր ռազմավարական պայմանագիր: Այսօր իրականացվել է ածխաջրածնային հումքի վերամշակման աղմուկ հանած նախագծերից մեկը՝ Բաքվից դեպի թուրքական միջերկրածովյան Ջեյհան նավահանգիստը: Եթե հաշվի առնենք, որ այդ խողովակաշարի ադրբեջանական հատվածի պահպանությունը հանձնարարված է ՆԳՆ ուժերին, ապա կարելի է պատկերացնել այդ կառույցի աշխատանքի լարվածությունը եւ մասնագիտական մակարդակը: Բնականաբար, միլիարդավոր ներդրումների իրական արդյունքի պահպանությունը նրանց վստահելուց առաջ, ներդրողները մեկ անգամ չէ, որ գնահատել են մեր երկրի ներքին գործերի մարմինների հնարավորությունները: Հետեւաբար, այս կառույցը, եթե այն քաղաքական խաղերի մեջ չներքաշեն, ի վիճակի է հաջողությամբ կատարել իր առջեւ դրված խնդիրները:

Ինչպես դուք ճիշտ նկատեցիք, իրավապահ մարմինների համակարգում խիստ կարեւոր տեղ է գրավում հենց ոստիկանությունը, որի աշխատակիցները հանցագործության դեմ պայքարում են առաջին գծում՝ երբեմն վտանգելով իրենց կյանքը: Սակայն եկեք սոցիալական բնույթ ունեցող մի հարց տանք, քանի որ ոստիկանները նույնպես հասարակության քաղաքացիներ են. համեմատելի՞ են ՆԳՆ-ի աշխատակիցների եւ, օրինակ, դատախազության աշխատակիցների աշխատավարձերի չափերը: Մեզանից ո՞վ է պարզապես հետաքրքրվել ոստիկանության շրջանային բա-

24 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 2007 ԷՋ Ա

ԼԳՖ ՀԱՎԵԼՎԱԾ ՄՇԱԿՈՒՅԹ

Պարբերականությունը՝ երկշաբաթյա

Թիվ 4(23)

Նավթի, նավթալամպի եւ Պետրանկայի ժամերի մասին

ԿԱՐԴԻՍ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆ

Լավ, մի պատկեր եմ՝ կիսաֆանտաստիկ, այդ 1993 թվականի վերջին օրերից: Այո, դեկտեմբեր 25-ի գիշերը: Մենակ նստած խոհանոցի իմ անկյունում՝ կարդում էի, սեղանին վանդակավոր նավթալամպի ջերմ-կարմրավուն լույսով, դուրսը կատարյալ խավար, ձմեռ «սաստկասառույց»: Եվ... այդ զարմանալի պահը՝ կիսաֆանտաստիկ այդ պատկերը: Հենց գրելով էլ ապրված պահ, ավելի ճիշտ՝ պահն ապրելու ընթացքում տեղն ու տեղը, րոպե առ րոպե օրագրիս էջերում գրի առնելով պատկերված...

Բայց նախ, շատ չարչարալից է եղել հենց այդ ամիսը մանավանդ, ինչպես տեսնում եմ ու հիշում, թերթելով մի նոր դարչնագույն տետրում խիտ մանրատառ էջերս այն ժամանակ: Ի դեպ, աչքիս հանդիպում է Մարսել Պրուստ անունը դեկտեմբեր 2-ին: Զարմանալի: Մարսել Պրո՞ւստ: Ի՞նչ առիթով է գրչիս եկել այդ օրերին, երբ կյանքիս ժամերը, իրար ետեւից, անցնում կորսվում էին ցրտին ու խավարին... Ահ, խելո՛ք, մտածել ես՝ եթե դու էլ կյանքիդ «կորսված ժամանակի որոնմանը» ելնեիր հոգեբանական մանրադիտակով...: Էհ, այո, ունեիր այդպիսի ցանկություն, շատ կուզեիր սուզվել ենթագիտակցության խորքերը, որտեղից կանչեր էիր զգում գրչիդ, կենդանի խլրտացող ինչե՜ր ու ինչեր՝ քո կյանքի ժամանակից լենին-ստալինյան սովետական խարտոցով փչրված այնքան-այնքան պահեր, քանի՜ տարի քո առօրյա հիշողությունից էլ վար ընկլուզած, այդ խորքերում սկած: Լսում էիր այդ կանչը, որ սուզվես, որոնես փշուր առ փշուր, վեր հանես, շաղկապես, վերակազմես, ինչքան կարող ես, կյանքիդ ժամանակի այդ «կորսված» պահերը՝ րոպեներ, ժամեր, օրեր, ամիսներ, տարիներ, ջանալով վերակենդանացնել իրականության մանրամասները շոշափելի անմիջականությամբ, ու քո զգացումները, մտքերը, ապրումները այդ պահերին, գոնե փորձելով մտաբերել խորտակված մտահղացումներդ նույնիսկ, նաեւ իրագործած ու չիրագործածներդ, երբ «նկուղային գրող» էիր այդ խարտոցի տակ, ինչպես կոչում էիր ինքդ քեզ: Լսելով կանչը խորքերից, ունեիր այդ ցանկությունը, այո, բայց չունեիր ո՛չ անդորր, ո՛չ ձայնամեկուսիչ պատերով առանձնասենյակ, ոչ էլ ժամանակ: Ժանգոտ, կոտրված, ճաքճքած, խազխազված խարտոցը, ավելի խժալուր, ջղեր ու հոգի քայքայող ճռինչով, դեռ փշրոտում էր քո կյանքի, մեր կյանքի ժամանակը...

Օրագրիս նախորդ էջերից մեկում, 16 նոյեմբերին, գրել եմ փողի թավալգլոր արժեզրկման, մեկ օրից մյուսը գների ահավոր թանկացման մասին: Եվ ահա այդ գրառմանս վերջին տողերը. «Ինչպե՞ս ենք ապրելու այսպիսի ինֆլացիայի պայմաններում: Նավթի լիտրը դարձել է 10.000 ռուբլի, իսկ «ավելացված» ամսական կենսաթոշակս, որ ստացա երկու օր առաջ, հենց 10.000 ռուբլի է, մեկ լիտր նավթի գին: Կանխահաս ձմեռն էլ այս տարի կրկին նստեց արդեն...»:

Նա՜վթ: Չկա էլեկտրականություն, գազ էլ չկա: Կես մետր ձյուն: Գրեթե տրանսպորտ էլ չկա: Մայթերը, թեեւ սառցակալած, դարձել են խիտ բազմամարդ, քայլում, քայլում, քայլում են՝ ուր էլ, որքան էլ հեռու պետք լինի գնալ: Շատերի ձեռքին՝ հինգ լիտրանոց փոքր կանիստր: Նա՜վթ: Հացի պես կենսական է դարձել նավթը, որ սոսկալի թանկացավ: Տանը մի երկու-երեք լիտր է մնացել, խնայում ենք Մարիամն ու ես, միայն մի քիչ ապուր եփելու համար, երբ գալիս եմ հացի հերթից: Երեկոյան էլ մի թեյ ու հաց, պատշարներից մնացած մի ուտելիքի հետ, ապա նա շուտ է անկողին մտնում բրդերով փաթաթված, ես էլ վերարկուով ու գլխարկով նստում եմ մեր փոքր մութ խոհանոցում: Չեմ կարող կարդալ կամ գրել վառարանի մոմի տակ, հանձնվում եմ այն վիճակին, որը mental silence* եմ կոչել: Ու այդպես իրար ետեւից անցնում կորսվում են կյանքիս ժամերը: Մի անգամ քահ-քահ ծիծաղս եկավ հանկարծ, ինչո՞ւ.

* Մտային լռություն (անգլ.):

հիշեցի, որ պատանությանս օրերին, ներքաղթելուց առաջ, դողում էի ամեն մի ոտքիս վրա, որը չէի ուզում կորցնել... Երբ մեր որդին գալիս հարցնում է, ասում ենք լավ ենք, ոչինչ, որ ավելորդ չմտահոգենք նրան, վիրաբույժի իր կյանքը շատ ավելի ծանր է այս պայմաններին ամբողջ օրը հիվանդանոցում. երբեմն վիրահատելու պահին իսկ մեկեն կտրվում է լույսը, եւ օգնականները շտապ վառում են ինչ պատահի ձեռքի տակ, նույնիսկ աթոռ, որ ծխի ու մրի մեջ ավարտի վիրահատությունը, որի ենթական էլ, հաճախ, վիրավոր ազատամարտիկ է ռազմաճակատից:

Ինչպես անցյալ ձմռանը, կրկին ծառերն են զոհ դառնում սառչող ժողովրդին՝ Ծիծեռնակաբերդում եւ Դալմայում, քաղաքի անտառապատված սարալանջերում եւ «Հաղթանակի» ու այլ այգիներում, հեռու անտառներում եւս: Բան չէր մնացել Կոզերի

Նրա դուստր Անին էլ, որ եկել է իր հեռակա ուսանողության գործերով Գեղարվեստաթատերական ինստիտուտում, շտապել է այստեղի վիճակից, ավելի ահավոր, ասում է, քան լսել ու պատկերացնում են արտասահմանում: Տղաս հորդորում է, որ Հալեպը ավելի հետաքրքրական կլինի ինձ համար, իսկ Լոս Անջելեսում եղել է ինքը եւ կարծում է, որ այնտեղ կձանձրանամ: Անշուշտ, ինձ մասնավորապես հետաքրքրում է Հալեպը շատ առումներով, եւ աչխույժ կլինեն օրերս այնտեղ Թորոսի հետ մանավանդ, բայց հիմա կուզենայի, օհ, ինչպես կուզենայի այդ Լոս Անջելեսում մի լավ «ձանձրանալ» խաղաղ օվկիանոսի ափին:

Խնդիրն այդ չէր սակայն: Լոս Անջելեսում էլ, Հալեպում էլ կարծում են, որ քանի անկախացել ենք ու «դեմոկրասիա» է հիմա մեզ մոտ, երկրից դուրս գալն էլ, ուրեմն, հեշտացել է: Գուցե ինքս էլ մի պահ միամտացել էի նրանց պես, բայց նույն նախկին ՕՎԻՐ կոչվածը, ուր պետք է դիմեի, ուշքի բերեց: Այն էլ հեռու-հեռու էր Օրջոնիկիձե պողոտայի մյուս ծայրին, գոնե լավ է՝ մետրոն աշխատում էր,

կիտ, անհանգիստ բազմության մեջ իմ տեղում սեղմված կանգնած, սառնամանիքին, ժամերով, ոտքերս սառած, մարմինս փայտացած, դռնից կես ժամը մեկ ընդունում են հինգ հոգի միայն, մինչեւ իմ հերթը չհասած վերջնական փակվում է դուռը: Այդպես մի քանի օր, ու վերջապես, ահա, դեկտեմբեր 12-ին, ստացել եմ մեր հինգ կտրոնը 100 լիտր նավթի համար (5 x 20 լիտր): Էհ, արդեն զոհ, չարչարանքս մոռացած, տուն շտապելիս (ուրախացնեմ կնոջս, մի տա՜ք թեյ էլ խմեմ) ծանոթ մեկն է հանդիպել, մի քիչ քայլել ենք միասին եւ ինչպես մի ուրիշ ընթերցող ա՜յն հերթում (ե՞րբ էր) սկել է նույն հարցը. «Ստեղծագործո՞ւմ եք, ընկեր Սուրենյան»: Օրագրումս նշել եմ այդ պահը, թե պատասխանս եղել է «լուռ ծիծաղ»: Օ՜, ինչպես չեմ սիրում այդ «ստեղծագործել» բառը...

Դեկտեմբեր 14-ին, երբ սկսելու էին տալ նավթը, առավոտը շատ վաղ գնացել եմ հերթագրվելու, որ ստանամ 20 լիտր առաջին կտրոնով: Եվ՝ 285-րդը. ավելի հեռվից եկած՝ ուշացել եմ այնուամենայնիվ: Մոռացել էի օրագրումս նշված այդ թիվը, բայց կենդանի պատկերը աչքիս առաջ է: Ձմեռ առավոտյան

այն սխանչելի պուրակի էլ ծառերից, որ տնկվել էին ամբողջ այն նախկին ամայի բլրի վրա, երբ մեր տունն էինք շինում դրա ներքեւում, եւ մոտ կես դարի ընթացքում այնպես էին աճել, որ գոյացել էր իսկական անտառ: Սիրտս հատկապես ցավեց այն ծառերի համար, որ ինքս էի մեր տան ետեւը տնկել ու աճեցրել պուրակի այս ծայրին: Չկային իմ այն ակացիաները, որ զարնանն իրենց կանթեղ-կանթեղ կախված սպիտակ ողկույզամեւ ծաղիկների բուրմունքով օծում էին օդն ու մեր տրամադրությունը, եւ երբ կիրակի օրով Եզնիկ աղաս էր գալիս, այդ ծառերի տակ էր ճիլիմ փռվում բարձերով, հայրս ու նա ընկողմանած զրուցում էին հին օրերից, ու ես էլ նրանց կողքին, ականջիս հետ երեւակայությունս էլ բացած , մի հատուկ հաճույքով պատկերում էի, մանավանդ Եզնիկ աղայիս պատմությունները՝ անսպառ ու միշտ համով-հոտով...

Մի ամիս է՝ ասում էին, որ այս ձմեռ նավթ է բաշխվելու սառչող ժողովրդին: Չգիտեմ՝ ամերիկյան «մարդասիրական օգնությո՞ւն» դա էլ, ինչպես դժվար եփվող լոբին եւ այլն (ա՜յն հերթերը): Դեռ դրա հոտն էլ չկար սակայն, երբ մինչեւ ոսկորներդ թափանցող սառնամանիքային մառախուղն էլ արդեն իջել է Երեւանի վրա օրերով: Իսկ Ուրարտուի քենիս եւ իր դուստր Սեդիկը զարմանում, վրդովվում են Լոս Անջելեսից, թե ինչու ենք սառչում, ահագին միջոցներ են հանգանակվել սփյուռքահայությունից այդ նավթի համար: Զանգ են տալիս համոզելու Մարիամին, որ հրավեր ու ճանապարհածախսն ուղարկեն, ինչպես նախանցյալ տարի, գնա իրենց մոտ անցկացնի ձմեռը: Չէր ուզում մեզ լքել Մարիամը, բայց ես ու մեր տղան համոզեցինք, որ գնա: Այս անգամ ինձ էլ ուզում են հրավիրել նրա հետ, բայց ես էլ Հալեպից հրավեր ունեմ՝ հին մտերմոջս Ներսեսյանի Թորոս Թորանյանից:

վագոնները լիք-լիք, փրկություն շատ երեւանցիների համար: Գտա այդ ՕՎԻՐ-ի տեղը, բայց գո՞ղը տանի՝ այն նույն մոխրագույն շենքը, ուր Ստալինյան ռայոնվետն էր ներքաղթի օրերին, երբ Աշտարակից տեղափոխվելուց հետո դեռ Բութանիայում էինք ապրում ժամանակավորապես, այն նեղ ոլորտում սենյակում. այնտեղից հարյուր անգամ ոտքով եկել եմ աչքիս փուշ դարձած այս շենքը, ձյունոտ. ցեխոտ, ապա փոշոտ ճամփաներով: Դեռ քսաներկու տարեկան՝ սկսել էր արդեն կյանքիս ժամանակի խարտոցումը անվերջ հերթերում թեկուզ մի տեղեկանքի համար («Տրվում է առ այն, որ քաղ. Կարդիս Հովհաննեսի Սարկավագյանը» եւ այլն): Եվ հատկապես այս շենքում, «ներգաղթ հայերի» խուռներամ հերթի մեջ՝ Նոր Արեւում հողամասի համար, երկար-երկար սպասելը՝ զարմացած, վրդովված, մերթ զայրացող բազմության մեջ, որ խռնվում էր այն ցինիկ աչքերով Ներսիսյանի դռան առաջ (կյանքումս առաջին մարդը, որի հանդեպ ատելություն եմ զգացել), այդ իմ պարզյուն գալու-գնալը մի քանի ամիս, դրա համար «կես դրույք» անելով աշխատանքս Ակադեմիայում: Երիտասարդությանս օրերից այս մռայլ հուշերով մտա այդ շենքը, իսկ ՕՎԻՐ-ն ինձ գլխի գցեց, որ վաթսունութ տարեկանիս էլ երկար խարտոցելու է ժամանակս, վախենամ ձմեռն էլ վերջանա, մինչեւ կարողանանք հրավերով գնալ, նախ ես՝ Հալեպ, ինչպես պնդում է Մարիամը, հետո ինքը՝ Լոս Անջելես...

Ու հենց այդ օրերին էլ ավետի՜ս եկավ, թե նավթը բաշխվելու է իսկապես: Ամենից առաջ՝ միայնակ ապրող թոշակառուների «կատեգորիային», որի մեջ ենք համարվում կինս ու ես էլ: Բայց նախ պետք է կտրոններ ստանալ տնային կառավարչությունից: Հերթագրում վաղ առավոտյան, հետո բակում սարեց տղամարդկանց ու կանանց կիտ-

կիսամութը, մառախուղի խոնավ ցուրտը, ձյան վրա կանիստրների երկար շարք, որի երկու կողմերին տղամարդիկ ու կանայք սեւ-սեւ ուրվականների նման, ամեն մեկը իր կանիստրի մոտ կանգնած: Մի քանի ժամ դոփդոփում ենք ձյան վրա, մերթ մի քանի խոսք փոխանակելով կողքիններիս հետ, մինչեւ եկավ նավթի դեղին ցիստեռն-մեքենան: Իսկույն խառնիճաղանջ մեքենայի մոտ, նույնիսկ մի քանի ջահելներ են երեւում այնտեղ իրենց կանիստրներով, որտեղի՞ց բուսան հանկարծ: Տարեցներիս երկար շարքը աչխուժանում է բողոքներով, գոռգոռոցներով՝ մի՛ տվեք առանց հերթի՜: Որոշ տղամարդ տարեցներ հայհոյում էլ են՝ տո դրանց ընենցը-ընենցը: Կանիստրները շատ դանդաղ ենք առաջ շարժում, շարքը երկար-երկար: Ով ստացել է՝ ուրախ է, անշուշտ, բայց քրթմնջում է նաեւ, թե պակաս են լցնում, երկու-երեք լիտր «փափախ» է արվում: Գիտենք, չէ՞, գիտենք՝ «փափախ» նավթը դոլարով է ծախվում արդեն (Սփյուռքից օգնող ազգականների ուղարկած դոլարներ). «շուկան» Հր. Քոչարի փողոցը, կոչում են «Քուվեյթ»: Էլ ինչո՞ւ զարմանանք, չէ՞ որ ասվում է նաեւ, որ այս օրերին միլիոնատեր դարձողներ կան, ժողովրդի բերանում արդեն հոլովվում է մեզ համար նոր «մաֆիա» բառը... Մի խոսքով՝ այդ օրը, ցրտին տասը ժամ սպասելուց հետո նավթ չհասավ ինձ, եւ ոչ միայն ինձ, կտրոնները նոր ստացած եւ ավելի ուշ եկած շարք կանգնած ուրիշներին էլ...

Հաջորդ օրը, դեկտեմբեր 15-ին, 158-րդն էի շարքում: Ու դարձյալ չհասավ ինձ եւ հերթում ինձնից հետո շատերին: Իբր թե մեքենան լրիվ լցված չի եղել: Այդ օրը մի հետաքրքրական բան եղավ: Երեւացին երկու բարձրահասակ ամերիկացիներ, որոնցից ավարհին հիսունանց, լուսանկարում էր մեքենայի մոտ գոռգոռուն խառնիճաղանջը: Կողքիս կանգնած մի տղամարդ ասաց. «Ինչ

Տես էջ Բ

Օրագրություն

Նավթի, նավթալամպի եւ ...

Ա էջից

վիրավորական է»: Բայց ես խոսեցի մյուս ամերիկացու հետ, երիտասարդ, որ նույնիսկ ուրախացավ անգլերեն լսելով, սիրալիր բարյացակամությամբ խնդրեց բացատրել ժողովրդին, թե իրենք գործի կազմակերպիչներն են, այցելում են բաշխման ուրիշ կետեր էլ՝ վերահսկելու, բայց դժվարություններ են հանդիպում, որովհետեւ առայժմ փոխառությամբ տրվում է տեղական պաշարներից եւ անբավարար տեխնիկայով, իսկ իրենց բուն մեծաքանակ նավթն ու տեխնիկան դեռ չի եկել, ճանապարհին է, շուտով կգա եւ Երեւանը «կլողա» նավթի մեջ: Է՜հ, «բացատրում» եմ ամերիկացու եւ իմ շուրջը հավաքվածներին: Ոմանք, մանավանդ կանայք, գլխով են անում ժպտուն հավանությամբ (ինչ սիրուն էլ երիտասարդ է ամերիկացին), ոմանք էլ քիթբերան են շարժում տարակուսանքով, իսկ մի « շատ բան տեսած» բիձա քմծիծաղ է տալիս, թե «սրանք ոնց գլուխ կհանեն մեր խաչագող տղերից», մյուսն էլ թե՝ «ինչ իմանաս սրա՞նք ինչ պտուղ են»:

Հետագա օրերը, մինչեւ դեկտեմբեր 25-ը, կարիք էլ չկա նկարագրելու այստեղ, ինչպես արել եմ օրագրումս: Առավոտյան գալիս էինք հույսով, կանիստրները շարվում էին նախկին հերթագրմամբ (իմը՝ 158), ամեն անգամ երկար-երկար սպասելուց հետո լսում էինք հայտարարություն. «Էսօր նավթ չի լինելու»: Գոռգոռոց, անեծքներ, հայհոյանքներ, դառն հեգնանք, շատերն էլ գլխիկոր, նայած ով ինչպես, կրկին ու կրկին «գլորում» էինք դատարկ կանիստրները ձեռքից կախ, ոմանցն էլ մանկական սահնակի վրա, որը քշելով պետք է տանեին լցուն կանիստրը: Ես գնում էի հացի հերթի կամ ՕՎԻՐ-ի իմ գործերով:

Տանն արդեն նավթ չէր մնացել, ու մեր տղան, իհարկե բարկանալով, որ նախօրոք իրեն չենք ասել, հատկացրեց իրենց պաշարից մի կես կանիստր: Թոռնիկներս ուզեցին, որ իրենց սահնակի վրա, հենց իրենց էլ «օգնությամբ» տանեմ, եւ ուրախությո՜ւնս՝ ոչ նավթի համար, այլ որովհետեւ Կարենս ու Արմինես, տասնմեկ ու ինը տարեկան, այնպիսի՜ սրտագին կայտառությամբ օգնում էին իրենց «մեծոյին» ամբողջ Կիեւյան փողոցն ի վեր մինչեւ Կասյան, փոխնիփոխ պարանը բռնած քաշելով կամ կանիստրի կողքից բռնած, որ «չընկնի» սահնակից:

Դե՜հ, անշուշտ, ուրախ էի նաեւ այդ տասը լիտր նավթի համար, որը կրկին էլ խնայողությամբ էինք օգտագործում, քանի դեռ օր-օրի դատարկ էի վերադառնում նավթի հերթից, բայց գոնե երեկոները մութին չէի նստում այլեւս, իմ մտերիմ նավթալամպի ջերմ լույսը կար թեկուզ: Մի քիչ կարդում էի, բայց շուտով գրիչս մղում էր բացելու օրագրի դարչնագույն տետրը՝ միշտ խոհանոցի իմ անկյունում սեղանի ծայրին: «Ստեղծագործո՞ւմ եք, ընկեր Սուրենյան»... Է՜, այս տարօրինակ «ընկեր Սուրենյանը»: Այն օրը մտածե՞ց թե ասաց՝ Օ՜ ինչպես չի սիրում այդ «ստեղծագործել» բառը: Բայց ինչ է՝ չի էլ կարողանո՞ւմ առանց գոնե կես կամ մեկ-երկու էջ գրելու ապրել՝ նույնիսկ այս օրերին: Եվ ի՞նչ է գրում: Օրվա տեսածն ու լսածը, զգացածն ու մտածածը, անցյալից հիշած բաները, ապագայի մտահոգությունները: Եվ խիտ-խիտ ուղիղ, մարգարտաշար տողերով՝ անգիծ տետրում, առանց ջնջումների, գրիչը ներշնչվո՞ւմ է թե ինչ, սահուն գրում այդ տողերը, ինչպես միշտ, երբ օրագիր է լցրել:

Կիրակի, 19 դեկտեմբերին, ազատ եմ եղել, որովհետեւ տնային կառավարչությունից էլ բարի էին եղել նախօրոք հայտարարելու, որ այդ օրը նավթ չի լինելու, գնանք երկուշաբթի: Եվ ի՞նչ բանի եմ հատկացրել այդ ազատ կիրակիս: Առավոտից մինչեւ ուշ գիշեր նստել, տասնութ այդպիսի խիտ էջեր եմ գրել: Ինչի՞ մասին, ինչո՞ւ: Առիթը եղել է այն, որ մի քանի օր առաջ պատահաբար, չգիտեմ ինչպես գրադարանիս առաջ ընկած մի հին ծրարի մեջ, գտել եմ, օ՜ զարմանք, այն երկու կարճ նամակը՝ պրն. Ապտալյանից (Վահե-Վահյան) եւ դոկտոր Քրիշչյանից, որ նրանք 1945-ի ամռանը ուղարկել էին ինձ Հալեֆ-քա՝ Մակարա վանքից վեր սոճու անտառում մեր «վրանաքաղաք» կոչված ամառանոցը, ուր ես, արդեն Մելգոնյանի շրջանավարտ, աշակերտության հետ բարձրացել էի վերջին ամառս ապրելու Կիպրոսի այդ դրախտային բնության մեջ, ինձ համար առանձին խշտյակ շինած, քանի դեռ չէի կարող Աթենք վերադառնալ կարոտյալ ծնողներիս մոտ, որոնց յոթ տարի չէի տեսել, ոչ էլ նրանք ինձ. պատերազմից հետո ծովային ճամփաները դեռ փակ էին այն կողմը:

Կես դար հետո այդ նամակները մեկեն հիշեցրին ամբողջ այն պատմությունը, որ այնքան ինձ խռովել, տագնապեցրել, նույնիսկ ջղայնացրել էր այն ժամանակ: Ապտալյանի այդ նախաձեռնությունը, առանց ինձ հարցնելու, եւ անառարկելի շեշտով պնդումը, թե ես՝ իր «սիրելի աշակերտը» եւ «բացառիկ ուսանող», իրենց այդ օրապակաս «Հայաստանի բարեկամներու միության» հովանավորությամբ իսկույն եւեթ գնամ ուսումս շարունակելու Բեյրութի Ամերիկյան համալսարանում (ինքն այնտեղ է ուսանել), մինչդեռ ինձ եւ իմ դասընկերներ Նիկողոսի եւ Արուսյակի համար, մանկավարժության ճյուղն ավարտած, արդեն իսկ որոշվել էր մեր ամենասիրելի ուսուցիչ պրն. Գեւորգյանի հեղինակավոր հանձնարարականով, որ մեր հետագա ուսումը շարունակելու ենք Բրյուսելի համալսարանում Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության հովանու տակ որպես Նուպարյան ֆոնդի սաներ: Ինձ հատկապես զարմացրել ու վրդովել էին Ապտալյանի նամակում վերջին տարօրինակ տողերն ու դրանց շեշտը. «Նոյն ատեն գրած ենք Հայաստան՝ որ իբրեւ բացառիկ ուսանող Երեւանի Պետ. Համալսարանը ընդունելու հնարաւորութեան մասին գաղափար տան մեզի: Ամէն պարագայի, յառաջիկայ տարեշրջանը կանցընես Պէյրութ»: Սա էլ իր նոր մի կեցվածքը, որով կարծես հայրենասիրությունը մենաշնորհ է արել, հիմնել իրենց այդ միությունը, դարձել կիպրահայ համայնքում շատերին հմայող հեղինակություն արդեն՝ իր բանաստեղծաշունչ հայրենասիրական ճառերով հանդիսություններում, որոնց ինձ էլ մասնակից է դարձրել: Բայց ինչ է, իր այդ կեցվածքով ճակատագի՞րս էլ է որոշում, չհարցնելով ո՛չ իմ կարծիքը, ո՛չ էլ Աթենքում ինձ սպասող ծնողներիս համաձայնությունը, որոնց չի էլ ճանաչում: Նախ իսկույն Բեյրութ, որ «ժամանակաւոր հանգրուան մըն է միայն», ու այնտեղից էլ... ի՜նչ, Հայաստա՞ն, երբ դեռ փակ են Սովետական Հայաստանի դռները մեր առաջ: Իսկ չէ՞ որ գիտե իմ տարակույսները այնտեղի մութ իրականության հանդեպ, որին զոհ են գնացել Չարենց, Բակունց, Թոթովենց, Զապել Եսայան եւ այլք բազում-բազում, ասել եմ իրեն քանիցս, եւ մռայլադեմ հանդիսավորությամբ կշտամբել է ինձ, թե «անպատեհօրէն անցանկալի ազդեցութիւններու» եմ ենթարկվում, մի անգամ բուռն վիճել էինք նույնիսկ: Զգում էի, որ ինտրիգի առարկա եմ լինում իմ սիրելի պրն. Գեւորգյանի դեմ, ու դա բարկացնում էր ինձ: Մի խոսքով, ոչ թե հիշել եմ պարզապես, այլ վերակենդանացել է այդ պատմությունն ամբողջ իր մթնոլորտով ու մանրամասներով, նաեւ հարակից այլազան հանգամանքներով, եւ հանկարծ գրչիս փչել է մարսելպրուստյան մի շո՞ւնչ թե ինչ՝ առավոտից մինչեւ կեսգիշեր նստել գրել եմ այն մղումով, որ արձանագրեմ, կորսված չմնա այդ ամբողջը կյանքիս այն հեռավոր ժամանակում... Ի՜նչ իմանայի այդ օրը, թե որդուս տարեկից մի շնորհալի տղա՝ Սերգեյ Խաչիկօղլյան անունով, հիմնել է «Սարգիս Խաչենց» հրատարակչությունը եւ յոթ-ութ տարի հետո, բնավ մտքովս չանցած բան, ինձ կառաջարկի, կհորդորի, կհամոզի, որ գիրք դարձնեմ օրագիրս ու ինքը հրատարակի, եւ ի վերջո կբացեմ հին թղթապանակներս, երբեք չվերընթերցած հին թղթերիս մեջ կգտնեմ մոռացվածը. թե այն ժամանակ էլ, կես դար առաջ, գրված է եղել այդ պատմությունը տեղը-տեղին անմիջականորեն, ինչպես ընթերցողը տեսել է արդեն առաջին հատորում՝ արեւմտահայերեն ու դասական ուղղագրությամբ...

Չէ, երկուշաբթի էլ սպասեցինք, սպասեցինք, նավթը չեկավ: Երեքշաբթի էլ, հետո էլ... Զարմանում էի, որ ամեն առավոտ գնալով, ժամեր ու ժամեր դոփդոփելով ձյան վրա՝ չեմ հիվանդանում: Երեւի ճիշտ է, որ մարմինը, թե՞ հոգին, կամ երկուսը միասնաբա՞ր, ունեն թաքուն կենսուժեր, որոնք նման արտակարգ վիճակներում պահպանում են մարդուն: Իսկ ցուրտը ավելի էր սաստկանում, երկինքը ճնշում, ճնշում էր կապարի ծանրությամբ, եթե կարելի էր «երկինք» կոչել ցեխանման միապաղաղությունը վերեւում, այդ սառեցնող մառախուղով: Գրիչս 21 դեկտեմբերին բացականչել է. «Օ՜հ, ո՞ւր է իմ մանկության ու պատանեկության կանաչ «ձմեռների» կապույտ երկինքը՝ մեղմ արեւով...»: Այո, հատկապես այդ օրերին հաճախ էի հիշում իմ ծննդավայր Աթենքը եւ Կիպրոսը, որի դիմացը երեւում էր Կիլիկիան ծովից անդին: Այն միջերկրականյան աշխարհը, որի ծոցում՝ հայրենի Կիլի՜կիան... Մեղավո՞ր եմ, որ ծնվել եմ միջերկրականյան աշխարհում ու ապրել կյանքիս ժամանակը մինչեւ քսանմեկ տարեկան: Այնտեղ է կազմավորվել մարմինս, որի ամեն մի բջիջը ներծծված է այդ աշխարհի կլիմայական զգացողությամբ ու կարոտով: Այնտեղ է բացվել հոգիս, որ իր առաջին խոր ներշնչումներն ստացել է այդ աշխարհի մշակութային մթնոլորտից: Ու երեւի իմ նախնիներից էլ ի ծնե ժառանգել եմ այդ բոլորը: Ի՞նչ անեմ, որ իմ խորքում ինձ միշտ էլ միջերկրականյան մարդ եմ զգացել: Մեղավո՞ր եմ դրա համար, թե՞ դա իմ ներաշխարհում մի շնորհ է, որի համար պետք է երախտապարտ լինեմ իմ նախնիներին, այլեւ այդ մթնոլորտում դեռ հածող հին աստվածներին...

Ի վերջո հայտարարվեց, որ նավթ չի լինելու մինչեւ հունվար: Ինչո՞ւ: Բա ո՞ւր է այն մեծաքանակ նավթը, որի մեջ «լողալու» էր Երեւանը այն ամերիկացիների ասելով: Վրաստանում մեր սահմանի մոտ Մառնեուլի ադրբեջանցիները, որոնք ինչպես անցյալ ձմեռ, այս ձմեռ էլ հաճախ պայթեցնում էին Հայաստան մտնող գազատար խողովակը, հիմա էլ երկաթուղին են պայթեցրել եկող այդ մեծաքանակ նավթի առաջ: Պետք է սպասենք մինչեւ շտապ վերանորոգվի երկաթուղին: Հիշեցի, որ 1988-ի ամռանն էլ, երբ Պիցունդա էինք գնում ընտանյոք, այն չարաբաստիկ օրերին, երբ Մոսկվան հակահայ հիստերիա էր գրգռում շարունակ, այդ գյուղի մոտ, աչքովս եմ տեսել, այդ ադրբեջանցիները մեր վագոններն էին քարկոծում: Ինչպե՞ս չմտածես կրկին ու կրկին, որ մարդ արարածը երեւի ոչ միայն տխուր, այլեւ անհույս բան է իր բնությամբ, ինչ էլ ասած լինեն աստվածաբաններն ու լավատես փիլիսոփայողները դարերով: Սա չէ՞ «գեոպոլիտիկ ծուղակը», որ ասում էի. թող այս ծուղակում սոված մնան, սառչեն հայերը, այնտեղ կուրախանան: Նույնիսկ եղան այնպիսիներ, որ մեզ ահավոր աղետի մատնած երկրաշարժը «շնորհավորեցին» այնտեղից: Գուցե ավելի եւս տխուր բան է, եթե ճիշտ են այն խոսակցությունները, թե մեր «մաֆիան» էլ այս նավթի հարցում... ինչեւէ:

25 դեկտեմբեր 1993*- Զարմանալի զուգադիպութիւն: Գիշեր, խոհանոցում մենակ նստած իմ անկիւնում, նաւթալամպին հակուած, կարդում էի այսօր եւս, գնալով այլ աշխարհ ի մխիթարութիւն, հրաշալի նամակները Պետրարկայի՝ Франческо Петрарка- Эстетические фрагменты գրքում, որ լոյս է տեսել Մոսկուայում 1982-ին (մի քանի ամիս առաջ այս գիրքը փոշիների մէջ կորած գտայ՝ նախկին մշակութային մի հիմնարկի անտիրութեան թողնուած գրադարանում. յայտնի էր, որ մինչ այդ ոչ ոք չէր էլ բացել էջերը, վերցրի, փոշիներից մաքրեցի, պարզապէս բերեցի տուն՝ իր արժանավայել տեղը դնելու իմ գրադարանում, եւ կարդում էի մերթ ընդ մերթ): Եւ այսօր՝ ահա մի «նամակ» յանկարծ, որ Պետրարկան ուղղել է... Կիկերոնին անցիկ աշխարհում, գրուած 16

Պետրարկան՝ դափնեկիր

յունիս 1345-ին «ողջերի աշխարհում»:

Տարօրինակ, գրեթէ երազային մի զգացումով յիշեցի, որ մի ժամանակ (ստալինեան օրերին էր մանաւանդ) իմ էլ մտքով անցել է «նամակներ» գրել անցեալի այն մեծերին, որոնց կարդալիս՝ իմ այժմու կենսափորձից աւելիք եմ ունեցել նրանց որպէս ընթերցող, նոյնիսկ որպէս սրտագին «զրուցակից» կամ «մտերիմ բարեկամ»: Մտքովս անցել է «նամակներ» գրել ինքս ինձ նոյնիսկ՝ իմ անցեալ կամ ապագայ տարիքներին: Բայց չեմ արել ո՛չ մեկը, ո՛չ էլ միւսը, չեմ իրագործել այդ գուցէ անօրինակ, յամենայն դէպս արտասովոր մտայղացումս էլ, ափսոս: Իսկ ի՞նչն էր տուն տուել այդ մտայղացմանս: Այս երկրում վտանգաւոր էր լուրջ նամակագրութիւնը կենդանի մարդկանց միջեւ (դրա համար էլ խամրել, գրեթէ ի չիք է դարձել նամակագրութեան հին ու մտերիմ արուեստը), մինչդեռ միտքը եւ սիրտը յուզող հարցերով նամակ գրել, այսինքն արտայայտուել անմիջական կենդանի շնչով՝ սրտիս մօտ բան էր, հարազատ ոճ ինձ համար: Բայց նոյն մտավախութիւնը արգելք էր նաեւ այդ մտայղացմանը, վտանգաւոր էր գրել երեւակայական հասցէատիրոջ անգամ, արտայայտելով մտքերդ ազատ, անկեղծ շարադրանքով, խուզարկութեան դէպքում այդպիսի «փաստաթղթերը» կարող էին գուցէ աւելի եւս ճակատագրական լինել: Ահա թէ ինչ յիշեցրեց ինձ Պետրարկայի այդ «նամակը» Կիկերոնին, եւ զարմանքով ու բարի նախանձով մտածեցի՝ ուրեմն դարեր առաջ նա ունեցել է նոյն մտայղացումը եւ պարզապէս իրագործել: Անակնկալի բերեց հին մեծ հռոմէացու անունը նախ՝ դրուած որպէս «նամակին» վերնագիր, թէպէտ դրան նախորդող մի նամակում՝ իրեն ժամանակակից բանաստեղծի հասցէագրուած, Պետրարկան ասում է, որ «հնաշխարհի փառաւորագոյն այրերին ուղղուած» նամակներ է գրել, ըստ որում երկուսը՝ Կիկերոնին, եւ դա արդէն զարմացած հետաքրքրութիւնս էր շարժել: Բայց երբ այդ առաջին «նամակն» էի կարդում, շշմեցի. հենց այստեղ էր բուն զարմանալի զուգադիպութիւնը...

Անցեալ տարի (1992) օրագրումս մայիս 7-ին սկսած այն երկար գրութեանս մէջ, որ այս տարի (1993) տպուեց «Գարուն» ամսագրի 5-6 միացեալ համարում «Գործդ արա, ինչքան էլ...» վերնագրով, խօսք եմ ուղղել նաեւ Կիկերոնին ամենավերջում: Մի ամբողջ էջ, ուր յիշել եմ «Կիկերոնի նուիրեալ երկրպագու» Պետրարկային էլ, թէեւ այն ժամանակ դեռ գաղափար անգամ չունէի վերջինիս այն երկու «նամակների» մասին: Կիկերոնին ուղղած իմ խօսքը այն հարցն էր, թէ ինչո՞ւ նա, օր ծերութեան, երբ մեծ հռետորի ու քաղաքական գործչի իր փառաւոր անցեալից յետոյ, քաշուած իր կալուածում, փիլիսոփայական

Տես էջ Գ

** Ինչու, ինչ մղումով՝ չգիտեմ, այդ օրերին գրիչս ինքնաբերաբար վերադարձել է մանկուց հարազատ դասական ուղղագրության, որով շարունակել եմ գրել հետագա տարիներին օրագրային տետրերումս միայն, ինքս ինձ հետ:*

Նկարչություն

Աշնանային աճուրդներ՝ գլխապտույտ գներով

Նյու Յորքի 3 աճուրդային տներում՝ Սոթբիզ, Քրիստիզ եւ Ֆիլիպ, դը Փյուրի եւ ընկ., արվեստի գործերի աշնանային վերջին աճուրդներն անցել են, ինչպես

Սեզան. «Նատյուրմորտ մրգերով եւ կճուճով», 1845 թ.

Մոդիլյանի. «Դռնապանի որդին», 1918

Վիլհելմ դը Քունինգ. «Անվերնագիր XXV» 1977 թ.

տեղեկացնում է ART in America հանդեսի 2007 հունվարի համարը, աննախադեպ հաջողությամբ: Հիշյալ երեք ընկերություններում էլ աճուրդի դրված գործերի մեծամասնությունը վաճառվել է, այն էլ նախատեսվածից շատ ավելի բարձր գներով: Երեւույթը եւս մեկ անգամ ապացուցում է երկու բան՝ ավելացել են ներդնողներն արվեստի գործերի միջազգային շուկայում, եւ երկրորդ՝ արվեստի գործերի գինը բնավ չի նվազում, այլ՝ ընդհակառակը: Հենց իրենք՝ աճուրդի տները խոստովանում են, որ համեմատած նախորդ՝ գարնանային եւ աշնանային աճուրդներին, այս վերջինը ռեկորդային էր իրենց համար: Քրիստիզն է այս անգամ եղել տիրապետողը շուկային՝ 866 միլիոն դոլարի ընդհանուր վաճառքի գումարով, այնինչ գարնանային աճուրդում այդ ընկերությունը վաճառել էր ընդամենը 438.8 միլիոն դոլարի գործեր, իսկ նախորդ աշնանը՝ 409 միլիոնի: Սոթբիզի աշնանային վաճառքների գումարը կազմել է 476 մլն դոլար, իսկ գարնանը եւ աշնանը՝ համապատասխանաբար 433 եւ 313.6 մլն դոլար: Ամենահամեստ արդյունքը արձանագրվել է Ֆիլիպ, դը Փյուրի եւ ընկ.-ում, ընդամենը 41 մլն դոլար, որը սակայն կրկնակին է նույն ընկերության նախորդ աճուրդի գումարի:

Իմպրեսիոնիստներ եւ արդիականներ

Ընթացքը տալով սեզոնի բացմանը, նոյեմբերի 7-ի երեկոյի ընթացքում Սոթբիզն ունեցավ 238.6 մլն դոլարի եկամուտ, նախատեսված 219-299 մլն-ի դիմաց: Ներկայացված 83 գործերից միայն 11-ը չվաճառվեց: Երեկոյի գլխավոր լոտը հանդիսացավ Փոլ Սեզանի 1845 թ.-ին ստեղծած «Նատյուրմորտ մրգերով եւ կճուճով» ստեղծագործությունը (տես՝ նկարը), որը վաճառվեց 37 մլն.-ի՝ 28 մլն.-ի փոխարեն: Երկրորդ տեղում էր Մոդիլյանին, որի «Դռնապանի որդին» (1918 թ.) վաճառվեց 31.1 մլն.-ի, մինչդեռ մեկնարկային գինը 18 մլն էր: Ուշագրավ մյուս վաճառքը Կանդինսկու վաղ շրջանի աբստրակտ բնապատկերն էր՝ «Ստարնբերգ լիճը» (1908 թ.), որը բերեց 9.1 մլն դոլար: Արգասաբեր էր նաեւ Էրիկ Հեքելի երկկողմանի ստեղծագործության՝ «Մերկ-Դրեզդեն» եւ «Նատյուրմորտ բույսերով» կտավի (1910-1920 թթ.) գինը՝ 3,6 մլն դոլար 3 մլն.-ի փոխարեն: Հակառակ այդ գլխապտույտ գներին, Սոթբիզն այդ գիշեր ունեցավ նաեւ կարեւոր կորուստներ. նախատեսված գներով չվաճառվեցին Մոնեի, Պիկասոյի եւ Շագալի գործերից մի քանիսը:

Սոթբիզի հաջողությունները փաստորեն նախերգանքը եղան հաջորդ երեկո Քրիստիզի աճուրդի «պայթուցիկ» արդյունքների համար: Աճուրդների ողջ պատմության ընթացքում մեծագույն արդյունքը արձանագրվեց՝ 491.5 մլն դոլար, այնինչ նախատեսվել էր 427.8 մլն: Առաջարկված 84 գործերից 78-ը վաճառվեց: Օրվա հասույթի 1/3-րդից ավելին բաժին ընկավ Գյուստավ Քլիմտի գործերին: Եվ դա հասկանալի է. վերջին շրջանում շատ էին գովազդվել դրանք որպես նացիստական կողոպուտի զոհ գնացած եւ անցյալ տարի դատական կարգով Ավստրիայի թանգարաններից Քլիմտի ժառանգորդներին՝ Ադել եւ Ֆերդինանդ Բլոխ-Բաուերներին վերադարձված լինելու պատճառով: Այդ գործերից մեկը՝ 1912 թ.-ին ստեղծված «Ադել Բլոխ-Բաուերի դիմանկարը» երեկոյի գլխավոր լոտը դարձավ՝ անանուն գնորդը վճարեց 87.9 մլն դոլար, նախնական 60 մլն-ն փոխարեն: Արվեստագետի ամենաբարձր գնահատված գործը դարձավ դա: Քլիմտի «Կեչիների անտառը» նույնպես գնահատվեց շատ բարձր՝ 40.3 մլն., այնինչ նախնականը 20-30 մլն էր: «Աստղային» մյուս ստեղծագործությունը Պոլ Գոգենին էր պատկանում՝ Թաիթիյան շրջանից 1891 թ.-ին ստեղծված «Մարդը կացնով» նկարը, որը վաճառվեց 40.3 մլն.-ի: Սա նույնպես մրցանիշ է Գոգենի ողջ ստեղծագործությունների համար: Հաջորդ ռեկորդը սահմանեց Էռնստ Լյուդվիգ Քիրշները, որի զուգագեղ «Բեռլինյան փողոցային տեսարան» (Բաումե), նկարված 1913-1914 թթ., մրցահարվեց 38. 1 մլն.-ի:

Գյուստավ Քլիմտ. «Ադել Բլոխ-Բաուերի դիմանկարը», 1912 թ.

Էռնստ Լյուդվիգ Քիրշներ. «Բեռլինյան փողոցային տեսարան», 1913-14 թ.:

Ժամանակակիցներ

Մինչ Քրիստիզի գլխապտույտ հաջողությունը ստվերեց հաջորդ շաբաթ, նոյեմբերի 14-ի երեկոյան աճուրդը, այնուամենայնիվ, Սոթբիզը այդ երեկո ներկայացրած ժամանակակիցների գործերից հավաքեց 125 մլն դոլար: Աճուրդի դրված 83 գործերից միայն 7-ը չվաճառվեց: Ռոջեր եւ Յոսեթ Վանստումուսների (ԱՄՆ) հավաքածուի 27 գործերը գրավեցին բոլորի ուշադրությունը: Դրանք շուկայի համար նորույթ էին, մասնավորապես Ֆրանսիս Բեյկոնի 1968 թ. ստեղծած «Պառկած ֆիգուր-2-րդ տարբերակը», որը անանուն հավաքածուատիրոջ կողմից գնվեց 19 մլն.-ի: Մյուսը դը Քունինգի 1973 թ. ստեղծած «Հյուսընկալուհին» բրոնզե քանդակն էր, որը վաճառվեց 3.9 մլն.-ի, ինչը մրցանիշ է այդ արվեստագետի քանդակների համար: Անիլ Քապուրի «1999» վերնագրված ալաբաստրի քանդակը վաճառվեց 2.3 մլն.-ի, թեեւ նախատեսվում էր ընդամենը 450 հազար:

Հաջորդ երեկո բիզնեսը եռում էր Քրիստիզում, որտեղ հավաքվեց 239.7 մլն դոլար: Միայն 9 գործ՝ առաջարկված 81-ից, գնորդ չունեցավ: Անանուն հավաքածուատերը դը Քունինգի մեծադիր «Անվերնագիր, XXV» կտավը գնեց 27 մլն.-ի: 7 մլն.-ի վաճառվեց Կլիֆորդ Ստիլի մուգ կարմիր աբստրակցիան, իսկ Էնդի Ուորհոլի «Մաո» (1972 թ.) կտավը վաճառվեց 17.4 մլն:

Մեր հավաքածուատերերի համար տեղեկացնենք, որ միջազգային աճուրդի տները սովորաբար 20 տոկոս կոմիսիոն են վերցնում առաջին 200 հազար դոլարի համար, իսկ այդ գումարից վեր՝ 12 տոկոս:

Հ. Ա.

Խոշտանգումների «արբապատկերները»

Դ էջից

Եթե բռնության տեսարանները որպես այդպիսին բացակայում են այս շարքում, ապա «բանտային շները» ներկա են իրենց անզուսպ գազանությամբ եւ կատաղի գռմռոցով: Այդ շները պատկերում են դժոխքի բարակներին (որսկան շներին) եւ դաժանության մարմնացումներն են, որոնք իրենց զոհերին են նայում անգութ աչքերով, սրածայր ատամներով եւ խոցող ժանիքներով:

Կտավներից մի քանիսում մեկն ընդդեմ մեկի է, ուրիշներում մի քանիսը՝ ընդդեմ մեկ կալանավորի: Վերջիններիս պատճառված ցավի դաժանությունը, մարդկային արժանապատվության նվաստացումը պատկերված են լրատվությունների մանրամասնություններին համապատասխան: Ֆրանսիացիների դեմ իսպանացիների (1815-18 թթ.) ապստամբությունները նկարագրող Գոյայի «Պատերազմի աղետները» կտավի ոգին է կարծես թեւածում դրանց վրա: Մտովի պատկերացնում ենք նաեւ ավելի նոր ժամանակների՝ Լեոն Գոլուբի կտավները՝ 1980-ականների վարձկան մարդասպանների հարցաքննությունների վերաբերյալ, որոնք նույնպես վավերագրական լրատվությունների եւ նկարների (Լատինական Ամերիկայում աջակողմյան «մահվան ջոկատների») հիման վրա են կատարված:

Բոթերոյի նման Գոլուբն էլ էր արվեստի գործերի վերածել չոր ու ցամաք պատմական փաստերը, նկարագրելու՝ իշխանությունը պահպանելու համար տարված ջանքերում եղած չարությունը: Բայց եթե Գոլուբի մոտ շեշտը դրված է տանջողների հոգեկան խանգարման վրա, ապա Բոթերոյի մոտ հետաքրքրությունը առավել բեւեռված է ֆիզիկական վիրավորանքների ենթարկված մարդկային մարմինների հոգեկան աղճատման եւ նվաստացման փաստերին:

Այդ տեսակետից Բոթերոյի այս նկարները նաեւ հիշեցնում են Ֆրենսիս Բեկոնի խաչելությունը պատկերող կտավները, որտեղ մարմինը փոխակերպվում է սոսկ արյունոտ մսի: Հատկանշական է մասնավորապես «Աբու Ղրեյբ 44»՝ միեւնույն կալանավորը 3 տարբեր դիրքերով ներկայացնող եռապատկերի կենտրոնական կտավը, որտեղ Բեկոնյան ոճով մարդը գլխին ի վար ոտից կախված է, մինչ արյունլվա մարմինը գետնին անօգնական թփրտում է:

Բոթերո. «Հռոմեացի ռազմիկ», Երեւան

Այս գործերը դեռ համեմատվում են նաեւ Պիկասոյի հայտնի «Գեռնիկայի» հետ: Ոճական առումով, իհարկե, Բոթերոյի ստեղծագործությունները ավելի հարազատ եզրեր ունեն Պիկասոյի նեոկլասիկական շրջանի, քան «Գեռնիկայի» աղճատված կուբիզմի հետ, բայց առավել լայն, ընդարձակ առումով, գուցե նման համեմատությունը կարելի է արդարացնել: Կտավների եվրոպական ցուցահանդեսներին արձագանքող հոդվածներում մեջբերվում է Բոթերոյի խոսքերն այն մասին, թե նա «հույս ունի, որ իր արվեստը նույն ներգործությունը կունենա Աբու Ղրեյբի վրա, ինչ Պիկասոյի արվեստը ունեցավ Գեռնիկայի վրա»: «Ալեյթ» թերթի 2005 թվի մայիսի 9-ին տպագրված մի սուր հոդվածում Քրիստոֆեր Հիթչենսը անդրադառնալով Բոթերոյի այդ հոխորտանքներին՝ մանրամասն նկարագրում է իրաքյան պատերազմի եւ գերմանացիների կողմից բասկերի քաղաքի ավերման տարբերությունները: Բայց սա անշուշտ տեղին չէ, քանի որ «Գեռնիկայի» նման Բոթերոյի «Աբու Ղրեյբ» կտավների շարքը «ցավի ճիչ» է՝ ուղղված պատերազմի անմեղ զոհերին պարտադրված անիմաստ տանջանքների դեմ: Տարիներ անց, երբ այս ցավալի իրադարձությունը պատմության գիրկն անցնի, եւ դրա պատճառած վրդովմունքն ու սարսափը ծածկվի մոռացության անշնորհակալ քողով, Բոթերոյի կտավները մեզ հիշեցնելու են մարդկության հանդեպ մարդու անմարդկային կարողությունների դրսեւորման մասին:

Պատրաստեց
ՀԱԿՈԲ ՕՈՒԼԻԿՅԱՆԸ

ՍՎԵՏԼԱՆԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Արթուր Ահարոնյանը կիսադեմից եւ դիմացից

Ա. Ահարոնյանը Անսիբի միջազգային մրցույթի դափնեկիր, 2006թ.

Կոմպոզիտոր եւ դաշնակահար Արթուր Ահարոնյանը, որի 45 տարին լրացավ վերջերս, 1993 թվականից ապրում է Փարիզում: Այստեղ նա, ինչպես ասում են, արմատներ է ձգել: Սորբոնի համալսարանում երաժշտագետի մասնագիտությամբ պարապելուց հետո մագիստրոսական թեզ պաշտպանեց «Կոմիտասի դաշնամուրային երկերը» թեմայով: Փարիզում գործունեությունն սկսելով որպես դաշնակահար՝ նա արդեն 1996 թ. Մեծ մրցանակ ստացավ Պ. Լանսյեի անվան կամերային երաժշտության մրցույթում: Եվ ցայժմ դաշնամուրի եւ կոնցերտմայստերական արվեստի պրոֆեսոր հանդիսանալով Փարիզի տարբեր մունիցիպալ կոնսերվատորիաներում, Ահարոնյանը զուգահեռաբար իրականացնում է ինքնուրույն համերգային գործունեություն: Ֆրանսիայում Հայաստանի տարին նրան հնարավորություն տվեց 20-րդ դարի հայկական երաժշտության ցուցադրության մեջ իրեն լայնորեն դրսեւորել որպես մենակատար եւ անսամբլիստ: Հատկանշական է, որ կարճ ժամանակամիջոցում նա արդեն չորս անգամ մենակատար է եղել Առնո Բաբաջանյանի դաշնամուրի ու նվագախմբի «Հերոսական բալլադում»:

Մենք դեռ կանդրադառնանք Ահարոնյանի կատարողական՝ «պրոֆիլային» արվեստին (դաշնակահարի հենց պրոֆիլը՝ կիսադեմն է դահլիճում տեսնում հանդիսականը), որը ձեւավորվել է հայրենիքում՝ Երեւանում: Այստեղ նա ավարտել է Պ. Չայկովսկու անվան հատուկ երաժշտական դպրոցը (պրոֆ. Հակոբ Զարգարյանի դաշնամուրային դասարանը), ապա 1981-1987 թթ. Երեւանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայում սովորել միաժամանակ երկու մասնագիտություններով. որպես դաշնակահար՝ պրոֆ. Սերգեյ Սարաջյանի դասարանում (ընդամին նրան կոնցերտմայստերական արվեստ է դասավանդել պրոֆ. Իրինա Կոստանյանը) եւ որպես կոմպոզիտոր՝ պրոֆ. Էդվարդ Բաղդասարյանի եւ Տիգրան Մանսուրյանի դասարանում:

Բայց կատարելագործման ձգտման Արթուրին տարավ Մոսկվայի Պ. Չայկովսկու անվան կոնսերվատորիա, ուր նա վեց տարի պարբերաբար մեկնում է ընկնելու համահայկ վարպետների՝ դաշնակահարներ Լեւ Նաումովի ու Սամվել Ալումյանի եւ կոմպոզիտոր Նիկոլայ Սիդելնիկովի հետ:

Ինչպես եւ կարելի էր սպասել, Արթուրի առաջին երկերը (սկսած 1980 թ.-ից) գրվեցին դաշնամուրի համար: Սկսնակ կոմպոզիտորը հորինեց դաշնամուրային մի քանի պիեսներ, որոնք ակնհայտորեն միտված են հայկական ավանդույթին, մասնավորապես արտահայտիչ ոտնապատկերներին եւ բոլոր հայ կոմպոզիտորներին, այդ թվում Կոմիտասին բնորոշ մելամաղձոտ տրամադրությանը: Ի դեպ, Արթուրը Կոմիտասից սովորել է ոչ միայն ազգային ոճ, այլեւ ասելիքի հատկանշական հակիրճություն, երաժշտական զուսպ, համառոտ, բայց նշանակալի միջոցների ընտրություն: Ավելի ուշ դա Արթուրի համար կդառնա կոմպոզիտորական գեղագիտության գիծ:

Ուսանողական տարիներին գրված ստեղծագործությունների մեջ առանձնանում են դաշնամուրային «Մանրանկարները» (1983), որոնք հինգ տարի անց հրատարակվեցին Մոսկվայում («Սովետսկի կոմպոզիտոր» հրատարակչություն): Իսկ 1996 թ. «Մանրանկարները» մտան Իտալիայում անցկացվող դաշնակահարների Գրամշիի անվան մրցույթի պարտադիր ծրագրի մեջ: Կոմիտասյան ավանդույթի յուրացման հետ միաժամանակ «Մանրանկարները» վկայում էին, որ հեղինակը՝ ի դեմս Կ. Դեբյուսիի եւ Բ. Բարտոկի, խաչաձեւում է արտասահմանյան դաշնամուրային ավանդույթին: Տվյալ հանգամանքը մի կողմից կանխորոշեց ամենից համար ընդհանուր իմպրեսիոնիզմի դպրոցի կարեւորությունը, որի հիման վրա, հաշվի առնելով Դեբյուսիի փորձը, դաստիարակվել են Բ. Բարտոկը, Ի. Ստրավինսկին, Ա. Վեբեռնը եւ շատ ուրիշ կոմպոզիտորներ, որոնք արդեն 20-րդ դարի երկրորդ կեսին ներկայացնում են զանազան ազգային դպրոցներ: Իմպրեսիոնիզմի օրինականացրած հնչյունային ներկապնակի գունագեղությունը, տարբերակվածությունը եւ օդայնությունը բացեցին նոր արվեստի հեռանկարները: Դրանք հիմա էլ թվում են անսպառ, քանի որ հնչյունային (սոնորիստական) տարածքը շարունակում է զարգանալ, կատարելագործվել:

Մյուս կողմից, Արթուրն առանձնահատուկ նշանակություն է տալիս ռիթմին, դրա կառուցվածքային եւ դինամիկ հատկանիշներին: Ազգային մտածողության հենք հանդիսանալով՝ ռիթմը հայ կոմպոզիտորների համար մշտապես հիմնարար նշանակություն է ունեցել: Այս առումով Արթուրը յուրօրինակ չի եղել: Այդուհանդերձ հատկանշական է, որ արդեն մասնագիտական ձեւավորման տարիներին երիտասարդ կոմպոզիտորը հեռացավ հայկական բանահյուսության ռիթմերի ուղղակի փոխառման հնարավորություններից, ընտրելով վերացարկված ստեղծագործության ուղին, որտեղ ազգային ռիթմիկ բանաձեւերը ծառայում էին ազատ ներընչանքի ազդակ, այլ կերպ ասած՝ ոչ թե ճշգրիտ վերարտադրության, այլ ստեղծագործական մեկնաբանման համար:

Վերոշարադրյալի լույսով, որպես Ահարոնյանի ձեւավորման նախնական ժամանակահատվածի արգասավոր արդյունք, նշենք նրա «Երկու հոբոյի եւ ֆագոտի տրիոն» (1989), որը դարձավ ոչ միայն ռիթմի (այդ թվում եւ պոլիռիթմիայի) բնագավառի կոմպոզիտորական գյուտի, այլեւ ազգային եւ արեւմտյան մոդալային ավանդույթի անհատապես գտնված համադրության բնորոշ նմուշ: Կոմպոզիտորն ավելի փայլուն գեղարվեստական արդյունքի է հասել փողայինների հնգյակի պիեսների «Նովելեսներ» (2005) շարքում: Այդ երկը պատկերվեց եւ անմիջապես CD-ի վրա ձայնագրվեց Բրեստի փողային հնգյակի կողմից, իսկ 2006 թ. նույն համույթը Ահարոնյանի նախաձեռնությամբ հանդես եկավ Երեւանում՝ Հայաստանի կոմպոզիտորների եւ երաժշտագետների միության գարնանային երաժշտական փառատոնի շրջանակներում: Համույթը նվագում էր իր հայրենակիցների, ինչպես նաեւ հայ կոմպոզիտորների (այդ թվում Արթուր Ահարոնյանի) երաժշտությունը: Ինչպես Ֆրանսիայի, այնպես էլ Հայաստանի հասարակայնության շրջանում «Նովելեսների» (դրանք 6 յուրօրինակ բագատելներ են) առաջացրած ջերմ ընդունելությունը հեղինակին ոգեշնչեց գրել նոր երկ՝ պղնձե փողայինների «Դիվերտիսմենտ», որի պրեմիերան նախապատրաստվում է Ֆրանսիայում:

Ինչ վերաբերում է երեւանյան վաղեմի տպավորություններին, ժամանակակիցները հիշում են Ռիչարդ Բախի «Ջոնաթան Լիվինգստոն անունով ճայը» պատմվածքի հիման վրա ստեղծված համանուն սիմֆոնիկ եռանկարը: Երեւանի կոնսերվատորիան ավարտելիս (1987) նախապես որպես դիպլոմային աշխատանք գրված այդ ստեղծագործությունը, հայրենիքից բացի, կատարվել է Բուլղարիայում (դիրիժոր Վահագն Պապյան) եւ Ռուսաստանում (դիրիժոր Վլադիմիր Զիվա): Կոմպոզիտորը ոչ առանց հիմքի մտադիր է կերպարային եւ պլաստիկ առումներով փայլուն այդ երաժշտությանը տալ պարային մարմնավորում: Առկա է ոճական կապ Մ. Ռավելի «Դափնիս եւ Քլոե» հայտնի բալետի հետ (բնության, ծովի պատկերների երաժշտական նկարագրականության տեսակետից): Միեւնույն ժամանակ հայ կոմպոզիտորը նախընտրել է Լիվինգստոն ճայի կերպարի փիլիսոփայական-հոգեբանական մեկնաբանության միջոցով շեշտել անհատի ողբերգական դատապարտվածության եւ մենության թեման:

Ստեղծագործության միջազգային հաջողությունը չհանգստացրեց հեղինակին: 2004 թ. նա վերադառնում է թեմային, օգտագործելով երաժշտական նյութի մի մասը, ստեղծում է «Բալլադ Ջոնաթանի մասին» սիմֆոնիկ պոեմը: Դրա պրեմիերան տեղի ունեցավ Փարիզի «Մոգադոր» թատրոնում: Ազգային սիմֆոնիկ նվագախմբի վահանակի մոտ էր անչափ տաղանդավոր դիրիժոր Ջորջ Փեհլիվանյանը, որը 1990-ական թթ. Երեւանում քանիցս հաղթականորեն հանդես է եկել Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի հետ: 2006 թ. «Բալլադ Ջոնաթանի մասին» գործը երկրորդ մրցանակի արժանացավ (առաջինը ոչ մեկին չշնորհվեց) Լյուտեսի ակադեմիայի մրցույթում, իսկ 2006 թ. վերջերին առաջին մրցանակ ստացավ Անսիբի միջազգային մրցույթում:

Խոսելով Արթուր Ահարոնյանի վոկալ երկերի մասին՝ նախ եւ առաջ ուզում ենք նշել երեք երգչի եւ տասնմեկ գործիքի համար նրա գրած մեկ գործողությամբ «Գռազ» կամերային օպերան (լիբրետոն գրել է բանագետ Արուսյակ Սահակյանը խաբված սիրո մասին ժողովրդական փոքր զրույցների մոտիվներով): 1991 թ. օպերան՝ փոքր թատերականացմամբ, Երեւանի Կամերային երաժշտության տան բեմից հնչեց դիրիժոր եւ ջութակահար Հայկ Դավթյանի ղեկավարությամբ (ներկայումս Ֆրանսիայի քաղաքցի):

Օպերայի, որպես կենցաղային ժանրային կոլորիտ օգտագործող բեմական ստեղծագործության փորձը յուրօրինակ բեկում ստացավ կինոերաժշտության մեջ: 1990-ական թթ. Ահարոնյանը Ֆրանսիայի ազգային գրադարանի պատվերով գրում է մի քանի վավերագրական ֆիլմերի երաժշտական նվագակցությունը: Դրանք են «Հայաստանի վերջին արքաները», «Քարտեզների գյուտը», «Հայաստան» ֆիլմերը: Վերջերս ՀԲԸՄ-ի պատվերով ավարտեց «Անցյալ դարի մի գործ» պատմավավերագրական ֆիլմի երաժշտությունը:

. Կյանքի երեւանյան ժամանակահատվածում Ահարոնյանի մենանվագային եւ խմբերգային ստեղծագործությունների համար տեքստ էր ծառայում հայկական պոեզիան: Իր վոկալ երաժշտության մեջ նա նախընտրում էր ուժեղացնել գրական խոսքի թվերգային-արտասանական արտահայտչականությունը, օրինակ՝ Համո Սահյանի խոսքերով գրած բարիտոնի եւ դաշնամուրի վոկալ շարքում: Խմբերգային երաժշտության մեջ կոմպոզիտորն առանձնացնում է ֆակտուրայի հենքը, ընդամենը մի քանի նրբագծով կերտելով իրեն անհրաժեշտ պատկերը: Այս տեսակետից առավել հատկանշական է երկու ստեղծագործություն. դրանք են կանանց երգչախմբի համար գրված «Էսիզը» (վոկալիզ, 1985) եւ 17-րդ դարի հայ բանաստեղծների (Բաղդասար Դպիր, Ղազար Սեբաստացի, Սիմեոն Կաղանցի եւ անանուն) խոսքերով խառը երգչախմբի համար գրված «Սիրո երգեր» շարքը: 1992 թ. ստեղծված «Սիրո երգեր» շարքը Երեւանում 2006 թ. կատարեց Հայաստանի կամերային նվագախմբի երգչախումբը Ռոբերտ Մլքեյանի ղեկավարությամբ: Ոճական առումով զուտ այդ ստեղծագործությունը տպավորվել է ընդհանուր խմբերգային կառուցվածքի նրբագեղությամբ եւ չորս մասերից յուրաքանչյուրի տեմբրային ներկապնակի բազմազանությամբ:

Ա. Ահարոնյանի կոմպոզիտորական դիմագիծը, որպես կանոն, փոքր գործընթացների, փոքր շարժման, շրջադարձի, ժեստի դիտարկումն է... Հանուն ներաշխարհի կյանքի դիտարկման հրաժարվելով ընդհանրացման պաթոսից՝ կոմպոզիտորը ունկնդրին եւս ստիպում է ուշադրությունը բեւեռել յուրաքանչյուր հնչող պահի վրա: Այսպիսով փոքրը դառնում է նշանակալի, մասը վերաճում է ամբողջի...

Վերադառնալով Արթուրի դաշնակահարային գրաղմունքին՝ նշենք, որ նրա նվագում անտեսանելիորեն առկա է կոմպոզիտորական մտածողության ֆենոմենը: Դաշնակահարն ընդգծում է կատարվող երկի երաժշտական գործընթացի վրա ազդող նոտայական տեքստի առանձին տարրերի կարեւորությունը (օրինակ, ինտերվալը, մոտիվը, ռիթմիկ դարձվածքը, ներդաշնակությունը, ֆակտուրայի ուրվագիծը): Տեքստի նրբարվեստ մշակումը դաշնակահարին չի խանգարում հասնելու տպավորիչ երաժշտական-էներգետիկ ալիքների եւ ձեւի ամբողջականության:

Պահպանելով կամերային կատարման գերակայությունները (Ահարոնյանը ջութակահար Գ. Դավթյանի հետ երկու խտասկավառակ ունի Ս. Պրոկոֆեւի եւ Ա. Բաբաջանյանի սոնատների եւ հայ կոմպոզիտորների պիեսների ձայնագրություններով)՝ երաժիշտը պարբերաբար որպես մենակատար հանդես է գալիս դաշնամուրի ու նվագախմբի կոնցերտների կատարման ժամանակ: Նա նվագել է Փարիզի երգչախմբի ու նվագախմբի (դիրիժոր Քրիստոֆ Էշենբախ), Բերսի քաղաքի նվագախմբի (դիրիժոր Մարտան Բարալ) հետ: Նվագացանկն ընդգրկում է առավելապես դասական եւ ռոմանտիկ երաժշտություն, բայց կան Դեբյուսիի, Սկրյաբինի, Պրոկոֆեւի եւ, իհարկե, Կոմիտասի ստեղծագործություններ. Ահարոնյանն այն քանիցս կատարել է երգչուհի Արաքս Մանսուրյանի (նրանց համատեղ խտասկավառակը լույս է տեսել Ավստրալիայում) եւ երգիչ Գեղամ Գրիգորյանի հետ:

Մեկ հոդվածում անհնար ընդգրկել Արթուր Ահարոնյանի հագեցած երաժշտական կյանքին առնչվող բոլոր տեղեկությունները: Մերվելով Ֆրանսիայի մշակութային իրականությանը (պատահական չէ, որ նա հաղթեց եվրոպական FED կազմակերպության համար գրված խմբերգային օրհներգերի 2003 թ. մրցույթում), Ահարոնյանը չի խզում կապերը հայրենիքի հետ: Նրա երեւանյան այցելությունները, ֆրանսիական փողային հնգյակի հյուրախաղերի կազմակերպումը, իսկ ներկայումս Ֆրանսիայում Հայաստանի տարվա ծրագրերին ակտիվ մասնակցությունը կարեւոր են մշակութային կամրջի կառուցման համար, որի իրականացումը մեր ընդհանուր գործն է: ◆

Օրագրութիւն

Նավթի, Նավթալամպի եւ...

Բ էջից

երկեր էր գրում, հենց փիլիսոփայութիւնն էլ համարելով ապահովագոյն ապաստան կեանքի թոհուբոհում, ինչո՞ւ յանկարծ քաղաքական ասպարէզ նետուեց դառնալ, ի՞նչ կարիք ունէր խառնուելու ջահել յաւակնոտ քաղաքախնդիրների կռուին, գիտենալով հանդերձ, որ անօգուտ է իր խառնուելը, ո՞ր դեւը իրեն մղեց դէմ գնալ մանաւանդ վայրագ Անտոնիոսին, որի դաժանագոյն վրիժառութեանը զոհ գնաց, ոչ միայն սպանուեց, այլեւ այդ ճիւաղը իր կտրուած գլուխը խայտառակութեան մատնեց: Այն նոյն Անտոնիոսը, որ իր նենգութեամբ գերեվարեց մեր հայոց մտաւորական արքայ, ըստ Պլուտարքոսի վկայութեան՝ «ողբերգութիւնների եւ պատմութիւնների» հեղինակ Արտաւազդին էլ, ու նրան իբրեւ զոհ «նուիրեց» իր սիրուհուն՝ Եգիպտոսի պտղոմեանց թագուհի Կլէոպատրային...

Հենց նոյն հարցն է տալիս Պեսարկեան էլ իր առաջին «Նամակում» գրեթէ նոյն խօսքերով, եւ որովհետեւ նա պաշտում էր Կիկերոնին որպէս իր իդէալ փիլիսոփայի, աւելին է ասում, թէ ի՞նչ օգուտ, ի՞նչ իմաստ ունի շարունակ խօսել առաքինութեան մասին գեղեցիկ խօսքերով եւ ուսուցանել ուրիշներին, եթէ միեւնոյն ժամանակ ինքդ քեզ չես լսում, եւ թէ՝ ա՜խ, մանաւանդ փիլիսոփայի համար ինչքան աւելի լաւ կը լինէր ծերանալ անդորրաւէտ գիւղում, «մտածելով յաւիտենականի, եւ ոչ թէ այս խղճուկ կեանքի մասին», յիշեցնում է իր իսկ՝ Կիկերոնի այդ գրածը: Ոչ թէ լոկ զարմանք, այլեւ մի տեսակ միստիկ երկիւղի զգացում տիրեց ինձ, երբ Պեսարկեանի այդ առաջին «Նամակն» էի կարդում, յիշելով անցեալ տարի գրած իմ էլ այն գրեթէ նոյնանման էջը Կիկերոնին ուղղուած: Կարծես չքացել էր 650 տարիների ժամանակը Պեսարկեանի եւ իմ միջեւ: Կարծես նա էլ ահա ներկայ էր այս խոհանոցում, նստած մօտս սեղանի ձախ կողմը, անյենարան աթոռակին, իր դարի մոխրակապոյտ պարեգօտով, գեղադէմ, նայում եմ իր այդ կենդանի դէմքին այս իմ նաւթալամպի ջերմ-կարմրաւուն լուսաւորուած, մտերմօրէն խօսում ենք նոյն այդ հարցով Կիկերոնի մասին: Ու կարծես չքանում է նաեւ 2000 տարիների ժամանակը, եւ ահա Կիկերոնն էլ այս խոհանոցում, նստել է սեղանի հանդիպակաց կողմը նաւթալամպից անդին, ահա այն կարմիր հնամաշ բազկաթոռում, հռոմէական իր մոխրասպիտակ բրդեայ պատմուճանով: Լսե՞լ է արդեօք մեր խօսքը: Նրա լուռ դէմքին ենք նայում, սպասելով կարծես իր պատասխանին...

Եւ յանկարծ տրտում ժպտալով երեւակայութեանս խաղին, անդրադարձայ, որ Պեսարկեան 41 տարեկան է (այդ տարիքում է գրել «Նամակները» Կիկերոնին), Կիկերոնը՝ 64 տարեկան (այդ տարիքում սպանուեց), եւ իրար հետ նստած երեքիս մէջ ամենատարեցը ես եմ՝ 68 տարեկան: Եւ նաւթալամպը մեր միջեւ այս ճաշասեղանին, գիշերուան ահա ժամը 10 անց 43 րոպէ, երբ գրում եմ սոյն տողը, խոհանոցում յարաբերաբար տանելի ջերմութիւն, քանի որ դեռ 6-7 լիտր նաւթ ունենք տղայիս շնորհիւ, դուրսը կատարեալ խաւար եւ սառնամանիք, յամի Տեառն 1993 դեկտեմբեր 25 շաբաթ օր, այս աւարտուող գերքաղաքակիրթ ամենադաժան Քսաներորդ դարի իրականութեան մէջ, այս «գեոպոլիտիկ ծուղակում» տառապող հայոց մայրաքաղաք Երեւանում: Տրտում ժպիտս մի վայրկեան վերածուեց ներքին տրտում ծիծաղի. շարունակեմ երեւակայութեանս խաղը: Նայում եմ Կիկերոնի դէմքին, որ կարծես շշմածի նման է գլխին եկած հարուածից:

- Մենք վաղուց, այսպէս ասած, հեռուից հեռու իրար ծանօթ ենք, օ՜ մեծդ Կիկերոն,- ասում եմ:- Երբ դու Կիլիկիա էիր գալիս որպէս պրոկոնսուլ, կուսակալ, մի քանի օր կանգ ես առել ծնողներիս քաղաքում, որ ձեր ժամանակ կոչւում էր Ֆիլոմելիոն, իսկ դարեր յետոյ ձեզ անծանօթ քոչոր թուրք ցեղը, այս կողմերը արշաւած ու հաստատուած, վերակոչել է Ակշեհիր: Չորս նամակ ես գրել այնտեղից քո բարեկամ Ատտիկուսին: Հայրս, մեր օրերին այդ թուրքերի գործած եղեռնից մազապուրծ գաղթական Աթէնքում, քո այնքան սիրած Աթէնքում, ուր ինքս ծնուել եմ Ակրոպոլիսի մատոյցին, պատմում էր, թէ իրենց քաղաքում հայոց եկեղեցու մօտ, որ ըստ աւանդութեան կառուցուած է եղել ձեզ նոյնպէս անծանօթ Պօղոս առաքեալի քարոզած վայրում, պեղումներով «մարմար-մարմար քարեր» են ի յայտ եկել, շատ էլ հաւատալու չէր գալիս: Բայց երբ Ատտիկուսին քո նամակներից իմացայ, որ դու ինքդ 2000 տարի առաջ եղել ես այնտեղ, հաւատացի հօրս պատմածին...

- Օ՜, օ՜, այո,- կարծես ուշքի է գալիս Կիկերոնն իր շշմածութիւնից, չգիտես որտեղից իր հոգիով վերադառնալու նման,- այն ժամանակ, երբ որպէս պրոկոնսուլ Կիլիկիա էի եկել գրեթէ աքսորեալի պէս, անցել էին արդէն իմ մեծ փառքի օրերը, երբ կոնսուլ էի եւ Կատիլինայի դաւադրութիւնից Հռոմը փրկելու համար պսակուել էի, օ՜ անմահ աստուածներ, որպէս «Հայր հայրենեաց»: Կիլիկիա գաւառում էլ, սակայն, վատ չէին իմ օրերը...

- Ուրախանալի է իմանալ, որ դու՝ մեծդ հռետոր ու ազնուածին գրող, հմայիչ փիլիսոփայ, Կիլիկիայում էլ գործունեայ ես եղել որպէս պետական նուիրեալ այր՝ քո խղճմիտ քաղաքականութեամբ, ի տարբերութիւն ընչաքաղց ու բիրտ այլոց: Եղել ես արդար կուսակալ, անշահախնդիր, ժուժկալ, ժողովրդի կարիքներին ուշադիր ու հարկային բեռը թեթեւացնող: Թէպէտ՝ հասկանալի է, որ սրտով չէր գաւառում ապրել ու գործել, կարօտում էիր հայրենի Հռոմը, քո տունը, քո բարեկամներին, անշուշտ նաեւ՝ քո փառքի օրերը որպէս կոնսուլ, միշտ մտահոգ, թէ ինչ սադրանքներ են նիւթւում այնտեղ քո իդէալ հանրապետութեան գլխին: Բայց քո պաշտօնը գաւառում կատարել ես ոչ միայն պետական գործչի, այլեւ մտաւորականի բարեխղճութեամբ: Պլուտարքոսը նոյնիսկ մի տեսակ զարմանքով հաղորդում է իր լսածը, թէ դու Կիլիկիայում ոչ ոքի չես ծեծել ճիպոտներով, նուաստացուցիչ պատիժների չես ենթարկել մարդկանց...

Կիկերոն

- Զարմանքո՞վ նոյնիսկ,- հազիւ ժպտում է Կիկերոնը մի թեթեւ հեգնական տրտմութեամբ, հայեացքը բարձրացնելով նաւթալամպի կոր կարմրաւուն բոցից եւ ուղղելով պատուհանից դուրս թանձր խաւարին: - Մի՞թէ անհաւատալի է թւում, որ կարելի է նաեւ այդպէս կառավարել, յարգելով ոչ միայն քո ենթականերին, այլեւ ինքդ քեզ, քանզի այլոց մարդկային արժանապատուութեան հետ յարգած ես լինում նաեւ քո սեփական մարդկային արժանապատուութիւնը, եւ դա հոգին վսեմացնող առաքինութիւն է:

- Ինչպէս միշտ, ո՜վ մեծ բարեկամդ իմ Կիկերոն, իմաստուն ու գեղեցիկ խօսեցիր,- վրայ է բերում Պեսարկեան եւ շարունակում իր երկրորդ, ասես մի քիչ մեղայի եկած «Նամակի» ոճով:- Ա՜խ, քո լեզուն, քո մտքերը, քո փառքը, որոնց երկրպագում եմ յաւիտեանս յաւիտենից: Դու ես վսեմ հայրը հռոմէական մեր պերճախօսութեան, քո լոյսով ենք լուսաւորւում, քո աղբիւրներից ենք ոռոգում մեր գրական մարգերը եւ դիւթական ծաղիկներով զարդարւում, երախտապարտ զգացումով ենք միշտ քո անունը տալիս, քեզ միշտ զգում ենք մեր կողքին, մեզ հետ, առաջնորդւում քո յորդորներով: Եւ սակայն, օ՜ Կիկերոն, եւ սակայն...

- Եւ սակա՞յն,- արձագանքում է Կիկերոնը, աչքերը յառելով Պեսարկեանին, մի քիչ շուարուն, ու թեթեւ կիսում են յօնքերը, ճակատը կնճռոտւում, ներքին տրտում մի խռովք մատնելով:- Եւ սակա՞յն... Ինչո՞ւ լռեցիր, սիրելիդ իմ բարեկամ Պեսարկեա:

- Այն, ինչ ուզում էի ասել,- վարանում է գեղադէմ Պեսարկեան, խոշոր աչքերը խոնարհած,- ցաւ է իմ սրտին ու մտքին: Առաւել եւս ցաւ կը լինի, եթէ քեզ վշտացնեմ՝ ասելով, թերեւս բարկանաս նոյնիսկ...

- Հռոմի ֆորումը չէ այստեղ հիմա,- տրտում ժպիտ է երեւում Կիկերոնի շրթունքին:- Մի՛ վախենա անցած-գնացած բանակռիւներում իմ հռետորական խայթող սրախօսութիւններից, որոնցով թշնամիներ էի շահում: Բարեկամի բերանից, սակայն, պատրաստ եմ ամէն ինչ լսելու, ինչպէս առաջ, այնպէս էլ այժմ: Եւ այժմ՝ առաւել եւս: Ասա՛:

- Դժուար է, օ՜, դժուար: Քանզի հաճոյ է մեզ՝ մարդ արարածներիս, արդար գովեստ լսել, իսկ յանդիմանական ճշմարիտ խօսքն անգամ, նոյնիսկ բարեկամի բերանից, անհաճոյ է միշտ էլ, նախ իսկոյն եսի բնազդական ընդդիմութիւնն է յարուցում, պղտորում հոգին,-ստուերոտում դէմքը, որքան էլ առաքինի զսպուածութիւնը ջանայ ցոյց չտալ արտաքուստ...

- Այդ քո դատողութեամբ,- ժպտում է Կիկերոնը մտերմօրէն,- առաւել եւս պատրաստեցիր ինձ լսելու ասելիքդ, Պեսարկեա: Քո իմաստութեանը, անշուշտ, ծանօթ են հոգու շարժումները: Եթէ արդարեւ ճշմարիտ է յանդիմանական խօսքը, անգամ թշնամու բերանից, իմաստուն հոգին իր խորքում կը զգայ ճշմարիտը, թէկուզ առաջին մղումով ընդդիմանայ եսը բնազդօրէն: Ի՞նչ է պատահում, որ գիշերը հոգու խորքից դուրս բերում, որոճում եւ մարսում ենք ճշմարիտը յանդիմանական խօսքում, որի դէմ գուցէ առարկել ենք ցերեկը, գուցէ վիճել, թէեւ վիճելն իսկ յաճախ նպաստում է խորքում ճշմարիտն զգալուն: Արդ ուրեմն ասա՛ ինձ քո ասելիքը, բարեկամդ իմ Պեսարկեա:

- Թերեւս պատշաճ է, որ ինքս ասեմ,- միջամտում եմ ես, տեսնելով Պեսարկեանի վարանումը՝ դեռ աչքերը խոնարհած: - Ասեմ՝ որպէս աւելի հեռաւոր այս ժամանակներից նայող մարդ, որի համար պատմութիւն է ամբողջ անցեալը: Պեսարկեան իր ժամանակում, այսպէս կոչուած Միջնադարի մայրամուտին, եղել է ներշնչեալ նախակարապետը ծագելիք այն դարաշրջանի, որ կոչուեց Վերածնունդ, անտիկ աշխարհի ոգեկոչում: Եւ այդ աշխարհում, օ՜ Կիկերոն, դու ես եղել նրա իդէալը, իր իսկ ասածով՝ «ամենաբարեկամական եւ ամենայարգելի մարդը ինձ համար»: Մանկուց հմայուել է քո երկերի լեզուով ու ոճով, եւ ամբողջ կեանքում՝ քո ոգիով, քո կենդանի, գործուն փիլիսոփայութեամբ: Փութաջանօրէն որոնել ու գտել է շատերը քո այն երկերից, որ կորսուած էին համարւում: Եւ մանաւանդ՝ գուցէ իւրովի ամենամեծարժէքը, ցնցիչ գիւտ՝ քո նամականին, բազում նամակներով քո բարեկամ Ատտիկուսին: Իդէալի հմայափայլ վարագոյրի ետեւում՝ քո կենդանի կերպարը յանկարծ, քո կեանքի վերիվայրումները՝ մարդկային թուլութիւններով ու թերութիւններով, անհետեւողական դարձդարձումներով քո քաղաքական ու կենցաղային յարաբերութիւնների մէջ եւ այլն: Եւ դա խռովք է պատճառել Պեսարկեային, ուրիշներին էլ, որոնք բացարձակ իդէալ էին պատկերացրել քեզ...

-Ո՞վ չունի մարդկային թուլութիւններ ու թերութիւններ, առաւել կամ պակաս,- գլուխը նշանակալից շարժում է Կիկերոնը մեղմ ժպիտով: - Նշանաւոր դարձած մարդու կեանքում աւելի են աչքի զարնում դրանք, երբ մանաւանդ հեռուից իդէալականացնում են նրան, իսկ մօտից տեսնելով, թէկուզ անկեղծ նամակներում, որ նա իր մտերիմին է գրել... Ես սիրում էի մերթ ընդ մերթ մէջբերումներ անել կատակերգակ թատերագիր Տերենցիուսից: Յիշեցնե՞մ նրա մի երկից այն յայտնի խօսքը՝ Homo sum et humani nihil a me alienum puto...Դու էլ, անշուշտ, ինքներդ ձեզ համար կարող էք ասել Տերենցիուսի այդ ճշմարիտ խօսքը՝ «Մարդ եմ եւ մարդկային ոչինչ խորթ չէ ինձ»...

- Օ՜, ճշմարիտ է, այո,- գլուխը բարձրացնում է Պեսարկեան,- բայց ինձ վշտացրել է, խոստովանեմ, ո՜վ իմ իդէալ ոգի Կիկերոն, քո այն փոփոխամտութիւնը միայն, որով յանկարծ լքեցիր քո ծերունական տարիքին վայել, քո իսկ խօսքով՝ «կեանքի թոհուբոհում ապահովագոյն ապաստան» փիլիսոփայութիւնը, երբ քո անդորրաւէտ գիւղում գրում էիր մեզ ոգեշնչող այն քո փիլիսոփայական երկերը իրար ետեւից, ու կրկին նետուեցիր այն ջահելների գզուռոցի մէջ, գուցէ խաբուսիկ մի փառքի լուսապսա՞կը քեզ գայթակղեցրեց, նետուեցիր ու... օ՜ վիշտ իմ, վիշտ... մատնուեցիր փիլիսոփային անվայել վախճանի...

- Ասացիր՝ «խաբուսիկ փա՞ռք»,- հառաչում է Կիկերոնը, հայեացքը վեր դարձնելով: - Օ՜ անմահ աստուածներ: Այդ «ջահել» կոչուածներդ կործանում էին այն, ինչի համար իմ ամբողջ կեանքում էի պայքարել: Կործանում էին մեր նախնեաց աւանդած ազատ հանրապետութիւնը, տեսնում էի, որ թանկագին հայրենիքին բռնապետութիւն է սպառնում՝ անագորոյն բռնապետութիւն, ինչպէս արդէն երեւում էր այդ սանձարձակ, իրար նենգելով իրար բզկտող «ջահելների» գործողութիւններից: Կարո՞ղ էի անտարբեր մնալ փիլիսոփայութեան «ապաստանում»...

- Ինձ յիշեցրիր, օ՜ Կիկերոն,- վրայ եմ բերում ես,- քո մի խօսքը, կարծեմ Ատտիկուսին գրած մի նամակում, քո գրեթէ համախոհ Կատոնի մասին մի քիչ հեգնական, թէ նա մոռանում է, որ գտնւում է ոչ թէ Պլատոնի երեւակայական պետութեան մէջ, այլ Հռոմուլոսի տականքների միջավայրում: Բայց ինչո՞ւ այդ տականքներից ամենատականքի՝ Անտոնիոսի դէմ ելար յատկապէս: Ես սա ասում եմ որպէս հայորդի նաեւ, որպէս ճոխ գրադարանիդ մատենավար քո բարեկամ Տիրան Հայկազնի յետնորդ, որովհետեւ ինձ համար 2000 տարի յետոյ էլ զայրոյթ ու վիշտ է այն փաստը եւս, որ այդ նոյն Անտոնիոսը երդմնադրուժ խաբէութեամբ, ոտնակոխ անելով բանակցութեան հրաւիրող հիւրընկալի բարոյական օրէնքն անգամ, գերեվարել է քո ժամանակակից մեր Հայոց մտաւորական արքայ Արտաւազդին՝ մեծն Տիգրանի որդուն, եւ իր խենեշութեամբ «նուիրել» իր հոմանուհի գոռոզ Կլէոպատրային, որի զոհն է դարձել արքան, չխոնարհուելով նրա առաջ...

- Ահ, այդպէ՞ս նոյնիսկ... Պատասխանեմ հարցիդ, ո՜վ հայորդի, իմ գիտուն բարեկամ Տիրանիոնի յետնորդ: Յատկապէս Անտոնիոսի դէմ ելայ միշտ այն պատճառով, որ նա ամենատականքն էր տականքներից: Ինչպէս տեսնում էի, նա էր բուն թշնամին, աւելի վտանգաւոր նոյնիսկ, քան ժամանակին դաւադիր Կատիլինան:

- Եւ այդ հրէշին զոհ գնաց քո կեանքն ու հանճարը եւս, օ՜ վիշտ իմ ու նաեւ, ճիշդ ես ասում, հայորդի, օ՜ զայրոյթ,- բացականչում է Պեսարկեան ողբաձայն:

- Ո՞վ կարող է իմանալ ինչպիսին է լինելու իր վախճանը,- ասում է Կիկերոնը լրջադէմ: - Կարեւորն այն է, թէ ինչպիսի կեանք ենք ապրել, թէկուզ թերութիւններով ու սխալներով հանդերձ, ինչ բարի գործեր ենք արել բարի հոգիով, բարի ոգիով՝ ընդդէմ չարի... Իսկ վախճա՞նը... Ո՞վ կարող է իմանալ ինչպիսին է լինելու իր վախճանը,- հայեացքը դարձնում է նա պատուհանից դուրս խաւարին՝ լրջախոհ, դալկացած, ասես աներեւութացող դէմքով...

Ես էլ նրա հետ դառնում նայում եմ խաւարին: Ու երբ հայեացքս ներս եմ բերում, սեղանին իմ վանդակաւոր մտերիմ նաւթալամպն է միայն՝ ջերմ-կարմրաւուն լոյսով: Դատարկ է կարմիր հնամաշ բազկաթոռը դիմացս, դատարկ է նաեւ անյենարան աթոռակը ձախիս: Փչում, հանգցնում եմ նաւթալամպը: Պէտք է խնայել նաւթը՝ մինչեւ... ◆

Նկարչություն

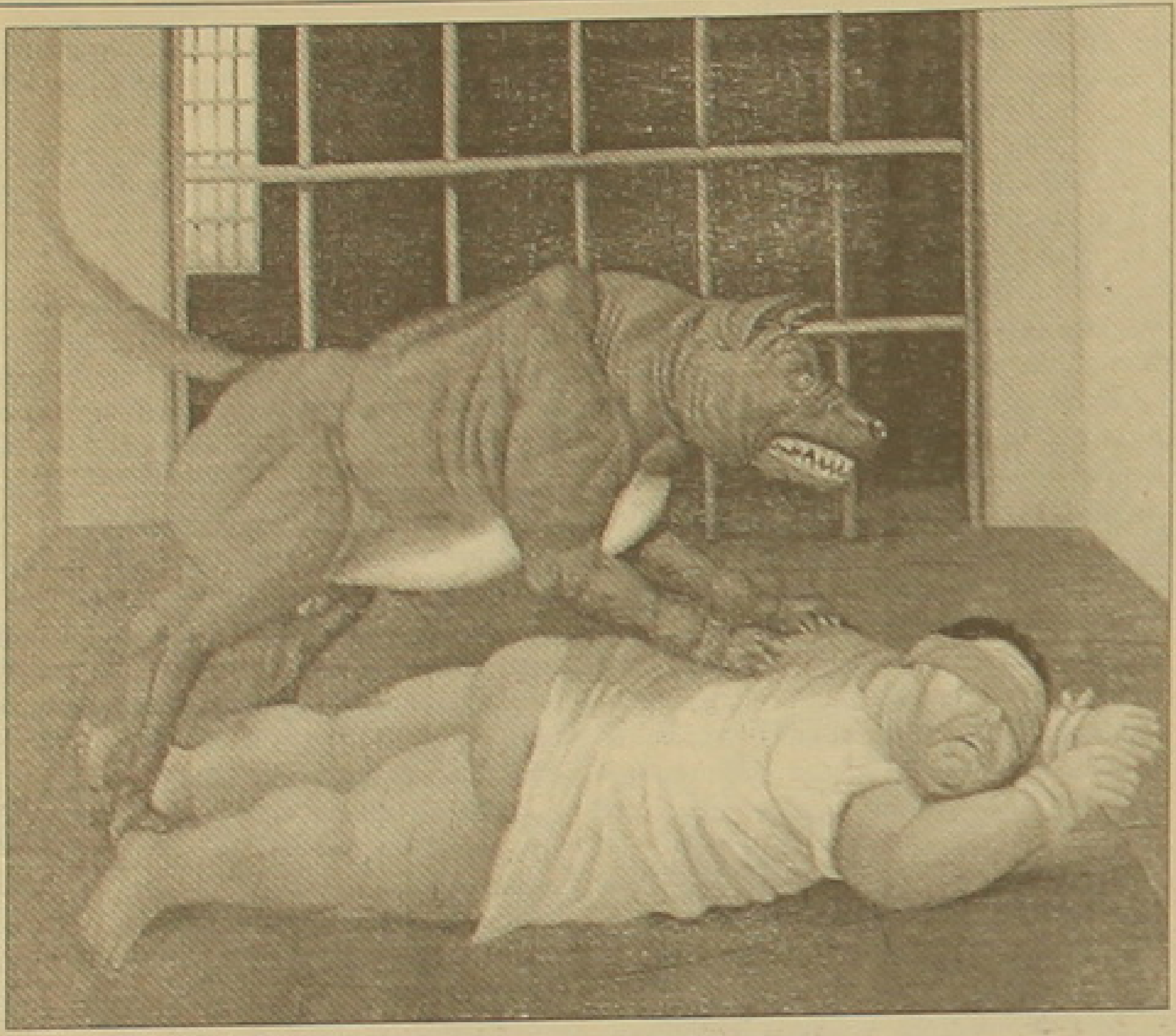

Ֆերնանդո Բոտերոյի «Աբու Ղրեյբ» նկարների շարքը շրջում է աշխարհով մեկ՝ մարդկանց հիշողության մեջ վառ պահելով մարդկության հանդեպ մարդու անմարդկային վերաբերմունքի ամենադաժան դրսեւորումները:

Խոշտանգումների «սրբապատկերները»

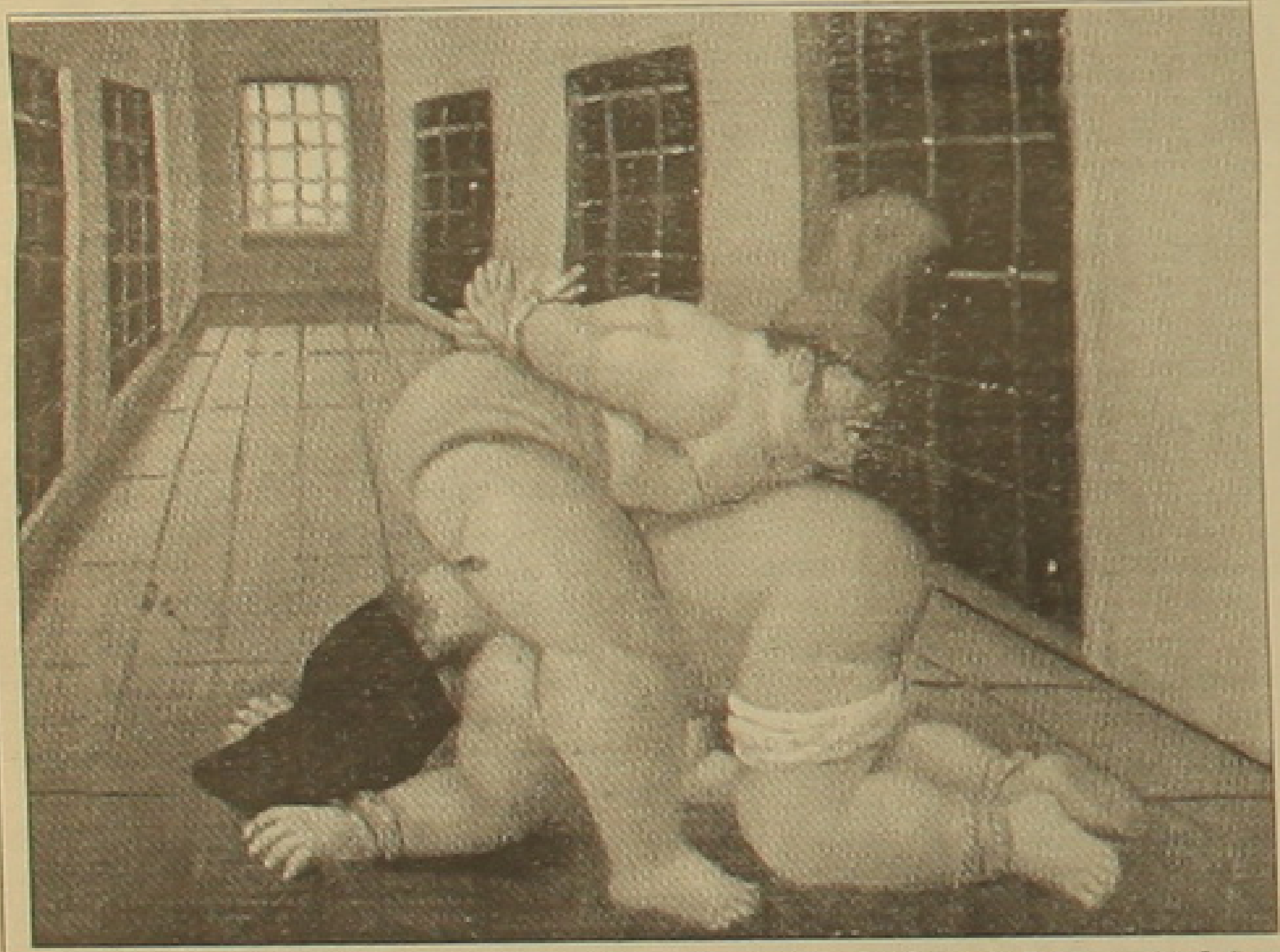

Իրաքի կալանավորների հանդեպ ամերիկացի զինծառայողների այլասերական եւ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի մասին զանգվածային լրատվամիջոցներում հայտնված լրատվությունների հիման վրա կատարած իր այս նոր շարքում Ֆերնանդո Բոտերոն հրաժարվում է մարդկանց դուրեկան թեմաներ ներկայացնելու իրեն բնորոշ ուղեգծից եւ ստեղծում բոլոր ժամանակների քաղաքական արվեստի լավագույն նմուշներին համազոր, ազդեցիկ կտավներ: Պնեւմատիկ՝ օդաճնշման ճանապարհով կարծես ուռճացած մարմինները, ճշգրիտ վրձնահարվածներն ու հարթ մակերեսները, որոնք նախկինում դիտողին հաճոյանալու նպատակ էին հետապնդում, այդ կտավներում եւ գծանկարներում ծառայում են սարսափելի ողբերգական մի թեմայի արծարծմանը, որն առավել ուժգնություն է ստանում արվեստագետի պահպանողական ոճին հակադրվելու առումով: Կալանավորների մերկ ու մսոտ, կլորավուն մարմինները յուրատեսակ «կտավ» են դառնում, որոնց վրա բանտապահներն ու կատաղած շները թողնում են իրենց հետքը՝ կապտուկներն ու քերծվածքները, մինչ կատարյալ երկրաչափական ճշգրտությամբ պատկերված բանտախցերը, որոնցում արգելափակված են կալանավորները, դառնում են «բեմահարթակներ», որտեղ կատարվում են անասելի վիրավորական, ծանակման ու նվաստացման արարքներ:

Կտավներից մի քանիսը մոխրագույն աբխամաշիսով են արված, որոշ կարմիր վրձնահարվածներով, որոնք արյուն են բնորոշում: Մյուսները նկարված են ամբողջովին սանգվինից (աղյուսագույն) կոնտե տիպի մատիտներով՝ առավելագույնս ընդգծելով դրանց զգացմունքային արտահայտչականությունը:

Ըստ Բոտերոյի, իր նկարները հիմնված են թերթերում տպագրված նկարագրությունների, եւ ոչ թե անմիջական լուսանկարների վրա, որոնք 2004 թվին հրապարակվելով, պատճառ դարձան ամերիկացի մի քանի ստոր զինծառայողների դատապարտմանը: Իսկ այդ նկարագրություններից նա առանձնացնում է հատկապես Սեյմուր Հերշի հոդվածը, տպագրված «Նյու Յորքեր» պարբերականի 2004 թվի մայիսյան համարում:

Բոտերոն հավատարիմ մնալով իր գրոտեսկային ոճին՝ ազատորեն ուռճացրել է նիհար եւ թերսնված բանտարկյալների մարմինները, սակայն չի աղավաղել նրանց տանջանքների, ծանակման եւ նվաստացման ենթարկված լինելու փաստը: Կտավներում մենք տեսնում ենք բանտարկյալների մերկացված մարմինները կուտակված իրար վրա, մտրակված, խոշտանգված, պատժված՝ կատաղած շների հարձակումներից կամ էլ գետնին ընկած՝ անասելի ցավից ու ամոթից գալարումների մեջ: Նրանց գլուխներն ու աչքերը ծածկված են, ձեռքերը կապված:

Բոտերոն այդ աշխատանքներն ավարտել է 14 ամիսների (2004-2005 թթ.) ընթացքում, որից հետո արվեստասեր հասարակությունը առիթ է ունեցել տեսնելու դրանք Հռոմի «Պալացցո Վենեցիայում», Կունզելսաուի (Գերմանիա) «Վուրթ» թանգարանում եւ Աթենքի (Հունաստան) «Պինակոթեկա» պատկերասրահում կազմակերպված հետահայաց ցուցահանդեսներում: Հենց այս «Ֆերնանդո Բոտերոյի Բարոկկոյան աշխարհը» խորագրով ցուցահանդեսն է, որ շրջագայելու է նաեւ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում առաջիկա գարնանը: Բայց «Աբու Ղրեյբի շարքը» առանձին ներկայացվել է Նյու Յորքի «Մարլբորո» պատկերասրահում: Առանձին ներկայացնելու գաղափարը ոմանք բացատրում են այն հանգամանքով, որ դրանք ընդգրկված չեն եղել պայմանագրի մեջ: Ուրիշներ գտնում են, որ նկարները չափազանց «գրգռիչ» են թանգարաններում ցուցադրվելու համար: Հստակ է այն, որ արվեստագետը որոշել է դրանք վաճառքի չհանել:

Ըստ «Art in America» պարբերականի 2007 թվի հունվարյան համարում տպագրված հոդվածի հեղինակ՝ Էլեոնոր Հարթնիի, այս շարքը քաղաքականություն մտնելու Բոտերոյի առաջին փորձը չէ: 1990-ականների վերջերին նա նույնպիսի «պրովոկատիվ» մի շարքով անդրադարձել է իր հայրենիքում թմրադեղերի կարտելների դեմ մղված երկարատեւ եւ ավերիչ պատերազմին: Դրանք դասվում են մեքսիկացի որմնանկարիչների եւ ընդհանրապես քաղաքական երգիծանկարչության ավանդական կտավների պատվավոր շարքում, որոնց հեղինակների թվում են Ուիլյամ Հոգարթը, Ջեյմս Գիլրեյը, Օնորե Դոմիեն եւ Խոսե Գուադալուպե Պոսադան:

Այս նոր շարքը տարբերվում է վկայակոչումների եւ մեկնաբանությունների առանձնահատկությամբ: Իրաքյան պատերազմը, ըստ ոմանց, կապվում է խաչակիրների արշավանքի հետ, որն «առաջին բախումն» էր իսլամական եւ քրիստոնեական մշակույթների: Նոր պատերազմի մեկնաբանություններում հաճախ հիշատակվում են անցյալի կրոնական եւ միջեկեղեցային բախումները: Ուսումնասիրողները համեմատության եզրեր են որոնում դրանցում: Ահա այս առումով է եզակի եւ հետաքրքրական այս շարքը, որտեղ Բոտերոն ինքնակամ վերադարձել է քրիստոնեական սրբապատկերների դասական ոճին: Դրանք հիշեցնում են Վերածննդի դարաշրջանի կտավները, որոնցում պատկերված են Քրիստոսի չարչարանքները եւ այլ սրբերի փորձությունների ենթարկվելը:

Եթե նույնիսկ բացառենք անմիջական ընդօրինակման հարցը (թեեւ Դեյվիդ Էբոնին վերջերս հրապարակված մի գրքի իր հրաշալի առաջաբանում կերպարների դիրքի եւ տեղանքի կամ շրջապատող միջավայրի հետաքրքրական նմանություններ է առաջ քաշում), այդուհանդերձ մեկ կամ երկու ձեռքերը կապված, դեմքի առաջ կռացած կերպարները հիշեցնում են խաչելության, իսկ քերծվածքների եւ արյան հետքերով գալարվող մարմինները՝ Քրիստոսի եւ սուրբ Սեբաստիանոսի մտրակման միջոցով նահատակության ենթարկվելու տեսարանները: Վայրագությունների գործադրման վայրը՝ տեղանքը պատկերված է հատակից առաստաղ ձգվող երկաթե ճաղերով, որոնց ամուր կառուցվածքը հուշում է Պիեռո Դելլա Ֆրանչեսկայի (1420-92 թթ.) եւ Անդրեա Մանտենյայի (1431-1506 թթ.) կտավներում պատկերված քրիստոնեական զոհաբերությունների բովանդակությունը:

Բացառությամբ մի քանի դեմքերի, կտավներում բանտապահները չեն երեւում, կամ երեւում են միայն նրանց ձեռքն ու ոտքը: Հիմնական շեշտը դրված է իրենց՝ կալանավորների վրա, որոնք իրենց տառապանքն են արտահայտում դեմքերի (հաճախ ծածկված) հազիվ տեսանելի ծամածռություններով: Պարզ տեսանելի դեմքերի բացակայության պայմաններում մերկ կամ կիսամերկ մարմինները դառնում են զգացմունքային արտահայտչականության միակ միջոցը:

Տես էջ Է

Կենսագրական տվյալներ

Ֆերնանդո Բոտերոն ծնվել է Մեդելինում (Կոլումբիա) 1932 թվի ապրիլի 19-ին: Հայրը թափառող առեւտրական է եղել, որը հանկարծակի սրտի կաթվածից մահացել է, երբ Ֆերնանդոն ընդամենը երկու տարեկան է եղել: Մայրը միայնակ է մեծացրել նրան եւ երկու եղբայրներին: Հոր մահը մեծապես ազդել է Ֆերնանդոյի վրա: Նա մշտական դատարկություն է զգացել, որը չի կարողացել երբեւէ հաղթահարել:

Իր ծննդավայր՝ գավառային խղճուկ քաղաքում, որտեղ եկեղեցին մեծ դեր է կատարել մարդկանց կյանքի եւ բարոյականության ձեւավորման գործում, Ֆերնանդոն հաճախել է ճիզվիտների դպրոցը, որտեղ տիրող խիստ ու մռայլ մթնոլորտին լուսավոր մի երանգ ավելացնելու նպատակով սկսել է գծել ու նկարել: Դարձել է ցլամարտերի մեծ սիրահար եւ իր սկզբնական նկարները ցլամարտերի տեսարանների պատկերներով վաճառել է արենայի առաջ հատը 5 պեսոյով: Տասնյոթ տարեկանում «Էլ կոլումբիանո» թերթում Պիկասոյի արվեստի մասին տպագրած իր հոդվածում նա լուրջ հայտ է ներկայացրել որպես ավանգարդ մտածողության տեր արվեստագետի:

Բոգոտա է տեղափոխվել 1951-ին, որտեղ «Լեո Մատիզ» պատկերասրահում իր առաջին անհատական ցուցահանդեսն է տվել: Ցուցադրված նկարները բոլորը վաճառվել են: Հետագայում նա մեծ դժվարությամբ է բաժանվել իր կտավներից եւ դարձել դրանց մեծագույն հավաքորդը:

Ուրիշների նման նա էլ է մեկնել Եվրոպա, սովորել Մադրիդում՝ Սան Ֆերնանդո ակադեմիայում, որտեղ նկարել է Վելասկեզի եւ Գոյայի ոճով: Ապա անցել է Փարիզ (Ֆրանսիա) եւ Ֆլորենցիա (Իտալիա)՝ ուսումնասիրելու ֆրանսիացի եւ իտալացի վարպետների գործերը, իսկ այնուհետեւ Մեքսիկա՝ Ռիվերայի եւ Օրոզկոյի գործերին ծանոթանալու: Որմնանկարչությունը մեծապես ազդել է իր հետագա գործունեության վրա:

Առաջին անգամ Մ. Նահանգներ է այցելել 1957-ին: Նյու Յորքում արվեստանոց է գնել 1960-ին, իսկ 1969-ին Նյու Յորքի Արդի արվեստի թանգարանում բացված իր «Փքված կերպարներ» ցուցահանդեսով վերջնականապես հաստատել իրեն որպես կայացած, համաշխարհային ճանաչում ձեռք բերած արվեստագետի:

Հայաստանում միայն վերջին տարիներին մեզ հնարավորություն ընձեռվեց ծանոթանալու այս արվեստագետի ստեղծագործություններին, շնորհիվ Ջերարդ Գաֆեսճյան Արվեստի թանգարանի ջանքերի, որը մեզ երկու՝ «Կատու» եւ «Հռոմեացի ռազմիկ» քանդակները ներկայացրեց: «Կատուն», որն ունի ամբողջովին սեւ մակերես եւ ավելի քան 2,5 մետր բարձրություն, ստեղծվել է 1999-ին եւ ունի 3 կրկնօրինակ: Իսկ «Հռոմեացի ռազմիկը» (1985-86 թթ.) ունի մոտ 3.7 մետր բարձրություն եւ ներկայացնում է մարտի պատրաստ գլադիատորի մոնումենտալ պատկերը:

Ցուցահանդեսային տեղեկանք

Իր գերմարմնեղ կերպարներով հայտնի կոլումբիացի արվեստագետի այս կտավներն ու գծանկարները «Ֆերնանդո Բոտերո: Աբու Ղրեյբ» խորագրի ներքո ցուցադրվել է Նյու Յորքի Մարլբորո պատկերասրահում, 2006 թվի հոկտեմբերի 18-ից մինչեւ նոյեմբերի 21-ը: Այս տարվա ամռանը դրանց ցուցադրությունը նախատեսված է Միլանի «Պալացցո Ռեալում»: «Պրեստել» հրատարակչությունը գիրք է հրատարակել այդ առթիվ Դեյվիդ Էբոնիի առաջաբանով: Իսկ «Ֆերնանդո Բոտերոյի բարոկկոյան աշխարհը» վերնագրով հետահայաց մի ցուցահանդես առաջիկա 3 տարիների ընթացքում շրջելու է Միացյալ Նահանգներով մեկ, սկսելով Սան Անտոնիո թանգարանից (մայիսի 26-ից օգոստոսի 19-ը), ապա անցնելով դեպի Օկլահոմա քաղաքի Արվեստի թանգարանը (սեպտեմբեր-դեկտեմբեր) այնուհետեւ Փալմ Բիչի (Ֆլորիդա) «Չորս արվեստների ընկերության» ցուցասրահը (հունվար-փետրվար, 2008 թ.), Դելավարի Արվեստի թանգարանը (մարտ-հունիս 2008 թ.), Նոր Օռլեանի Արվեստի թանգարանը (հունիս-սեպտեմբեր), Մեմֆիս Բրուքսի Արվեստի թանգարանը (հոկտեմբեր 2008 թ.-հունվար 2009 թ.) եւ վերջապես Սակրամենտոյի «Քրոքեր Արվեստի թանգարանը» (սեպտեմբեր-դեկտեմբեր 2009 թ.):

Էկրանավորում

Առաջնախաղը՝ ամենաթուրքաշատ մայրաքաղաքում

Միջազգային լրատվամիջոցները տեղեկացրին, որ փետրվարի 14-ին Բեռլինի միջազգային կինոփառատոնում առաջին անգամ ներկայացվել է իտալացի հանրահայտ ռեժիսորներ Պաոլո եւ Վիտտորիո Տավիանի եղբայրների «Արտույտների ագարակը» կինոնկարը: Ֆիլմը նախատեսված էր ներկայացնել Կաննի միջազգային կինոփառատոնին, որը տեղի կունենար մայիսի վերջին: Բայց քանի որ ողջ աշխարհը անհամբերությամբ սպասում էր ֆիլմի ցուցադրմանը եւ Բեռլինի կինոփառատոնի նախագահը շատ էր խնդրել Տավիանիներին, որպեսզի ֆիլմը ներկայացվեր Գերմանիայում, ուստի իտալացի ռեժիսորները կատարեցին իրենց ընտրությունը, եւ ֆիլմը ներկայացվեց Բեռլինալեի արտամրցութային ծրագրով: Տավիանիներն իրենք նշել են, որ

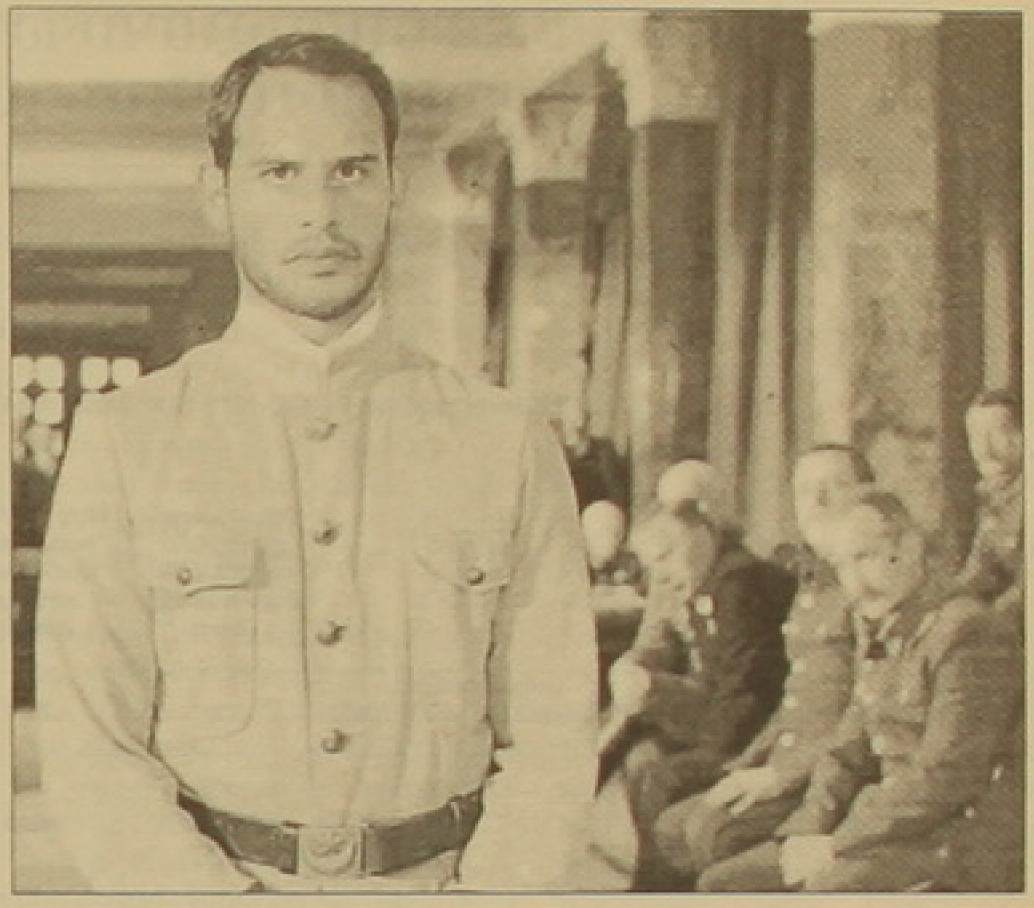

ԱՐԾՎԻ ԲԱԽՉԻՆՅԱՆ

«Արտույտների ագարակը»

ցանկացել են ֆիլմն առաջին անգամ ցուցադրել հենց Եվրոպայում, ամենից բազմաքանակ թուրք բնակչություն ունեցող Բեռլինում: «Թուրք ժողովուրդը պետք է դեմ առ դեմ կանգնի պատմությանը եւ ընդունի կատարվածը, ինչպես իտալացի ժողովուրդն ընդունեց ֆաշիզմի վայրագությունները», ասել են Տավիանիները, որոնց իրավաբան հայրը հալածանքների է ենթարկվել Երկրորդ աշխարհամարտի ժամանակ:

Ինչպես հայտնի է, ֆիլմը նկարահանվել է հայազգի իտալական գրող Անտոնիա Արսլանի համանուն վեպի հիման վրա: Այս գիրքն արդեն թարգմանաբար հրատարակվել է մի շարք լեզուներով (մենք ծանոթացել ենք 2004-ին Ստոկհոլմի «Վալսթրյոմ օֆ Վիլսթրանդ» հրատարակչությունում լույս տեսած շվեդերեն թարգմանության առիթով): Գիրքն արեւմտահայերեն թարգմանությամբ լույս է տեսել Փարիզի «Յառաջ» օրաթերթում, պատրաստ է նաեւ արեւելահայերեն թարգմանությունը (թարգմանիչ՝ Սոնա Հարությունյան): Գրքի հայերեն տարբերակի ստեղծման համար պայման է դրվել, որ երբ Տավիանիներն ավարտեն ֆիլմի նկարահանումը՝ հայերեն տարբերակն արդեն պատրաստ լինի: Եվ այսօր, իրոք, պատրաստ է ֆիլմը, պատրաստ է նաեւ գիրքը:

Հեղինակի նախնիները

Անտոնիա Արսլանը թոռնուհին է հանրահայտ բժիշկ Երվանդ Արսլանյանի (ծնված 1865, Խարբերդ, մահացած 1948, Պադուա): Վերջինս, թեեւ բնակվել է Իտալիայում, ցեղասպանությունից հետո կրճատել էր ազգանվան «յան» վերջավորությունը: Ուսանել է Վենետիկի Մուրադ-Ռափայելյան դպրոցում եւ Պադուայի համալսարանի բժշկության բաժնում: Եղել է հայտնի բժիշկներ Շարկոյի, Պեանի եւ Ռուի աշակերտը եւ բարեկամը: Հեղինակել է 74 աշխատություններ՝ քիթ-կոկորդ-ականջի հիվանդությունների վերաբերյալ: Եղել է իտալական եւ այլ երկրների գիտական ակադեմիաների անդամ:

Չնայած Վենետիկում գործող Մուրադ-Ռափայելյան վարժարանին, որը ոչ միայն ոչնչով չէր զիջում, այլեւ առավել էր իտալական շատ կրթօջախներից, Երվանդը երբեք չի ցանկացել, որ որդիները հայերեն սովորեն: Ավագ որդին՝ Վարդ (Էդուարդո) Արսլանը (1899, Պադուա- 1968, Միլան), եղել է արվեստաբան, պատմաբան եւ գրականագետ: Ուսանել է Պադուայի համալսարանում, դասավանդել Պադուայում եւ Բոլոնիայում: Աշխատել է նաեւ Կալյարիի եւ Պավիայի համալսարաններում: Հեղինակել է աշխատություններ նկարիչներ Բասանոյի, Ռիչչիի, Գուարդիի, «Ջերտոզա» թանգարանի քանդակների մասին: Գրել է նաեւ «Ճարտարապետությունը 568-ից մինչեւ 1000 թվականը» կոթողային ուսումնասիրությունը՝ դառնալով այդ ժամանակաշրջանի գեղարվեստի աշխարհում միակ մասնագետը: Ի դեպ, Վարդ Արսլանը հոդված է գրել Մարտիրոս Սարյանի մասին, որի հայերեն թարգմանությունը տպագրվել է Վենետիկի «Գեղունի» հանդեսում (1927):

Անտոնիայի հայրը՝ Միքայելը կամ պարզապես Քայելը, գնացել է հոր հետքերով եւ ճանաչված բժիշկ դարձել: Նա Մենիեր հիվանդության վիրաբուժական եղանակով բուժման հեղինակն է: Արժանացել է ֆրանսիական «Պատվո լեգեոնին»: Կրտսեր որդին՝ Միքայելը (1904, Պադուա), գնացել է հոր հետքերով: Մասնագիտական կրթությունն ստացել է Մայնի Ֆրանկֆուրտում, Բեռլինում, Փարիզում, Լոնդոնում, Լիոնում եւ Ցյուրիխում: Աշխատել է Պադուայի համալսարանում: Աշխատությունները վերաբերում են քիթ-կոկորդ-ականջի հիվանդություններին: Մի շարք բժշկական գյուտերի հեղինակ է: Բժշկագիտության դոկտոր Միքայել Արսլանը պարգեւատրվել է Իտալիայի առաջին կարգի ոսկե մեդալով եւ ֆրանսիական «Պատվո լեգեոն» շքանշանով: Եղել է Բրիտանական թագավորական ընկերության իսկական անդամ:

Հեղինակուհին

Անտոնիան եւս հոր հետքերով չի գնացել: Ուսումնասիրել է գերմաներեն, որպեսզի հնագետ դառնա: Այնուհետեւ սովորել է Համբուրգում, Գյոթինգենում, ձեռք բերել հնագետի մասնագիտություն: Սակայն ավարտելուց անմիջապես հետո որոշել է փոխել մասնագիտությունը՝ անցում կատարելով իտալական 19-րդ-20-րդ դարերի գրականությանը: Դարձել է Պադուայի համալսարանում իտալական ժամանակակից գրականության պրոֆեսոր: Այս ընթացքում Անտոնիան շատ է գրել: Երբեմն թարգմանել է Ռեմբոյի, Վեռլենի, Հյուգոյի, Լամարտինի, Բենի, Ռիլկեի, Թրակլի եւ այլոց գործերը: Հրատարակել է քննադատական հոդվածներ եւ երկասիրություններ Բուցատիի, Գոլդոնիի, Էնրիկո Պեայի, Կապուանայի ու վենետիկյան գրականության մասին: Հետագա տարիներին Արսլանին հետաքրքրել են 19-րդ դարի կեսի կին գրողների գործերը: Անտոնիան այս մոռացված ձայների մասին հետազոտական իր ուսումնասիրություններն է ներկայացնում՝ նպատակ ունենալով վեր հանել նրանց լավագույն ստեղծագործությունները: Այս գործունեության արդյունքը եղավ մի շարք կին գրողների գործերի վերահրատարակումը:

Անտոնիան շարունակ փնտրտուքի մեջ էր, եւ աստիճանաբար իրեն վերագտել է որպես հայ: Մանկության հանդեպ կարոտը, Երվանդ պապիկի, ինչպես նաեւ եղեռնից վերապրողների պատմությունները, Ֆրանց Վերֆելի «Մուսա լեռան 40 օրը», Լեւոն-Զավեն Սյուրմելյանի «Ձեզ եմ դիմում, տիկնայք եւ պարոնայք» վեպերը, կրոնական արարողությունները մեծապես օգնել են Անտոնիային գտնելու իր հայկական ինքնությունը: Այնուհետեւ ծանոթացավ Դանիել Վարուժանի «Հացին երգը» ժողովածուին. նրա աշխատասիրությամբ գիրքը հրատարակեց իտալերեն՝ «Գուերինի» հրատարակչությամբ: Մինչ օրս այն հինգ հրատարակություն է ունեցել: Այնուհետեւ լույս տեսավ Վարուժանի «Ցորյանի ծովեր» ժողովածուի իտալերեն թարգմանությունը (հայերենից թարգմանություններ կատարելիս Արսլանի հետ համագործակցել են Քիարա Հայկանուշ Մեգիկյանը եւ Ալֆրեդ Հեմմաս Սիրակին): Անտոնիան գրել է նաեւ հայկական մի քանի բալլադ (մնացել են անտիպ), որոնցում ընդգրկված են եղեռնին վերաբերող մի շարք դրվագներ: Վերջապես հասունացել է «Արտույտների ագարակի» ծնունդը. Անտոնիան գրում է, քանի որ այլ կերպ չէր կարող վարվել: Նրա անավարտ ճակատագրով ազգականները, որոնց միջոցով Անտոնիան ներկայացնում է եղեռն տեսած համայն հայության ճակատագիրը, նրան կանչում էին, ցանկանում, որ իրենց ձայնին ունկնդիր լինի: Գիրքը լույս տեսավ 2004 թ. Իտալիայում եւ անմիջապես հաջողություն ունեցավ: Մի քանի ամսվա ընթացքում ունեցավ ութ վերահրատարակություն՝ արժանանալով գրական տաս կարեւոր մրցանակների:

Թարգմանչուհին

«Արտույտների ագարակը» գրքի հայերեն թարգմանությունը վստահվեց իտալաբնակ մեր հայրենակցուհի, բանասիրական գիտությունների թեկնածու Սոնա Հարությունյանին, որն արդեն առիթ է ունեցել ներկայանալ հայ ընթերցողին (նրա թարգմանությամբ 2000-ին լույս է տեսել նաեւ Ալերամո Հերմետի եւ Պաոլա Կոնի Ռատտի դի Դեզիոյի «Հայերի Վենետիկը» գիրքը, որին շնորհվել է «Տարվա լավագույն թարգմանված գիրք» մրցանակը:): Սոնա Հարությունյանը ԵՊՀ ռոմանագերմանական բանասիրության ֆակուլտետը գերազանց ավարտելուց հետո նվիրվել է Դանթեի «Աստվածային կատակերգության» հայերեն եւ անգլերեն թարգմանությունների զուգադրական ուսումնասիրմանը՝ վեր հանելով, արժեւորելով այն կարեւոր փաստը, որ մի շարք եվրոպական եւ բոլոր ասիական լեզուներից առաջ Դանթեն հնչել է հայերենով, Վենետիկի Ս. Ղազար կղզու Մխիթարյան Միաբանության վարդապետների շնորհիվ: Բազմիցս հանդես է եկել զեկուցումներով թե հանրապետական եւ թե միջազգային դանթեագիտական գիտաժողովների ժամանակ, հեղինակ է մի շարք գիտական հրապարակումների: Այժմ Սոնա Հարությունյանը բնակվում է Վենետիկում, դասավանդում է Կա Ֆոսկարի համալսարանում: Թեկնածուական ատենախոսության պաշտպանությունից հետո Վենետիկ վերադառնալով՝ մասնակցեց Կա Ֆոսկարի համալսարանում դոկտորական ատենախոսության մրցույթին եւ կարողացավ հաջողությամբ հաղթել: Ուստի այժմ Սոնա Հարությունյանը շարունակում է իր դանթեագիտական ուսումնասիրությունները դոկտորական թեզի իրականացմամբ: Արդ ձեռնամուխ է եղել հայր Լեւոն Զեքիյանի «Հայաստան եւ հայեր» խոհագրական երկասիրության թարգմանությանը, որը եւս պատրաստ է հրատարակության:

Այս երկու կարեւորագույն թարգմանություններից հետո Անտոնիա Արսլանը վստահեց Սոնա Հարությունյանին իր հանրահայտ վեպի թարգմանությունը: Խմբագիրն է ԵՊՀ թարգմանչաց դպրոցի հիմնադիր եւ ղեկավար, թարգմանչուհի, հայ իրականության մեջ առաջին «Աստղիկ» թարգմանչաց հանդեսի տնօրեն, ռոմանագերմանական բանասիրության ֆակուլտետի թարգմանչական ամբիոնի վարիչ, դոկտոր Սոնա Սեֆերյանը:

Ֆիլմը

2005 թվականին Տավիանի եղբայրները եւ Անտոնիա Արսլանն այցելել են Հայաստան՝ աշնանը կայացած հայ-իտալական բարեկամության օրերին: Երեւանում կայացավ Տավիանիների ֆիլմերի հետահայաց ցուցադրությունը, հանդիպումներ հանդիսականների եւ ընթերցողների հետ: Երեւանցի հանդիսականների համար բացառիկ առիթ ստեղծվեց ըմբոշխնելու իտալական կինոյի կենդանի դասականների «Քաոս», «Հարություն», «Ծիծաղում ես», «Ֆիորիլե», «Փոխադարձ հակումներ», «Արեւ նաեւ գիշերով», «Սան Միքելեն աքաղաղ ուներ», «Մարգագետինը», «Ալլոնզանֆան», «Հայրը՝ տիրակալ», «Good morning, Babylon», «Կարիճի նշանի տակ» եւ մյուս փայլուն կինոնկարները, անձամբ հաղորդակցվելու հմայիչ եւ անմիջական ծեր եղբայր ռեժիսորների հետ: Տավիանիներն իրավամբ մեծ տեղ են գրավում իտալական կինեմատոգրաֆի պատմության մեջ՝ քաղաքական ենթատեքստ ունեցող այսպես կոչված «վերածնված նեոռեալիստական» բնույթի ֆիլմերով:

Չտեսած ֆիլմի մասին միայն «չոր» ինֆորմացիա ենք տալիս: «Արտույտների ագարակը» շարժանկարի դիպաշարը հետեւում է երկու հայ եղբայրների՝ Երվանդին եւ Սմբատին: Առաջինը 13 տարեկանում մեկնում է ուսանելու Իտալիայում, մինչ երկրորդը մնում է գյուղում՝ աշխատելու դեղարանում: Քառասուն տարեկանում միայն Երվանդը որոշում է վերադառնալ հայրենի տուն, որտեղ Սմբատը պատրաստվում է դիմավորել եղբորը: Սակայն վրա է հասնում 1915 թվականը:

Անշուշտ, սպասվում է, որ ֆիլմի հարուցած աղմուկը, հատկապես իրեն ոչ մի գնով եղեռնագործ չճանաչող թուրքերի կողմից, գնալով մեծանալու է. դրան կնպաստի նաեւ ֆիլմում առկա մի ենթասյուժե, որ վերաբերում է մի հայուհու եւ թուրք սպայի ռոմանտիկ հարաբերություններին:

Կինոնկարում ընդգրկված դերասաններից ամենից հանրաճանաչն են կանադահայ Արսինե Խանջյանը եւ իսպանուհի Պազ Վեգան (հայտնի «Սեքսը եւ Լուսիան» ֆիլմով): Ֆիլմի համար ընտրվել են դերասաններ՝ իտալացիներ Ալեսսանդրո Պրեցիոզին, Մարիանո Ռիջիլյոն, Իվոն Շոն եւ Լինդա Բատիստան, ֆրանսիացիներ Անդրե Դուսոլիեն եւ Շեքի Կարյոն, իսպանացի Անխելա Մոլինան եւ պաղեստինցի Մոհամմեդ Բաքրին: Ֆիլմը նկարահանվել է իտալերեն, ֆրանսերեն եւ իսպաներեն տարբերակներով:

Ֆիլմում հնչում է երեւանցի սիրված դուդուկահար Գուրգեն Դաբաղյանի նվագը՝ Հռոմի սիմֆոնիկ նվագախմբի նվագակցությամբ: Վիտտորիո Տավիանիի որդին՝ Ջովանին, մշակել էր հայ ժողովրդական երգեր: «Ով սիրուն, սիրուն» երգի կատարմամբ հանդես է եկել ներկայումս իտալաբնակ երգչուհի Վալենտինա (Վարդուհի) Կարախանյանը (որի կատարմամբ հայկական երգ է հնչել նաեւ իտալական կինոյի մեծորյա մեկ այլ նշանավոր վարպետի՝ Մարկո Բելոկիոյի «Իմ մոր ժպիտը» ֆիլմում): «Արտույտների ագարակը» ֆիլմի համար իտալացի կինոգործիչները ձայնագրել են նաեւ Երեւանի «Հովեր» կամերային երգչախմբի իգական կազմի երգեցողությունը:

Ֆիլմը եվրոպական մեծ էկրաններին կսկսի ցուցադրվել մայիսի 4-ից: Արդեն իսկ մամուլը կանխագուշակում է Թուրքիայի կառավարության մեծ վրդովմունքը: ◆

Մասնավորեցում

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏԵՂԵԿԱՑՆՈՒՄ Է

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչությունը հրավիրում է աճուրդի, որը տեղի կունենա 2007թ. մարտի 28-ին, ժամը 11:00-ին «Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունում,
հասցեն՝ ք.Երևան, Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

ՀՀ կառավարության 2006թ. դեկտեմբերի 7-ի թիվ 1919-Ն որոշմամբ մասնավորեցվող ներոհիշյալ բաց բաժնետիրական ընկերությունների պետական սեփականություն հանդիսացող բաժնետոմսերը

N	Ընկերության անվանումը	Հասցեն	Ընկերության ընդհանուր բաժնետոմսերի քանակը (հատ)	Մեկ բաժնետոմսի անվանական արժեքը (դրամ)	Պետական բաժնեմասը ընկերության կանոնադրական կապիտալում (%)	Մեկ բաժնետոմսի վաճառքի մեկնարկային գինը (դրամ)	Պետական բաժնետոմսերի քանակը (հատ)	Պետական բաժնետոմսերի վաճառքի մեկնարկային գինը (դրամ)	Ընկերության պարտավորությունները (հազ.դրամ)
1	«Էջմիածնի բերրիություն» ԲԲԸ	Արմավիրի մարզ, Մարգարայի խճ. 5-րդ կմ.	830	10000	34	2500	282	705000	առ 01.01.2006թ.՝ 3379, այդ թվում՝ կարճ. կրեդ. պարտք պետ. բյուջեի նկատմամբ՝ 298, սոց ապահովագր. գծով՝ 1240, կարճ. կրեդ. պարտք մասնակիցներին՝ 1841:
2	«Քուչակի հաստոցաշինական գործարան» ԲԲԸ	-	2007	10000	49.6	5000	996	4980000	առ 01.01.2006թ.՝ 3464, այդ թվում՝ կարճ. կրեդ. պարտք պետ. բյուջեի նկատմամբ՝ 1013, սոց ապահովագր. գծով՝ 632, կրեդիտ. պարտքեր՝ աշխատավարձի և աշխատողներին այլ կարճ. հաշվարկների գծով՝ 737, կարճ. կրեդ. պարտք մասնակիցներին՝ 1082:

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2006թ. դեկտեմբերի 7-ի թիվ 1919-Ն որոշման՝
-բացի նշված պարտավորություններից մասնավորեցումից հետո այլ պարտավորություններ ի հայտ գալու դեպքում վաճառողը պատասխանատվություն չի կրում:
- «Էջմիածնի բերրիություն» և «Քուչակի հաստոցաշինական գործարան» բաց բաժնետիրական ընկերությունները 1999-2005 թվականների տնտեսական գործունեության արդյունքներով վճարման ենթակա շահութաբաժինների գծով պարտավորություններ չունի:
- ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչության մեջ բաժնետոմսերի վաճառքի գնի վճարումից հետո երկամսյա ժամկետում գնորդի հետ կնքում է մասնավորեցման պայմանագիր:
Աճուրդը կանցկացվի դասական (գնի ավելացման) եղանակով:
Աճուրդին կարող են մասնակցել մասնակցության իրավունք ձեռք բերած մասնավորեցման սուբյեկտները կամ նրանց կողմից լիազորված անձինք:
Աճուրդին մասնակցելու իրավունք են ձեռք բերում մասնավորեցման այն սուբյեկտները, որոնք մինչև 2007թ. մարտի 27-ը ժամը 17:00 ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչության «Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն (ք.Երևան, Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/) են ներկայացրել՝
- աճուրդի մասնակցության հայտը
- աճուրդի նախավճարի մուծման անդորրագիրը (աճուրդի նախավճարի չափն է՝ 352500 դրամ)
- իրավաբանական անձինք ներկայացնում են հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները:
Նախավճարի մուտքագրման հաշիվն է՝ թիվ 1 տեղական գանձապետական բաժանմունքի աճուրդի մասնակցության նախավճարի դրամային թիվ 900013145025:
Աճուրդի մասնակիցները պետք է ձեռք բերեն աճուրդի մասնակցի տոմս, որի գինն է 5000 դրամ, աճուրդի մասնակից չհամարվող անձանց (դիտորդների) տոմսի գինն է 3000 դրամ:
Աճուրդում հաղթողը պարտավոր է տեղում (30 րոպեի ընթացքում) վճարել իր առաջարկած գնի առնվազն 5 %-ի չափով գումար, որը նախավճարի հետ միասին հաշվարկվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ, իսկ սահմանված ժամկետում (10 օրվա ժամկետում), հետագա վճարումների չկատարման դեպքում չի վերադարձվում:
Վճարումները կատարվում են Հայաստանի Հանրապետության արժույթով:
Լրացուցիչ տեղեկությունների համար կարող եք դիմել ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչության «Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն, զանգահարել 23-73-00 հեռախոսահամարով:

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչություն

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ԱՃՈՒՐԴԻ, ՈՐԸ ՏԵՂԻ ԿՈՒՆԵՆԱ՝
2007Թ. ՄԱՐՏԻ 27-ԻՆ, ԺԱՄԸ 11:00-ԻՆ, «ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ, ՀԱՍՑԵՆ՝ Ք.ԵՐԵՎԱՆ, Դ.ԱՆՀԱՂԹԻ 23 /4-ՐԴ ՀԱՐԿ/:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

ՀՀ կառավարության 04.08.05թ. թիվ 1174-Ա որոշմամբ լուծարվող «Երկրագործության գիտահետազոտական ինստիտուտ» ՊՁ-ի «Պռոշյանի սերմնազտիչ» ԴՁ-ի (հասցեն՝ Կոտայքի մարզ, գ.Պռոշյան) հաշվեկշռում գտնվող գույքը

N	Գույքի անվանումը	Գնահատված մեծությունը (ներառյալ ԱԱՀ-ն) դրամ *	Մեկնարկային գինը (ներառյալ ԱԱՀ-ն) դրամ
1	«Երկրագործության գիտահետազոտական ինստիտուտ» ՊՁ-ի «Պռոշյանի սերմնազտիչ» ԴՁ-ի հաշվեկշռում գտնվող գույքը՝ որպես մեկ ամբողջական միավոր *այդ թվում՝* *անշարժ գույք* վարչական շենք (155.9 ք.մ.) պահակատուն (49.6 ք.մ.) ծածկոց (447.0 ք.մ.) պահեստներ (ընդհանուր մակերեսը՝ 1184.9 ք.մ.) բոքս՝ ավտոտնակ (323.0 ք.մ.) պարիսպ երկաթյա դարպասով (7.0 ք.մ.) *ավտոտրանսպորտային միջոցներ* ԿԱՎԶ-685 (թող. տ/թ.՝ 1983թ., պ/հ.՝ 61-58 ԱՐԵ) ԳԱԶ-24 (թող. տ/թ.՝ 1972թ., պ/հ.՝ 14-00 ԱՐՄ) ՄԱԶ 50413 (թող. տ/թ.՝ 1982թ., պ/հ.՝ 80-91 ԱՈՕ) ԿԱՄԱԶ 5230 (թող. տ/թ.՝ 1986թ., պ/հ.՝ 43-09 ԱՈՕ) ԳԱԶ-ՍԱԶ 3507 (թող. տ/թ.՝ 1985թ., պ/հ.՝ 43-23 ԱՈՕ) Ավտոկցորդ ՄԱԶ-ի (թող. տ/թ.՝ 1982թ., պ/հ.՝ 56-28 ԱՈՕ) *Սարքավորումներ* Սերմնազտիչ ավլոց Կ-590 (Գերմանական արտադրության) Սերմնազտիչ ավլոց ՍՄ-4 (Խորհրդային Միության արտադրության) Սերմնազտիչ ((Խորհրդային Միության արտադրության) *Պաշարներ*	12874000	6437000

* Գնահատումը կատարվել է անկախ գնահատողի «ԱՆԻԿՈՄ» ՍՊԸ-ի կողմից:
Համաձայն ընկերության սեփականության իրավունքի գրանցման N 2009034 վկայականի, հողամասի մակերեսը կազմում է՝ 0.565 հա.:
Գնորդը պարտավոր է աճուրդի արձանագրությունը ստանալուց հետո մեկամսյա ժամկետում վճարել 5660ք.մ. հողի կադաստրային արժեքը՝ 25560600 դրամ, որից հետո կնքել առուվաճառքի պայմանագիր:
Աճուրդը կանցկացվի դասական (գնի ավելացման) եղանակով:
Աճուրդին կարող են մասնակցել ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք, ինչպես նաև համայնքները, որոնք մինչև մարտի 26-ը, ժամը 17:00 աճուրդային հանձնաժողովին են ներկայացրել.
-աճուրդի նախավճարի մուծման անդորրագիրը, որի չափն է 321850 դրամ, մուտքագրման հաշիվն է Հայխնայբանկի թիվ 160006651014 դրամային հաշիվը: Նախավճարը կարող է վճարվել նաև կանխիկ «Աճուրդի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի դրամարկղ.
-անձնագիրը, իսկ իրավաբանական անձինք հիմնադիր փաստաթղթերի պատճենները և լիազորությունները հաստատող փաստաթղթերը:
Աճուրդին չեն կարող մասնակցել այն անձինք, որոնք վաճառվող լոտի նկատմամբ չեն կարող ունենալ սեփականության իրավունք:
Վերը նշված փաստաթղթերի առկայության դեպքում աճուրդային հանձնաժողովը մասնակցին տրամադրում է մասնակցի վկայական:
Աճուրդին կարող են ներկա գտնվել դիտորդներ՝ աճուրդի մասնակից չհամարվող այն անձինք, ովքեր վճարել են մուտքի վճար՝ 3000 դրամ:
Աճուրդի մասնակցի վկայականները տրամադրվում են «Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունում (հասցեն՝ ք.Երևան, Դ.Անհաղթի 23 /4-րդ հարկ/) մինչև մարտի 26-ը, ժամը 17:00, իսկ դիտորդի տոմսերը վաճառվում են մինչև աճուրդի սկսվելը:
Աճուրդին մասնակցել ցանկացողները վաճառվող լոտին (գույքին) կարող են ծանոթանալ սույն ծանուցման հրապարակման պահից մինչև աճուրդի բացմանը նախորդող օրն ընկած ժամանակահատվածը՝ յուրաքանչյուր երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերին, ժամը 9:00-ից մինչև 17:00 (բացառությամբ ժամը 13:00-ից մինչև 14:00):
Գույքի ցուցադրումը իրականացվում է ընկերության հանձնակատար Հ.Ավանեսյանի կողմից:
Նախքան աճուրդի սկսվելը աճուրդային հանձնաժողովը գրանցում է մասնակիցներին և յուրաքանչյուր մասնակցին, ներկայացված մասնակցի վկայականի համարին համապատասխան, տրամադրում է քարտ:
Աճուրդը վարում է աճուրդավարը:
Աճուրդավարը մասնակիցներին առաջարկում է մեկնարկային գնով գնել լոտը: Ցանկացած մասնակից իրավունք ունի, նախքան աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածը, ներկայացնել նոր գնային հայտ, որը պետք է գերազանցի մասնակիցների կատարած նախորդ գնային հայտը՝ նվազագույնը հավելման (քայլի) չափով:
Վերջին ամենաբարձր գնային հայտ ներկայացրած մասնակիցը, աճուրդավարի մուրճիկի երրորդ հարվածից հետո, համարվում է աճուրդի հաղթած մասնակից: Եթե մի քանի մասնակից միաժամանակ գնային հայտ են ներկայացրել հավասար չափով, որից հետո ավելի բարձր գնային հայտ չի ներկայացվել, ապա աճուրդի հաղթած մասնակից է համարվում վիճակահանության արդյունքներով ընտրված մասնակիցը:
Աճուրդավարի կողմից աճուրդի հաղթող համարված մասնակիցը պարտավոր է՝ հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում, վճարել իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, որը սահմանված ժամկետում (10 օրվա ընթացքում) հետագա վճարումները կատարելու դեպքում նախավճարի հետ միասին հաշվարկվում է վճարման ենթակա գումարի մեջ, իսկ վճարումներից խուսափելու դեպքում չի վերադարձվում և տվյալ մասնակիցը զրկվում է աճուրդի մասնակցելու իրավունքից, իսկ լոտի աճուրդը վերսկսվում է մեկնարկային գնից: Եթե աճուրդում հաղթող համարված մասնակիցը սահմանված ժամկետում (հանձնարարագիր ստանալուց 30 րոպեի ընթացքում) վճարում է իր առաջարկած գնի առնվազն 3 տոկոսի չափով գումար, ապա նա ճանաչվում է աճուրդի հաղթող և ստորագրում է աճուրդի արդյունքների մասին արձանագրությունը:
Աճուրդում չհաղթած մասնակիցներին, գրավոր դիմումի առկայության դեպքում, մուծված նախավճարը վերադարձվում է աճուրդի ավարտից մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում:
Վաճառվող լոտին ծանոթանալու համար զանգահարել 093-45-88-00 հեռախոսահամարով:
Աճուրդի կանոնակարգին ծանոթանալու (որը տրամադրվում է դիմումի առկայության դեպքում, մեկ օրվա ընթացքում, պատճենահանման ծախսերը վճարելու պայմանով) և լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար կարող եք դիմել ք.Երևան, Դ.Անհաղթի 23 /4րդ հարկ/ հասցեով կամ զանգահարել աճուրդային հանձնաժողովին՝ հեռախոս՝ 23-73-00, ինտերնետ՝ URL: //www.privatization.am:
Հնարավոր փոփոխությունները ու լրացումները կիրառվեն այն ձևով, ինչպես կատարվել է աճուրդի մասին սույն հրապարակային ծանուցումը:

«Աճուրդի կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչությունը վարձակալությամբ տրամադրում է տարածներ:

Հասցե	Ազատ տարածք	(քմ)
ք. Երևան, Փ. Բուզանդի փող. թիվ 1/3	1-ին հարկ, նախասրահ	6.0

Անհրաժեշտության դեպքում զանգահարել 52-24-72 հեռախոսահամարով կամ դիմել ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական գույքի կառավարման վարչության «Պետական գույքի գույքագրման և գնահատման գործակալություն» ՊՈԱԿ, Երևան, Զաքիյան-10 հասցեով:

«Ոստիկանությունը չպետք է խաղա քաղաքական ամորտիզատորի դեր»

Հարցազրույց Անկախ իրավաբանների լիգայի նախագահ Խահիան Աշուրլի հետ

◄

ժիմների եւ վարչությունների օպերատիվ աշխատակիցների ծառայության պայմաններով: Իհարկե, այս գործոնը չի կարող արդարացնել հաճախ կատարվող անօրինականությունները, բայց ՆԳՆ-ը բնավ էլ ինքնաբավ եւ ինքնիշխան կառույց չէ: Ուստի՝ առաջին հերթին պատաս[illegible]յան պետք է պահանջել նրանցից, ովքեր գտնվում են քաղաքական իշխանության վերին օղակում:

- Ոստիկանության գոյությունն ապահովվում է հարկատուների հաշվին: Ի՞նչ եք կարծում, մեր երկրում ոստիկանությունը պաշտպանում է քաղաքացիների՞, թե՞ իշխողների անվտանգությունը, առողջությունը եւ ունեցվածքը:

- Ես ստիպված եմ արձանագրել, որ մեր ոստիկանությունը հաճախ պաշտպանում է միայն իշխանության շահերը: Թեեւ, վերացականորեն, ոստիկանությունը պետք է պաշտպանի բոլոր քաղաքացիների, այլ ոչ թե իշխանամերձ շրջանակի օրինական շահերը: Այն չպետք է խաղա ինչ-որ քաղաքական ամորտիզատորի դեր, այսինքն՝ իր վրա ընդունի եւ մեղմի իշխանության դեմ ուղղված հասարակական զայրույթը: Տարօրինակ պատկեր է ստացվում: Հանրահայտ փաստ է, որ ոստիկանությունը գոյություն ունի հարկատուների փողերի հաշվին: Բայց նրա աշխատակիցներին հետեւողականորեն ներշնչում են այն միտքը, թե սեփական բարեկեցության թեկուզ աննշան բարելավման եւ աշխատակիցների աշխատավարձերի բարձրացման համար ոստիկանությունը պարտական է ներկա իշխանություններին: Սա արմատապես սխալ երեւույթ է: Այստեղ, փորձ է արվում բացատրել այն անվիճելի փաստը, որ երկրի համար ճակատագրական պահերին մեր ոստիկանությունը դարձել է ոչ թե ժողովրդի, այլ գոյություն ունեցող ռեժիմի հենարանը: Ես ինքս երկար տարիներ փորձում եմ գտնել այն հարցի պատասխանը, թե ինչպե՞ս կարելի է բացատրել այդ իրողությունը եւ հանգել եմ որոշ եզրակացությունների: Օրինակ՝ ոստիկանությունը եւս կազմված է մեր երկրի շարքային քաղաքացիներից, պարզ ադրբեջանցիներից: Իսկ կյանքն ապացուցում է, որ շարքային ադրբեջանցու համար իշխանությունը նվիրական բան է: Բերեմ եւս մեկ հետաքրքրական օրինակ: Փաստ է, որ ոստիկանությունում ազատ տեղեր չկան: Ստացվում է պարադոքսային իրավիճակ: Մեր երկրի բնակչությունը հաճախ դատողություններ է անում սեփական ժողովրդի նկատմամբ ոստիկանության ներկայացուցիչների ծայրահեղ դաժանության մասին, բայց այդ նույն բնակիչները ջանք չեն խնայում, որպեսզի այդ, իրենց իսկ բառերով ասած՝ պատժիչ մարմիններում տեղավորեն իրենց եղբայրներին, հայրերին, որդիներին: Սա խոսում է այն մասին, որ հավանաբար ճիշտ էին Ստրուգացկի եղբայրները, երբ պնդում էին, թե առավել բնական է այն, ինչ ամենաքիչն է վայել մարդուն:

- Հասարակությունը եւ քաղաքացիները վստահո՞ւմ են ոստիկանությանը (ոստիկաններին):

- Ոստիկանության ներկայացուցիչների նկատմամբ երկրի բնակչության վստահության մակարդակը խիստ ցածր է: Դա հրաշալի երեւում է այն պարզ, կենցաղային փաստից, որ անհարմար լինելու չափ քիչ է, եթե ընդհանրապես հավասար չէ զրոյի, այն դեպքերի քանակը, երբ մեր երկրի քաղաքացիները փորձում են ճշմարտություն փնտրել ոստիկանության ներկայացուցիչների մոտ: Փոխարենը կարելի է գտնել բազմաթիվ դեպքեր, երբ հակամարտ իրադրություն ստեղծվելու դեպքում, հակամարտության երկու կողմերն էլ անում են ամեն հնարավոր բան, որպեսզի ոստիկանները չիմանան պատահածի մասին: Մարդիկ նաեւ որոշակիորեն ծանրութեթեւ են անում, թե իրենց վրա ինչ կնստի հակամարտության հարթումը ոստիկանության մասնակցությամբ եւ առանց դրա: Ես անձամբ հանդիպել եմ մարդկանց, որոնք եղել են այս կամ այն հանցագործության անմիջական ականատեսը, բայց, վստահություն չունենալով ոստիկանության նկատմամբ, չեն համագործակցել նրանց հետ հետաքննության ընթացքում: Իհարկե, ոստիկանության նկատմամբ այդպիսի վերաբերմունքն առաջ է եկել ոչ մեկ օրում: Ես հաճույքով դա կանվանեի անցյալի վերապրուկ, բայց, ցավոք, այս հարցում ես չեմ տեսնում ոչ մի դրական փոփոխություն: Մենք միայն փոխել ենք անունը մի մարմնի, որը նախկինում կոչվում էր միլիցիա, իսկ հիմա կոչվում է ոստիկանություն: Ցավոք, փոխվել է միայն խանութի ցուցանակը, իսկ բովանդակությունը մնացել է նույնը: Հիմա հաճախ խոսում են այն մասին, թե հասարակության վստահության աստիճանը պակասեց, երբ լայն հասարակայնությունն իմացավ բոլոր հանցագործությունների մասին, որ կատարել էր Հաջի Մամեդովի բանդան, որի ղեկավարների թվում էին ՆԳՆ-ի ավագ սպաներ: Ես համաձայն չեմ այդպիսի մեկնաբանության հետ: Շատ ավելի ճիշտ կլիներ խոսել այն մասին, որ որոշ ժամանակով մեծացավ բնակչության վստահությունը Ազգային անվտանգության նախարարության նկատմամբ, որը վնասազերծեց հայրենի ՆԳՆ-ի «ուսադիրներով կերպափոխուկների» բանդան, այլ ոչ թե ոստիկանության հեղինակության անկման մասին: Քանզի կարող է ընկնել այն, ինչ գտնվում է որոշակի բարձրության վրա, իսկ ոստիկանության հեղինակության դեպքում նման բան չկա:

- Որքա՞ն հաճախ են ոստիկանները ոչ օրինական մեթոդներ կիրառում, կտտանքների ենթարկում ձերբակալվածներին:

- Սկսենք նրանից, որ ոստիկանության կատարած հանցագործությունների գերակշիռ մեծամասնությունը կրում է ծառայողական իրավասությունների գերազանցման բնույթ: Դուք ճիշտ եք, որ հարկ է գտնել արմատները, բացահայտել պատճառները, թե ինչու են ոստիկանության աշխատակիցները կատարել այս կամ այն հանցագործությունը: Ես ձեզ հավաստիացնում եմ, որ, մեծամասամբ, հայրենի ոստիկաններին նման հանցագործությունների մղում են առկա բարդ նյութական-կենցաղային խնդիրները: Ինչ վերաբերում է կտտանքների գործադրման դեպքերին, ապա, ցավոք, մեր ոստիկանների աշխատանքի մեջ խիստ բացասական եւ ոչ մի արդարացում չունեցող այդպիսի բան էլ կա: Դա պատահում է այն քննիչների մասնագիտական ցածր կարողությունների պատճառով, ովքեր ցանկանում են «աչքի ընկնել» իրենց հանձնարարված գործում: Այս խնդրի արմատները ձգվում են դեպի Ադրբեջանի քրեական օրենսգիրքը, որտեղ, ի տարբերություն ուրիշ երկրների համանման փաստաթղթերի, նախատեսված չէ քրեական պատասխանատվություն մարդու նկատմամբ անմարդկային, նրա արժանապատվությունը ոտնահարող վերաբերմունքի համար: Իսկ հայրենի ոստիկանությունը հաճախ դիմում է ձերբակալվածների նկատմամբ կիրառում է ոչ այնքան ֆիզիկական, որքան բարոյական ճնշումներ: Գործածվում է ամեն բան՝ շանտաժից մինչեւ տանջանքի ենթարկելու սպառնալիքը: Ավելին, մեր դատարաններում դատավորները վկայակոչում են ձերբակալվածների նախնական ցուցմունքները, հաշվի չառնելով այն, որ հաճախ այդ ցուցմունքները ձեռք են բերվել տարբեր տեսակի ազդեցություններ գործադրելու միջոցով: Այս անկարգությունների պատճառն անկախ դատական համակարգի բացակայությունն է: Ամփոփեմ. միայն նշված խնդիրների ամբողջ համալիրի լուծման դեպքում կարելի է հուսալ, որ կվերանա ոստիկանության կողմից տանջանքների եւ ճնշման այլ մեթոդների կիրառումը ձերբակալվածների նկատմամբ:

- Կա՞ արդյոք կապ ոստիկանության եւ հանցագործ աշխարհի միջեւ, եթե այո, ինչպե՞ս է այն արտահայտվում:

- Եթե դուք նկատի ունեք անմիջական հանցագործ կապը ոստիկանության աշխատակիցների եւ քրեական աշխարհի միջեւ, ապա, իմ կարծիքով, նման բան չկա: Ինձ չի թվում, որ ազատության մեջ մնացել է Հաջի Մամեդովի բանդայի նման եւս մեկ հանցագործ խմբավորում: Թեեւ ես չեմ բացառում, որ ՆԳՆ որոշ աշխատակիցներ մինչ օրս չեն կրել իրենց պատիժը այս կամ այն հանցագործության համար, բայց դրանք ընդամենը եզակի դեպքեր են: Այժմ ՆԳՆ համակարգում չկա լուրջ հանցագործ խումբ, որը կատարած լինի այնպիսի աղմկահարույց հանցագործություններ, ինչպես հիշատակված բանդան: Բացի այդ, ես համոզված եմ, որ հմուտ, գրագետ եւ զգույշ ձեւով կազմակերպված աշխատանքի դեպքում հանցագործ խումբը կարող է գոյություն ունենալ նաեւ առանց ՆԳՆ-ի բարձրաստիճան պաշտոնյաների հովանավորության: Ինչ վերաբերում է որոշ օպերատիվ աշխատակիցների համագործակցությանը քրեական աշխարհի ներկայացուցիչների հետ, ապա նման փաստեր կան: Եվ դա լիովին բնական է, քանի որ դա նրանց աշխատանքի բնույթն է, որի բաղադրիչներից մեկը «ինֆորմատորների» առկայությունն է, այդ թվում՝ քրեական միջավայրում:

- Որքա՞ն է ոստիկանության շարքային աշխատողների (եւ ավագ սպաների) աշխատավարձը բավարարում նրանց նորմալ կյանքի համար, կա՞ տարբերություն նրանց եւ մյուս բյուջետային աշխատողների աշխատավարձերի միջեւ: Ոստիկանների շրջանում որքա՞ն է զարգացած կոռուպցիան:

- Ամենայն պատասխանատվությամբ հայտարարում եմ, որ ոստիկանության աշխատակիցների աշխատավարձն առհասարակ չի համապատասխանում կենսապահովման պահանջներին, եւ մասնավորապես, համեմատություն չի բռնում ուրիշ իրավապահ կառույցների ներկայացուցիչների վարձատրման հետ: Կարելի է բերել կոնկրետ օրինակ՝ ավտոտեսուչների անօրինական գործողությունների նկատմամբ բողոքները կտրուկ պակասեցին այն բանից հետո, երբ բարձրացվեց նրանց աշխատավարձը: Պարզվում է կա միանգամայն գործուն մեխանիզմ, որը թույլ է տալիս լուծել միանգամից մի քանի խնդիր: Ես հույս ունեմ, որ եթե հարթվի ոստիկանության եւ մյուս իրավապահ կառույցների աշխատակիցների աշխատավարձերի միջեւ առկա անհամաչափությունը, ապա դրա հետ միասին կանհետանան կոռուպցիայի հանգեցնող առիթները:

Հարցազրույցը՝
[illegible]

ԴԵՍՊԱՆ ԷՎԱՆՍԻ ԵԼՈՒՅԹԸ

Նորահայտ տեսաֆիլմը բացահայտում է

Հայաստանում Մ. Նահանգների նախկին դեսպան Ջոն Էվանսի «ոդիսականը»՝ կապված Հայոց ցեղասպանության փաստի ընդունման եւ դրա հետեւանքով աշխատանքից վաղաժամկետ հեռացման հետ, ծանոթ է բոլորիս: Ֆրեզնոյի Սուրբ Երրորդություն հայկական եկեղեցու դահլիճում Էվանսի ունեցած ելույթից (2005 թ. փետրվարի 18-ին) ուղիղ երկու տարի անց «Կալիֆոռնիա կուրիեր» թերթի հրատարակիչ եւ խմբագիր **Հարութ Սասունյանին** հաջողվել է ձեռք բերել այդ ելույթի տեսագրությունը: Դեսպանի ելույթը մի տարեց անձնավորություն տեսագրել է զուտ անձնական նկատառումներով, առանց գաղափար անգամ ունենալու, որ դա կարող է հետագայում պատմական արժեք ունենալ:

Սասունյանը դուրս է գրել դեսպանի ճշգրիտ խոսքերը եւ բացառիկ հնարավորություն է ընձեռել հայ ընթերցողին ծանոթանալու նրա անկեղծ խոսքերին:

Միջոցառման ներկաներից մեկի այն հարցին, թե ինչո՞ւ է ԱՄՆ-ի կառավարությունը խուսափում ցեղասպանություն բառը արտասանելուց, Էվանսը պատասխանել է. «Ընդունում եմ մարտահրավերը: Թույլ տվեք նախ ասել, որ ամերիկացի ոչ մի պաշտոնական անձնավորություն չի ժխտել 1915-ի դեպքերը: Իրականում պետքարտուղարության արխիվները լի են դեսպան Մորգենթաուի եւ նրա հյուպատոսների զեկույցներով, որոնցից մի քանիսը նրան են ուղարկվել ծածկագրված, որովհետեւ այդ ժամանակ թուրքերը վերահսկողություն էին սահմանել դիվանագիտական թղթակցությունների վրա:

Ես շատ եմ կարդացել: Տարիներ առաջ ուսումնասիրել եմ օսմանյան պատմությունը: Երբ իմացա, որ Երեւանում պաշտոնի պետք է անցնեմ, գնացի եւ կարդացի դեսպան Մորգենթաուի գիրքը: Կարդացի նաեւ պրոֆ. Ռիչարդ Հովհաննիսյանի երկու հատորանոց պատմությունը: Կարդացի նաեւ այլ նկարագրություններ այն ամենի մասին, ինչն այս երեկո նշելու եմ հստակորեն, որ ցեղասպանություն էր (ծափահարություններ):

Թույլ տվեք հակիրճ հստակեցնել այն, ինչ ասացի: Ես «այդ բառը» իր անունով անվանեցի: Շատ ցավալի փորձառություն է, գիտեմ, բոլորի համար եւ կարծում եմ, բոլոր այն հայ ընտանիքները, որոնք չարժանացան այս ափերում հայտնվելու բախտին 1915-ից առաջ, այս կամ այն ձեւով տուժեցին դրանից:

Ես «այդ բառը» օգտագործեցի այս երեկո, որովհետեւ դա այն էր, ինչ տեղի էր ունեցել: Եթե նայեք 1948 թվի ցեղասպանության կոնվենցիայի չափանիշները, կտեսնեք, որ տեղի ունեցածը համընկնում է դրանց: Նախքան Երեւան մեկնելը գնացի եւ խոսեցի պետքարտուղարության իրավական բաժնի աշխատակցի հետ: Այնտեղ մի իրավաբան է աշխատում, որի դժբախտ պարտականությունն է զբաղվել անցյալի եւ դժբախտաբար նաեւ ներկայի ցեղասպանության հարցերով: Նրան հարցրեցի. «Եթե կոնվենցիան ուժի մեջ լիներ 1915-ին, այս դեպքը չէ՞ր համապատասխանելու դրանում նշված դրույթներին»: Նա ասաց՝ այո: Եթե նայենք ցեղասպանության կոնվենցիայի դրույթներին, միակ կետը, որից կարող են կառչել այդ բառից խուսափողները, դա կանխամտածվածության առկայությունն է:

Գիտեմ, որ շատերդ լսել եք արտասովոր ԹՀՀՀ-ի՝ թուրք-հայկական հաշտեցման հանձնախմբի գործունեության մասին: Դրան ֆինանսավորում էր պետքարտուղարությունը: Պատրաստ եմ ընդունելու (խոստովանելու), որ այդ գործընթացը անտարակույս արտասովոր էր: Ես խոսեցի Դեյվիդ Ֆիլիպսի հետ, որն այս օրերին գիրք է գրել դրա մասին: Բայց նրանք այդ գործընթացով ձեռք բերեցին այն, որ իրավական տեսակետից այդ դեպքերը պետք է անվանվեն ցեղասպանություն: Միաժամանակ հարցը քննող իրավաբանները մատնանշեցին, որ կոնվենցիան այդ ժամանակ չէր գործում, ուստի եւ չի կարող հետադարձ ներգործություն ունենալ: Ուստի (սկսեցին ասել, որ) կարող ենք կոչել, բայց որոշ կետեր կան կոնվենցիայում, որ չեն համապատասխանում:

Միջազգային օրենքի սահմանումն այն է, որ կոնվենցիաների շուրջը համաձայնության հասնում են այն երկրները, որոնք ստորագրում են դրանք եւ պարտավորվում են ապագայում կիրառել այնտեղ նշված դրույթները: Դրանք հետադարձ ներգործություն չունեն: Գիտեմ նաեւ որոշ միջազգային մակարդակի իրավաբանների, որոնք համաձայն չեն այս տեսակետին: Բայց մեծամասնությունը գտնում է, որ նման կոնվենցիաները չեն կարող հետադարձ ներգործություն ունենալ:

Ես ինձ թույլ չեմ տա, որ որեւէ մեկն այս սենյակից դուրս գա այսօր կարծելով, թե Մ. Նահանգների կառավարությունը փոխել է իր տեսակետը ցեղասպանության կոնվենցիայի կիրառման վերաբերյալ: Ոչ, չի փոխել: Բայց ես պարտավորված եմ զգում այս հարցին մոտենալ հնարավորինս պարկեշտորեն, անկեղծորեն եւ ողջամտորեն: Կարծում եմ, որպես Ամերիկայի համաքաղաքացիներ, մենք պարտավոր ենք քննարկել այդ հարցը առանց իրար գլխի խաղ խաղալու, առանց փորձելու «բռնեցնել» մեկն ու մեկին:

Որեւէ մեկը կարող է այս սենյակից դուրս գալ եւ աղավաղել իմ ասածները, եւ ես կարող եմ կորցնել իմ պաշտոնը: Գիտակցում եմ, որ ռիսկի եմ դիմում, որովհետեւ այս հարցի քննարկումով առաջ եմ անցնում Մ. Նահանգների կառավարության որոշ այլ տարրերից: Բայց խորապես համոզված եմ, որ ճիշտ եմ վարվում այս հարցում ձեզ հետ հավասարապես նույն մակարդակի վրա գտնվելու համար: Կարծում եմ, 90 տարին շատ երկար ժամանակ է, որ չքննարկենք այս հարցը եւ չկոչենք իրերն իրենց անուններով» (ծափահարություններ):

Այստեղ ավարտվում է դեսպան Էվանսի ելույթը:

«Չափազանց հուզիչ է կարդալ այս տողերը եւ ափսոսալ, որ նրա մարգարեական խոսքերը (իր պաշտոնը կորցնելու վերաբերյալ) իրականություն դարձան», գրում է որպես վերջաբան Հարութ Սասունյանը, ավելացնելով, որ ոչ ոք նրա խոսքերը աղավաղելու փորձ չարեց: Ինքը՝ դեսպանը խիզախորեն ներկայանալով պետքարտուղարություն մի քանի օր անց, հայտնել էր, որ հրապարակայնորեն ճանաչել էր Հայոց ցեղասպանությունը: «Նրա վտարումը պաշտոնից խորհրդանշական է մեր անկումային ժամանակներին, երբ ստախոսները պահպանում են իրենց պաշտոնները, իսկ ճշմարտախոսները՝ ոչ: Դեսպան Էվանսը գիտակցորեն կորցրեց իր դիվանագիտական կարիերան, որի համար նա արժանի է մեր ժողովրդի հավիտենական երախտագիտությանը: Թող մեզ ներվի միայն մատնանշել, որ հրեական ողջակիզումը նույնպես տեղի է ունեցել նախքան ցեղասպանության կոնվենցիայի ընդունումը, բայց ոչ ոք չի տատանվում այն ցեղասպանություն անվանել», ավարտում է իր հոդվածը Հարութ Սասունյանը, հիշեցնելով, որ մարտի 4-ին Բեւերլի Հիլզում գալա-խնջույք է կազմակերպված ի պատիվ դեսպան Էվանսի, եւ այդ առթիվ ցուցադրվելու է առաջին անգամ վերոհիշյալ տեսաֆիլմը:

Աչքերիս առջեւ հաճախ է վերակենդանանում նա՝ Անդրանիկի զինվորը՝ թիկնեղ, վերձիգ, առնական ու համակրելի այրը, որն իրեն այնքա՜ն սազող զինվորական համազգեստով, բուն անելիքը չգտնող մարդու նման, դեգերում էր Աշտարակի փողոցներում՝ հայացքը թափառ, միտքը՝ տարիների հեռուն...

Սակայն հպարտ էր ու երջանիկ, քանզի սրտի մեջ Անդրանիկին ուներ...

...փետրվարի 25-ին Հայաստանի հայրենասեր ղեկավար Յա. Զարոբյանի ջանքերով առաջին անգամ հանդիսավորությամբ նշվեց զորավարի ծննդյան 100-ամյակը: Ժողովուրդն, իհարկե, չէր մոռացել իր հերոսին: Եվ, ափսոս, մեծ հայդուկապետը գնահատվում է պետական մակարդակով:

Տոն էր եւ հին զինվորի տասնամյակներ կաղապարված սրտում: Հոգին լցվել էր երանությամբ, այն ինչ-

ապա զորախմբերում իրենց տեղերը ճշտելուց հետո, ուղիղ կես դար անց գտան, ավելի ճիշտ՝ վերագտան իրար:

Ու հորդացին զգացմունքները:

Պահ անց Միհրանը նկատեց զինակից ընկերոջ կրծքին ոսկու փայլով շողշողացող «Ֆրանսիայում կտրված» Անդրանիկի պատկերով մեդալը:

Ալեկոծվե՞ց... Ջլապինդ մատները սեր ու քնքանք դարձած խանդաղա-

Փետրվարի 26-ը Զորավար Անդրանիկի ծննդյան օրն է

Մեկը Զորավարի արծիվներից

Արեւմտահայ էր, Անդրանիկ Օզանյանի հայրենակիցը՝ նույն Սեբաստիա նահանգից: Միհրան Հովհաննեսի Զաքարյան: Տարաբախտ հայի ճակատագրով պիտի ապրեր անձկալի հայրական օջախից հեռու՝ նրա այրող կարոտանքով եւ վերադարձի մշտավառ հույսով: Հոգին վառ էր այն հերոսական օրերի հուշերով, երբ ինքը կորովի զինվոր, արդար վրեժով բորբոքուն՝ կռիվ էր տալիս ամբարիշտ թուրքի դեմ:

Պաշտելի զորավարի կողմից զորքն արձակելուց հետո էլ, շուրջ 60 տարի, մինչեւ խոր ծերություն, քանի՜ ձեռք զինվորական համազգեստ մաշեց. ասել է՝ թե անվհատ, հավատով, ականջը ձայնի իրեն միշտ շարքում զինվո՛ր զգաց:

Երբ արդեն ծանոթներ էինք, միմիայն զինվորական հագուստ կրելու մասին հետաքրքրությանս պատասխանեց.

- Տղաս, գիտե՞ս զորավարս ինչ ըսած է մեռնելե առաջ՝ «Մահս չեմ հոգար, հեյ-վա՜խ, գործս կիսատ մնաց...»: Հասկցա՞ր...

***

Առաջին անգամ նրան տեսել եմ Աշտարակի զինկոմիսարիատում, 60-ականի սկզբին: Զորակոչ էր: Բարձրաստիճան սպաների մեջ երբ երեւաց ռազմական այս հիմնարկության ամենահամեստ «պաշտոնյան»՝ անուսադիր շինելով պարեսը՝ ծերունազարդ Միհրանը, զորական մարդու իր առինքնող կեցվածքով վեհորեն առանձնացավ բոլորից:

Հանդարտաքայլ, վսեմ խրոխտությամբ իջավ աստիճաններով, լռելյայն մի հայացք սփռեց շարք կանգնած նորակոչիկներիս վրա, աչքերով սիրեց, գուրգուրեց բոլորիս (ո՞վ գիտե՝ ինչե՜ր էին անցնում մտքով...): Այնքա՜ն հմայիչ, այնպե՜ս ձգող ու այնքան հմայիչ էր զինվորականի նրա տեսքն ու ժպիտը, որ պատրաստ էինք նույն պահին զինավառվել եւ Միհրան պապի հրամանատարությամբ մինչեւիսկ աշխարհի ծայրը գնալ...

Նա մեզ առավել ձգեց, երբ այն օրերի համար ոչ բարձրաձայն ասացին, թե Անդրանիկի արծիվներից մեկն է եղել...

***

Խաթարվել էր նրա կյանքը: Ինչպիսի՜ նեղություններ էր կրել Անդրանիկի կամ, որ նույնն է, հայրենիքի զինվորը լինելու համար. բանտ, աքսոր, պարտադրված լռություն, աղքատություն, նաեւ՝ պետական արհամարհանք:

Հետո նոր ժամանակներ եկան: Հալվեց լռության սառույցը: 1965 թ. պետն էր աշխուժացե՜լ. խնդությունից ասես խենթացել էր: Ցնծահույզ բերկրումով աջ ու ահյակ բաժանում էր կենսաթոշակի ամբողջ գումարով գնած լրագրերի հոբելյանական համարները: Նշխարի պես էր բաժանում ծանոթ-անծանոթներին, հպարտ բարձրաձայնում.

- Աղբա՜ր, քուրի՛կս, վերցո՛ւր, կարդա՜, զորավարիս մասին է՝ Անդրանիկի՜, Անդրանիկ զորավարի՜...

Տարիների լռությունից հետո լիահագագ գոռալ էր ուզում, բոլորին-բոլորին հասցնել էր ուզում իր սիրո, իր ցավի, իր հոգու կնքված ճիչը՝ Անդրանիկ սուրբ անունը...

***

1969-ի աշնանը վրացահայ ընկերոջս հետ եղանք Ուջանում: Մարդաշատ էր զորավարի՝ գյուղացիների համառ կամքով կանգնեցված արձանի մերձակայքը: Անդրանիկի մարտիկներից մեկը՝ ճերմակահեր, բարեկիրթ արտաքինով Խորեն Քոչարյանը, հայրենասեր ուջանցիներին ընծա էր բերել Ստ. Կուրտիկյանի «Պոլոնյան հովտաշուշաններ» նոր լույս տեսած գրքի 100 օրինակ: Երբ ասվեց, թե գրքում զորավարի մասին պատմվածքներ շարք կա, իրարանցում սկսվեց եւ մեկ-երկու ակնթարթում մարդիկ միմյանց ձեռքերից թռցրին բոլոր օրինակները:

Բարեգործը ինքնաբավ ժպտում էր. մեծն հայրուպետի մասին մեզանում տպագրված առաջին գեղարվեստական խոսքը ժողովուրդն այս ինչքա՜ն սրտալի ընդունեց...

Խ. Քոչարյանին տեղեկացրի, որ հանգամանքների բերումով Աշտարակում է ապրում իրենց զինակիցներից մեկը: Ուրախացա՜վ, խնդրեց օգնել՝ տեսակցեն:

Այդ հանդիպումը...

Նրանք նախ երկու քայլի վրա զսպված լռությամբ զննեցին միմյանց, տանքով հպեց զորավարի դիմապատկերին: Հետո ծալվեցին հին զինվորի ծնկները, խոնարհվեց զորավարի մեդալի վրա ու դողդոջուն շրթունքներով, գոց աչքերով, համբուրե՜ց, համբուրե՜ց...

«Զորավա՜ր, զորավա՜ր...», շշնջում էր կամացուկ, աղոթքի նման, մի տեսակ վերացած՝ վերահաս հոգեսլացումի մեջ:

Այսքան էլ սե՞ր... Եվ բացվեցին սրտի քարացած աչքերը...

Ամեն ինչ շիտակ էր մարդկայնորեն, բնական ու հոգեբուխ...

Խ. Քոչարյանը ցավով, բայցեւ անթաքույց հպարտության շեշտով ասաց.

- Գիտե՞ս, Միհրան եղբայր, Անդրանիկի զինվորը լինելու համար ամբողջ տասը տարի բանտ ու աքսոր եմ քաշել...

- Է՜հ, Խորեն, աղբա՜ր, քսան տարի ալ՝ ես...

Հանդիպումը, իհարկե, սրտաշարժ էր: Շրջապատողներս՝ ակամա հանդիսատեսներ, խորապես զգացվել էինք: Հազվադեպ պատեհություն. բեմ ու բեմականացում չէր, չկար ռեժիսոր-ռեժիսուրա, մեր առջեւ իրական կյանքն էր, կյանքի դրաման՝ իրական գործող անձերով...

***

Վերջին անգամ Միհրան Զաքարյանին տեսա բարեկամիս լուսանկարչատանը: Անդրանիկի՝ այժմ շատ հանդիպող բնօրինակ մի լուսանկար էր բերել եւ խնդրում էր ֆոտոմոնտաժի եղանակով իր նկարն էլ գեներալի «քովը դնել»:

- Խառը տարիներ էին, չկրցա զորավարիս հետ առանձին նկարվի... Քանի կարիմ՝ այս մեկ նկարն ալ գլխուս վերեւը կունենամ, երբ մեռնիմ, հարկավ, հոգիս զորավարիս կերթա...

***

...Հետո այլեւս չտեսա ծերունի զինվորականին: Նրա մահն ու թաղումն էլ իր ապրած համեստ, անաղմուկ կյանքի նման աննկատ եղավ...

Հանկարծ զգացի, որ մեր քաղաքի փողոցներից ուրույն մի երանգ է պակասել:

Ողորմի՜ քեզ, հին զինվոր: Երանի թե ապրեիր, աչքովդ տեսնեիր ազգային մեր վերազարթոնքը, ֆիդայության վերածննդի քո տասնամյակներ փայփայած օրերը եւ, մանավանդ, հայոց բանակի զենքի ուժը...

Իսկ զորավոր Զորավարդ, բոլորիս Զորավարը, վերադարձել, փարվել է հայոց սրբասուրբ հողին, մեր դյուցազնական հողին, քո՛ հողին...

ՍԵՐԺ ՍԱՌՆՈՒՅԱՆ

«Օսկարի» թեկնածուները որոշված են

Ամերիկյան կինոակադեմիան երեկ առավոտյան դադարեցրել է «Օսկար» մրցանակի հավակնորդների օգտին քվեաթերթիկների ընդունումը:

Մնում է հաշվել այս կամ այն հավակնորդի ստացած քվեները: Ռոյթեր գործակալությունը նշում է, որ հաշվարկը սովորաբար կատարում են «Փրայսուոթերհաուս» աուդիտորական ընկերության մասնագետները: Ընկերության երկու փորձագետներ իրենց չորս օգնականների հետ կզննեն կինոակադեմիայի գրեթե վեց հազար անդամների ուղարկած քվեաթերթիկները:

Եռօրյա աշխատանքի ընթացքում փորձագետները եւ նրանց օգնականները կլինեն հույժ գաղտնի մի վայրում: Նախքան փետրվարի 25-ին Լոս Անջելեսում կայանալիք «Օսկարների» հանձնման հանդիսավոր արարողությունը, հաղթողների անունները հայտնի կլինեն միայն երկու փորձագետներին: Նույնիսկ օգնականները չեն իմանա այդ անունները, քանի որ կմասնակցեն քվեների միայն նախնական հաշվարկմանը:

Յուրաքանչյուր անվանակարգում հաղթողներին պարզելուց հետո նրանց անունները զետեղվում են ծրարների մեջ, որոնք բացվում են բեմի վրա, հենց մրցանակաբաշխության արարողության ժամանակ:

Ծրարները կլինեն երկու հատուկ թղթապանակներում, որոնք մրցանակաբաշխության օրը «Կոդակ» թատրոն կհասցվեն տարբեր ժամերի եւ հույժ գաղտնի պահվող երկու երթուղիներով:

Պ. Բ.

ԱՆԹԻԼԻԱՍ

Բացառիկ հրատարակության հերթական հատորները

Անթիլիասի կաթողիկոսարանից հաղորդագրություն ենք ստացել այն մասին, որ շուտով կհրատարակվեն «Մատենագրություն» գրքաշարի հերթական՝ 6, 7, 8-րդ հատորները: Ինչպես հայտնի է մեր ընթերցողներին՝ պատմության մեջ առաջին անգամ հրատարակվում է հայ ժողովրդի հին ու նոր գրականության ամբողջական շարքը՝ գիտական ուսումնասիրություններով: Այս գրքաշարի գեղատիպ հատորները տպագրվում են Անթիլիասի կաթողիկոսարանի տպարանում՝ Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսության եւ Գալուստ Գյուլբենկյան հիմնարկության հայկական բաժնի միացյալ ճիգերով եւ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Արամ Ա կաթողիկոսի եւ դոկտոր Զավեն Եկավյանի անմիջական հսկողությամբ:

1090 էջ ծավալով 6-րդ հատորում ներկայացված են Սողոմոն Մաքենացու, Գրիգորիս Արշարունու, Ստեփանոս Սյունեցու, Սահակդուխտ Սյունեցու, Հովհաննես Քորեպիսկոպոսի, Եզնիկ Կողբացու, Մովսես Խորենացու, Եղիշեի, Դավիթ Անհաղթի, Եզնիկի եւ այլոց գործերը: 7-րդ հատորում (ծավալը՝ 920 էջ) ներառում է Հովհան Օձնեցու եւ Մովսես Քերթողի գործերը: 8-րդ հատորը (670 էջ) ամբողջությամբ նվիրված է հայ շարականներին:

Ս. Գ.

Մտավորականների անհրաժեշտության փուլում ենք

Արցախյան շարժմամբ մեկնարկած հայոց ազգային զարթոնքին հաջորդած ամենամեծ, կարեւորագույն ձեռքբերումը Հայոց բանակն է: Այսպես է գտնում գրող Ռազմիկ Դավոյանը: Երեկ «Ուրբաթ» ակումբում հանդիպելով լրագրողների հետ, նա այդ փաստն ընդգծեց. «Առաջին համաշխարհային պատերազմից հետո տարբեր ճակատներում կռվող

ՖՈՏՈԼՈՒՐ

մոտ 200.000 հայ զինվորներ կային, սակայն այդ 200.000-ն այնուամենայնիվ բանակ չդարձավ եւ չկարողացավ ձեռք բերել բանակի այն որակը, որն այսօր ունենք»:

Դավոյանի կարծիքով առաջընթաց գրանցվել է նաեւ տնտեսության ոլորտում, ինչը, սակայն, ոչ մի դեպքում չի կարելի ասել մշակույթի վերաբերյալ. «Մեր մշակույթի նկատմամբ այսօր կա նիհիլիստական վերաբերմունք, չկա պահանջարկ: Իսկ ինչու չկա պահանջարկ, որովհետեւ պահանջարկը կարգավորվում է պետության կողմից, այսինքն՝ պետությունը պետք է դնի այդ պահանջը»: Հակասական է նաեւ մշակույթի գործիչների որակի գնահատումը, միաժամանակ կարծիքներ են հնչում, թե Հայաստանում Նոբելյան մրցանակի արժանի տասնյակ գրող կա կամ պնդում են, թե նման արժեքներից այսօր մեր երկիրը զուրկ է: Այս առնչությամբ Ռազմիկ Դավոյանը համոզված է. «Ոչ նրանք են կարդացել, ոչ էլ մյուսները, եւ նրանցից ոչ մեկն էլ չգիտի, թե ինչ է հայտարարում»:

Առկա անտարբերության ու քաոսի մեջ, սակայն, գրողի կարծիքով ստեղծվում են արժեքներ, քանի որ արվեստ ու գրականություն ստեղծելուն կոչված անհատներն անկախ պահանջարկից գործում են: Մեր իրականությունում Դավոյանի տեսանկյունից լիովին չի ջնջվել մտավորականի տեսակի պահանջը եւ մտավորական տեսակը հակառակ բնաջնջման ժամանակակից մեթոդներին, այնուամենայնիվ կա եւ պարապության մատնված չէ զուտ սեփական նախաձեռնությունների հաշվին:

Այնուամենայնիվ, մեր հասարակությունում կա «գնացե՛ք, մի՛ խանգարեք» մտավորականներին ուղղված արտահայտության արդեն ավանդաբար եւ շատ կտրուկ կերպով անտեղի դարձնող ժամանակաշրջան՝ նախընտրական եւ դրան նախորդող փուլերը: Այդ ժամանակը համակարգային փոփոխություններին նվիրված խոսք ու զրույցի վրա է ծախսում գրեթե յուրաքանչյուրը: Արանում համոզված լինելով, ինքը՝ գրող, ՀՅԴ անդամ Ռազմիկ Դավոյանը, նախընտրական քարոզարշավին կմասնակցի, եթե կուսակցության առաջարկած ցուցակն արժանանա իր հավանությանը: Իսկ ԱԺ պատգամավոր դառնալու ցանկություն Ռազմիկ Դավոյանը չունի, բայց հնարավոր է. «Չեմ ուզում դառնալ, բայց եթե իմ անհրաժեշտությունը զգան, կփորձեմ»:

Ն. Պ.

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

Ռինգում հաջողությունը պայմանավորված է ոչ թե ուժով, այլ խելամտությամբ

Այս համոզմանն է կրկին հայրենիք այցելած Արթուր Աբրահամը

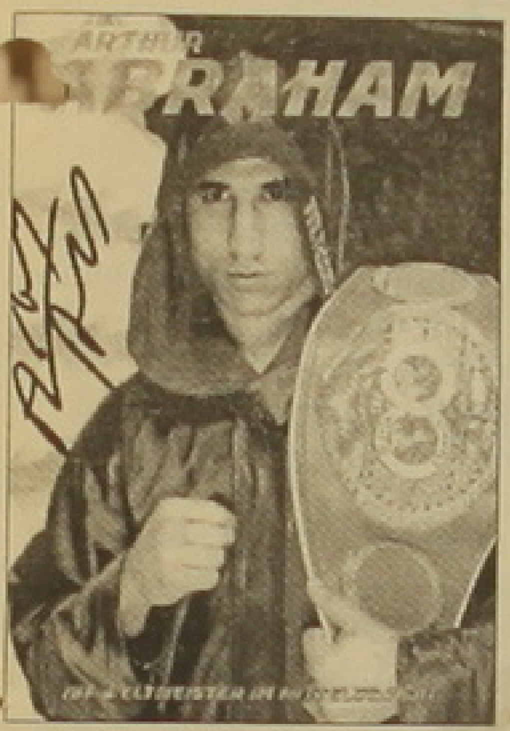

«Յունիբանկի» հրավերով կարճատեւ այցով կրկին հայրենիք է ժամանել IBF-ի վարկածով կիսամիջին քաշում աշխարհի ներկայիս չեմպիոն Արթուր Աբրահամը, որը երեկ «Մարիոթ-Արմենիա» հյուրանոցում հանդիպեց լրագրողներին:

Արթուրը տեղեկացրեց, որ Երեւան է ժամանել հեռթական գովազդային հոլովակի նկարահանմանը մասնակցելու: Երեւանում նրան ընդունել է ՀԱՕԿ-ի նախագահ Գագիկ Ծառուկյանը, որն Աբրահամին պարգեւատրել է «Հրանտ Շահինյան» մեդալով: Աշխարհի ներկայիս չեմպիոնը ներկայում գրեթե 90 տոկոսով վերականգնվել է Միրանդայի հետ մենամարտում ստացած ծանր վնասվածքից եւ նախապատրաստվում է ապրիլի 21-ին կայանալիք մենամարտին: Առայժմ նրա մրցակիցը հայտնի չէ: Կան չորս-հինգ թեկնածուներ: Ինչ վերաբերում է եղիտոն Միրանդայի հետ կրկին մենամարտելուն, ապա ըստ Աբրահամի, հավանաբար այդ մրցախաղը կկայանա ամռանը:

Մեկ անգամ եւս անդրադառնալով Միրանդայի հետ կայացած հանրահայտ մենամարտին, որում Արթուրը գոտեմարտում էր ջարդված ծնոտով, աշխարհի չեմպիոնը նշեց, որ թեեւ շատ ծանր էր նման պայմաններում մրցելը, սակայն պետք էր կամք ու վճռականություն դրսեւորել, ինչը նրան հաջողվեց: Եվ դա Արթուրը վերագրում է իր հայեցի դաստիարակությանը, հայրենիքի ու ազգի պատիվը բարձր պահելու ձգտմանը: Իսկ որպես թալիսման իր համար խաչն է, որը կրում է եւ իրեն ուժ հաղորդում:

Ըստ Արթուրի, ռինգում հաղթում է ոչ թե նա, ով ուժեղ է, այլ նա, ով խելացի է եւ կարողանում է մարտը ճիշտ վարել: Իր պարագայում առկա են եւ տեխնիկան եւ ուժը: Եվ պատահական չէ, որ Արթուր Աբրահամը պրոֆեսիոնալ ռինգում առայժմ անպարտելի է եւ 22 մենամարտերից 17-ը շահել է նոկաուտով:

Արթուրը թեեւ Գերմանիայի քաղաքացիություն է ստացել եւ հանդես է գալիս այդ երկրի դրոշի ներքո, սակայն մենամարտից հետո մշտապես բարձրացնում է Հայաստանի դրոշը, որովհետեւ իր հայրենիքը Հայաստանն է, այստեղ են բնակվում ծնողներն ու հարազատները, բարեկամները: Իսկ Բեռլինում, որտեղ բնակվում է եղբոր, նույնպես պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտիկ Ալեքսանդրի հետ, ինքը եւս երկրպագուների մեծ բանակ ունի: Մենամարտերի ժամանակ էլ զգում է դահլիճում հավաքված երկրպագուների աջակցությունը, թեեւ իր ականջին հասնում են միայն մարզչի եւ եղբոր ցուցումները, որոնց արդեն սովոր է:

Ինչ վերաբերում է Արթուրի անձնական կյանքին, ապա նա դեռեւս ամուսնացած չէ, չունի ընտանիք: Բնականաբար, նրա հարսնացուն հայուհի է լինելու: Աշխարհի չեմպիոնի առօրյան հիմնականում հագեցած է մարզումներով: Արթուրն օրական երկու անգամ է պարապում, յուրաքանչյուր մարզում տեւում է երկու ժամ: Այնպես որ ազատ ժամանակ քիչ է մնում, որն էլ հիմնականում անցկացնում է ընկերների հետ: Արթուրը լավ հարաբերությունների մեջ է մեր մյուս փառաբանված բռնցքամարտիկ Վախթանգ Դարչինյանի հետ: Մշտապես կապ են պահպանում հեռախոսով, սակայն չի հաջողվում հանդիպել Հայաստանում: Իսկ ժամանակին նրանք երկուսն էլ հանդես են եկել Հայաստանի հավաքականում, մտերիմ ընկերներ են եղել:

Անդրադառնալով առաջիկա ծրագրերին, Արթուրը տեղեկացրեց, որ ցանկանում է մենամարտերն անցկացնել ԱՄՆ-ում: Եթե այս տարի դա չհաջողվի, ապա հաջորդ տարի անպայման աշխատելու է մենամարտել ԱՄՆ-ում: Հայաստանի հետ կապված ծրագրեր էլ ունի: Ցանկանում է հայրենիքում բռնցքամարտի ակումբ հիմնել: Ըստ Արթուրի, Հայաստանում շատ են տաղանդավոր երեխաները եւ հարկավոր է նրանց համար նպաստավոր պայմաններ ստեղծել: Սակայն առայժմ Արթուրը շատ է զբաղված առաջիկա մենամարտերի նախապատրաստությամբ, ուստի առայժմ ակումբի հիմնադրման հարցը հետաձգվում է: Իսկ Արթուրը ցանկանում է, որպեսզի ամեն ինչ բարձր մակարդակով արվի:

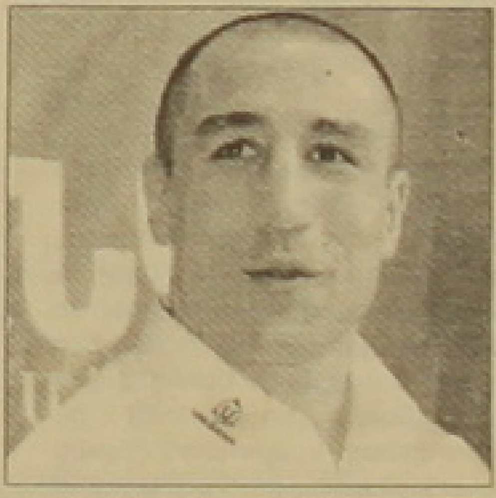

Ինչ վերաբերում է Միրանդայի հետ հայտնի լեգվակռվին, ապա Աբրահամը նշեց, որ դա ընդհանրապես ընդունված է պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտում, կազմում է շոուի մի մասը եւ նպաստում է մենամարտի նկատմամբ մարզասերների շրջանում հետաքրքրության աճին: Այս առումով Արթուրը պատրաստվում է կոչ անել Միրանդային հրաժեշտ տալ բռնցքամարտին եւ այլ մարզաձեւով զբաղվել, քանի որ ի վիճակի չեղավ հաղթել իր հետ ջարդված ծնոտով մենամարտող մրցակցին:

Լավագույնը Հովհաննես Մկրտչյանի արդյունքն էր

Իտալիայի Ջակա քաղաքում ե-... վերջնագիծը հատեց Եվրոպայի ...ային մարզական օլիմպիական ...ատոնը: Ինչպես տեղեկացանք ...-ի լրատվության պատասխա...ատու Նարինե Հովասափյանից, գեղասահքի մրցումներում Արմինե Սամբուլցյանը 29 մասնակիցների մեջ զբաղեցրել է 22-րդ տեղը: Բավական լավ է հանդես եկել սղամարդկանց մենասահքի մասնակից Հովհաննես Մկրտչյանը, որը 20 գեղասահորդներից մրցավեճում ցույց է տվել 9-րդ արդյունքը:

10 կմ դահուկավազքի մրցումներում Արգամ Գրիգորյանը 97 մասնակիցների մեջ զբաղեցրել է 60-րդ տեղը, իսկ Համլետ Զիրոյանը վերջնագիծը հատել է 72-րդը: Կանանց 7,5 կմ դահուկավազքում Քրիստինե Խաչատրյանը 82 մասնակիցների մեջ գրավել է 43-րդ տեղը:

Հատուկ ոլորավայրէջքում հայ լեռնադահուկորդներ Յուրի Մանուկյանն ու Միշա Ղազարյանը 105 մասնակիցների մեջ գրավել են համապատասխանաբար 54 եւ 56-րդ տեղերը: Իհարկե, մեր մարզիկների արդյունքները համեստ են, սակայն հարկ է հաշվի առնել, որ երիտասարդներն առաջին անգամ էին մասնակցում միջազգային նման խոշոր մրցումներին, ուստի նրանց ելույթները պետք է բավարար համարել:

Պարգեւավճարների չափը կլինի նույնը

Թենիսի ուիմբլդոնյան մրցաշարի կազմակերպիչները համաձայնել են միեւնույն մրցանակային հիմնադրամը սահմանել կանանց եւ տղամարդկանց համար: Ինչպես հայտարարել է մրցաշարի կազմկոմիտեի նախագահ Թիմ Ֆիլիպսը, թենիսն այն եզակի մարզաձեւերից է, որում կանայք եւ տղամարդիկ զուգահեռաբար հանդես են գալիս միեւնույն մրցաշարում: Եվ միեւնույն մրցանակային հիմնադրամ սահմանելը պետք է նպաստի խաղի որակի բարձրացմանը: Անցյալ տարի Ուիմբլդոնի մրցաշարի հաղթող Ռոջեր Ֆեդերերը որպես պարգեւ ստացել էր 655 հազար ֆունտ ստեռլինգ, մինչդեռ կանանց մրցաշարում լավագույնը ճանաչված ֆրանսիացի թենիսիստուհի Ամելի Մորեսմոն պարգեւատրվել էր 625 հազար ֆունտ ստեռլինգով: Նշենք, որ արդեն մի քանի տարի է, ինչ ԱՄՆ-ի եւ Ավստրալիայի բաց առաջնություններում միեւնույն պարգեւավճարն է սահմանված: Անցյալ տարի կանայք եւ տղամարդիկ հավասար գումար ստացան Ֆրանսիայի բաց առաջնությունում: Բավական ժամանակ Ուիմբլդոնի մրցաշարի կազմակերպիչները դեմ էին պարգեւավճարների չափը հավասարեցնելուն, սակայն ի վերջո տեղի տվեցին կանանց թենիսի ընկերակցության պահանջին: Եվ այսպես, 123 տարի անց վերջապես Ուիմբլդոնում էլ կանանց եւ տղամարդկանց իրավունքները հավասարվեցին:

Խոշոր շահում

33-ամյա Կարըն Ջայըլը «Մանչեսթր յունայթեդի» ջերմ երկրպագուհիներից է եւ բազմիցս ուրախության պահեր է ապրել սիրելի թիմի խփած գոլերի եւ տարած հաղթանակների առթիվ: Նա չէր էլ կարող պատկերացնել, որ մի օր էլ ինքն է ոտք դնելու Մանչեսթրի «Օլդ Տրաֆորդ» մարզադաշտի խաղադաշտ: Առիթը վիճակախաղով 8,5 մլն ֆունտ ստեռլինգ խոշոր շահումն էր: Կարընն ամուսնու՝ 24-ամյա Ուեյն Սմիթի հետ խաղադաշտ էր դուրս եկել՝ ընդունելու շնորհավորանքները: Հետաքրքիրն այն է, որ Սմիթը «Լիվերպուլի» երկրպագու է եւ ցանկանում էր խաղադաշտ դուրս գալ իր սիրելի թիմի մարզաշապիկով: Սակայն Կարընը խստորեն արգելել էր նրան կրել «Լիվերպուլի» մարզաշապիկը: «Սա պարզապես աներեւակայելի է: Ես «Մանչեսթր յունայթեդի» մեծ երկրպագու եմ եւ վաղուց էի երազում «Օլդ Տրաֆորդի» խաղադաշտ դուրս գալ», նշել է երջանիկ Կարընը: Երջանիկ զույգը որոշել է թողնել աշխատանքը, Ավստրալիայում ամառանոց գնել, ինչպես նաեւ մեքենա ձեռք բերել: Բացի այդ, որոշվել է մեկ տարի շուտ կազմակերպել հարսանյաց հանդեսը՝ այն տեղափոխելով մայիսից հուլիս: Այժմ արդեն հնարավորություն կա հարսանյաց հանդեսը կազմակերպել շքեղ ռեստորանում:

Արոնյանն առաջին հաղթանակը տոնեց

Մեքսիկական Մորելիա քաղաքում ընթացող շախմատի մրցաշարի 5-րդ տուրում Լեւոն Արոնյանին վերջապես հաջողվեց հաղթանակ տոնել: Նրա մրցակիցը հնդիկ գրոսմայստեր Վիշվանաթան Անանդն էր, որը չորս տուրից հետո 3 միավորով միանձնյա գլխավորում էր մրցաշարային աղյուսակը: Պարտիան, որում սպիտակներով խաղում էր Լեւոն Արոնյանը, շատ լարված ու գրավիչ ստացվեց: Արոնյանը անցողիկ զինվոր ունենալու համար նույնիսկ որակ զոհաբերեց: Եվ այդ քայլը լիովին արդարացված էր: Հայ շախմատիստը հուսակ անցկացրեց պարտիայի վերջնախաղը եւ մրցաշարում առաջին հաղթանակը տոնեց: Դրանով Լեւոնը նպաստեց առաջատարի փոփոխմանը:

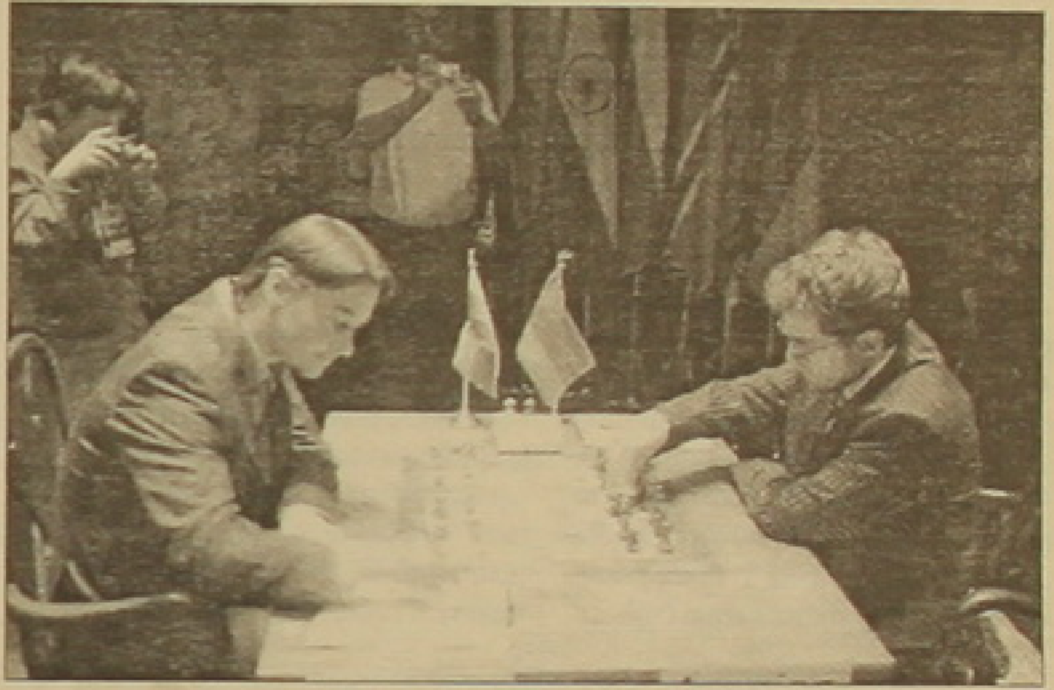

5-րդ տուրից հետո աղյուսակը 3,5 միավորով գլխավորեց նորվեգացի 17-ամյա գրոսմայստեր Մագնուս Կառլսենը, որի հետ Արոնյանն ապրիլին պետք է հանդիպի աշխարհի առաջնության հավակնորդների մրցախաղում: Պատանի շախմատիստն իր վստահ ելույթով եւ հասուն խաղով շատերին է զարմացնում: 5-րդ տուրում նրա մրցակիցը Վեսելին Թոփալովն էր, որը նախորդ տուրում պարտվել էր Անանդից: Ինչպես երեւում է, այդ պարտությունը հոգեբանորեն ազդել էր Թոփալովի վրա, որն այս պարտիայում էլ վստահ չխաղաց եւ կրկին ստիպված էր ի նշան պարտության կանգնեցնել ժամացույցը: Մյուս երկու պարտիաներում՝ Սվիդլեր-Լեկո, Մորոզեւիչ-Իվանչուկ, գրանցվեցին ոչ-ոքի արդյունքներ:

5 տուրից հետո Լեւոն Արոնյանը Անանդի հետ 3 միավորով հետապնդում է Կառլսենին: Լեկոն, Սվիդլերը եւ Իվանչուկը վաստակել են 2,5-ական միավոր: Իսկ աղյուսակը 1,5 միավորով եզրափակում են Մորոզեւիչն ու Թոփալովը: Երեկ շախմատիստները հանգստանում էին, իսկ այսօր կայանալիք 6-րդ տուրում Արոնյանը սպիտակներով խաղալու է Թոփալովի հետ:

«Գանձասարը» մեկնարկեց ոչ-ոքի արդյունքով

Աշգաբադում մեկնարկել է ֆուտբոլի «Թուրքմենբաշու գավաթի» հերթական խաղարկությունը: Հայաստանն այս անգամ ներկայացնում է Կապանի «Գանձասարը»: Մրցաշարին մասնակցում են ութ երկրների 10 թիմեր, որոնք նախնական փուլում բաժանվել են երեք խմբի: Կապանի «Գանձասարը» հանդես է գալիս «B» խմբում, որտեղ ընդգրկված են Թուրքմենստանի փոխչեմպիոն «Նեբիտչին» եւ Ղազախստանի «Օրդաբասին»: «A» խմբում մրցավեճի են բռնվել Ուկրաինայի «Վորսկլան», Թաիլանդի «Էլեկտրիկը», Թուրքմենստանի «Աշգաբադը» եւ Տաջիկստանի «Օրիենտը»: «C» խմբում հանդես են գալիս Թուրքմենստանի ՄՏՏՈւ-ն, Իրանի «Աբումուսլիմը» եւ Թուրքիայի ակումբների հավաքականը:

Մրցակարգի համաձայն, «A» խմբի հաղթողը միանգամից իրավունք կստանա հանդես գալ եզրափակիչում: Եզրափակիչի 2-րդ ուղեգիրը կվիճարկեն «B» եւ «C» խմբերի հաղթողները: Այդ խաղում պարտվողը 3-րդ տեղի համար մրցավեճում ուժերը կչափի «A» խմբում 2-րդը ճանաչված թիմի հետ:

Առաջին խաղում Կապանի «Գանձասարը» ոչ-ոքի ավարտեց հանդիպումը «Նեբիտչիի» հետ: Չնայած թիմերի գործադրած ջանքերին, դարպասները մնացին անառիկ: Խաղավարտից 5 րոպե առաջ «Նեբիտչիի» խաղացող Էլման Մամեդովի տուգանային հարվածից հետո «Գանձասարին» գոլից փրկել է դարպասի հորիզոնական ձողը:

«C» խմբում Թուրքմենստանի չեմպիոն ՄՏՏՈւ-ն 3-0 հաշվով պարտության է մատնել Իրանի «Աբումուսլիմին», որը հանդես է գալիս փոխարինող կազմով: «A» խմբում կայացած խաղերում գրանցվել են հետեւյալ արդյունքները. «Վորսկլա»-«Էլեկտրիկ»՝ 2-2, «Աշգաբադ»-«Օրիենտ»՝ 3-1:

Իտալական ակումբները շարունակում են պայքարը

Հայտնի դարձան ՈւԵՖԱ-ի գավաթի 1/8 եզրափակիչի բոլոր մասնակիցները: 1/16 եզրափակիչի արգելքը բոլորից հաջող հաղթահարեցին իտալական թիմերը: Այդ երկրի բոլոր չորս ներկայացուցիչներն էլ՝ «Սելթան», «Օսասունան», «Սեւիլիան» եւ «Էսպանյոլը» կշարունակեն պայքարը պատվավոր մրցանակի համար: Իսկ ահա Ռուսաստանի երկու ակումբներն էլ՝ «Սպարտակն» ու ԲԿՄԱ-ն դուրս մնացին հետագա պայքարից: «Սպարտակը» 1-2 հաշվով զիջեց «Սելթային», իսկ ԲԿՄԱ-ն պարտվեց «Մաքաբիին» (0-1): Նախկին ԽՍՀՄ-ի թիմերից պայքարը շարունակում է միայն Դոնեցկի «Շախտյորը», որը պատասխան խաղում, մրցակցի հարկի տակ 1-0 հաշվով առավելության հասավ ֆրանսիական «Նանսիի» նկատմամբ: Նշենք, որ Դոնեցկում գրանցվել էր ոչ-ոքի (1-1):

Մյուս հանդիպումների արդյունքներն այսպիսին են. «Ալկմաար»-«Ֆեներբախչե»՝ 2-2, «Օսասունա»-«Բորդո»՝ 1-0, «Պանաթինաիկոս»-«Լանս»՝ 0-0, «Բլեքբըռն»-«Բայեր»՝ 0-0, «Պարմա»-«Բրագա»՝ 0-1, «Դինամո» Բուխ.-«Բենֆիկա»՝ 1-2, ՊՍԺ-ԱԵԿ՝ 2-0, «Այաքս»-«Վերդեր»՝ 3-1, «Սեւիլիա»-«Ստյաուա»՝ 1-0, «Նյուքասլ»-«Զուլտե Վարեգեմ»՝ 1-0, «Գլազգո Ռեյնջերս»-«Հապոել»՝ 4-0, «Էսպանյոլ»-«Լիվոռնո»՝ 2-0:

Մարտի 8-ին կայանալիք 1/8 եզրափակիչ հանդիպումներում կմրցեն հետեւյալ զույգերը:

«Լանս»-«Բայեր»
«Բրագա»-«Տոտենհեմ»
ՊՍԺ-«Բենֆիկա»
«Մաքաբի»-«Էսպանյոլ»
«Սեւիլիա»-«Շախտյոր»
«Սելթա»-«Վերդեր»
«Նյուքասլ»-«Ալկմաար»
«Գլազգո Ռեյնջերս»-«Օսասունա»

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

«Քիրքուքի վրա Թուրքիայի հարձակումը Դիարբեքիրի վրա կատարված ենք համարելու»

Այս հայտարարությունը վերջերս Իրաքյան Քրդստանի հայրենասերների միության պաշտոնական կայքէջում արել է ժողովրդավարական հասարակարգ կուսակցության Դիարբեքիրի քաղաքային վարչության նախագահ Հիլմի Այդողդուն, խստագույնս քննադատելով Քիրքուքի նկատմամբ Թուրքիայի որդեգրած քաղաքականությունը: Փետրվարի 22-ին նա, իմանալով, որ դատախազությունն իր դեմ հետաքննություն էր սկսել, ասել է. «Ես իմ հայտարարության տերն եմ»:

Այդողդուի հայտարարությանը փետրվարի 23-ին անդրադարձել են «Միլիեթն» ու «Ենի Շաֆաքը» և պարզաբանումների համար դիմել նրան: Այդողդուն նշել է, որ այդ հայտարարությունը պատահական չի արել, պարզապես նրան հարցրել են Քիրքուքի մասին, իսկ թուրքական մամուլը աղճատել է նրա խոսքերը: Նա նշել է, որ իր խոսքի տերն է, սակայն մամուլին ասել է հետևյալը. «Քիրքուքը Իրաքի արաբների, թուրքմենների և քրդերի խնդիրն է: Դրա լուծումը ենթադրվում է Իրաքում երկխոսության միջոցով: Թուրքիան փոխանակ լարվածությունը սրելու, պետք է նպաստի երկխոսությանը: Ռազմական որևէ միջամտության դեպքում քրդերն ակամա կկանգնեն Թուրքիայի դեմ և այնտեղ կծավալվի մեծ պատերազմ, որից կտուժի թուրքական պետության կայունությունը»:

Վերջում, ըստ «Միլիեթի», Այդողդուն հիշեցրել է, որ Թուրքիայում բնակվում են 20 մլն քրդեր, որոնք Իրաքի դեմ որևէ հարձակում համարելու են նաև իրենց դեմ կատարված, Դիարբեքիրի, Վանի, Ստամբուլի քրդերը նույնն են, ինչ Քիրքուքինը, ուստի Թուրքիան չպետք է բախումների մեջ մտնի քրդերի հետ:

Ժողովրդահանրապետական և «Մեծ միասնություն» կուսակցությունները խստագույնս դատապարտել են Հիլմի Այդողդուին: Հակառակ նրանց վերջինին պաշտպանել է Մասնակցային դեմոկրատական կուսակցությունը՝ KADEP-ը, որը ժողովրդավարական հասարակարգ կուսակցության՝ DTP-ի պես Թուրքիայում գործող քրդամետ կուսակցություն է:

Փետրվարի 23-ի այդ նույն օրը թուրքական ոստիկանությունը ձերբակալել է Այդողդուին:

Հ. ԶԱՔԱՐՅԱՆ

Գործադուլավոր իրավունքցիների հայտարարությունը

Երեկ լույս տեսավ «Իրավունք» թերթի հերթական համարը Փիրուզա Մելիքսեթյանի խմբագրությամբ: Դրան ի պատասխան երեկոյան ստացանք խմբագրակազմի գործադուլավոր անդամների (Հայկ Բաբուխանյանի և Հովհաննես Գալաջյանի կողմնակիցների) հետևյալ հայտարարությունը.

Մենք՝ գործադուլի մեջ գտնվող իրավունքցիներս տեղեկացնում ենք հանրությանը, որ 2007 թ. փետրվարի 23-ին լույս է ընծայվել կեղծ «Իրավունք», որի հետ մենք որևէ կապ չունենք: Մենք հայտարարում ենք, որ պատասխանատվություն չենք կրում այդտեղ հրապարակված նյութերի համար և հայտնում ընթերցողներին, որ բացառությամբ գործադուլի պահին ստեղծերխերական գործարք գնացած Փիրուզա Մելիքսեթյանից, որևէ կապ չունենք կեղծ թերթում հրապարակվածի հետ: Մենք դատապարտում ենք կեղծ թերթի լույսընծայման փաստը, որը մեր խորին համոզմամբ միտված է «Իրավունքի» 18-ամյա կենսագրության վարկաբեկմանը:

Միաժամանակ շնորհակալություն ենք հայտնում «Փակագիծ» թերթի խմբագրությանը լրագրողական համերաշխության իսկական դրսևորման համար, որն արտահայտվեց մեզ գրասենյակային տարածք տրամադրելով և թերթի հրապարակումներով զորակցություն ցույց տալով:

Ընթերցողներին տեղեկացնում ենք, որ այժմ մեր հասցեն է՝ Տիգրան Մեծի 65 ա, 7-րդ հարկ, հեռախոս 55-69-03:

Թափթփուկներ պետք չեն մեզ

Կիրկորովի՝ այդ անճոռնու մասին գրելը լրագրողներիդ և մեզ՝ ընթերցողներիս համար նվաստացում է: Ինչո՞ւ կրկին աղտոտվել: Այս կերպ Դոնի-Ռոստովից «Ազգ»-ի «Բեդրոսը՝ բուլղարացի՞» հրապարակմանը նամակով արձագանքել է Մարաս Մեջլումյանը: Նրա կարծիքով «Մոսկովսկի կոմսոմոլեց»-ի թղթակից Արթուր Գասպարյանի անվան հիշատակումն էլ անտեղի է, քանի որ վերջինս պարզապես նույնատիպ տականք է և «հակահայ կոալիցիայի»՝ Կոբզոնի, Ռոզենբաումի, Բույնովի ու Դոնցովի հետ պարզապես զվարճացել է և հիացել սեփական թունավոր արտահայտություններից՝ Իրինա Արոյանի և հայության հասցեին ուղղված: Նամակագիրը Կոբզոնի համեմատաբար անկեղծ վերաբերմունք է ընդգծել, որ Սվետլանա Սորոկինայի հաղորդման ընթացքում վերոնշյալ անձանց արտահայտությունները Արոյանի հանդեպ ուղղված է եղել հայությանը: Կատարվածին որպես սպասավոր մասնակից է դարձել Արթուր Գասպարյանը՝ չխորշելով իր հերթին ոչ պարկեշտ արտահայտվել Արոյանի՝ սեփական ազգի հասցեին:

Մարաս Մեջլումյանն իր նամակն ավարտում է «Բեդրոսը՝ բուլղարացի՞» հրապարակման մեջ արտահայտված հարկ չկա ամեն թափթփուկի հայացնելու ձգտման, եթե անգամ իրականում ծագումն այդ մասին է փաստում մտքին. «Իրավացի եք, պետք չեն մեզ այդ թափթփուկները: Եվ չենք էլ կարողանում չարին արդարությամբ պատասխանել»:

Ն. Պ.

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ԳՀԱՊՁԲ-07/4» ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում՝ **պատճենահանման սարքի պահեստամասերի ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 700 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» «Կոմունալնախագիծ» ՓԲԸ-ի N 247010010343 հաշվեհամարին և սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետևյալ հասցեով՝ ք. Երևան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, Վ. Հովհաննիսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաև անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչև դրանց բացման պահը՝ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 10.30-ն:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ԳՀԱՊՁԲ-07/5» ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում՝ **«Պետության կարիքների համար անհրաժեշտ տպագրական նյութերի ձեռքբերման» գնման պայմանագիր կնքելու նպատակով:** Գնանշման հարցման հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 700 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ», Հ/Հ 247010010343 «Կոմունալնախագիծ» ՓԲԸ-ի հաշվեհամարին և սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետևյալ հասցեով՝ ք.Երևան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Լ.Ավանեսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաև անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչև դրանց բացման պահը՝ գնանշման հարցման հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 9.45:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) «ՊԳԳ-ԳՀԾՁԲ-07/8» ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում՝ **«ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Սպանդարյանի ՀՏ վարչական շենքի սպասարկման ծառայությունների» ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 650 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ», «Բեջ-գալ» ՍՊԸ -ի 247230066158 Հ/Հ -ին և սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետևյալ հասցեով՝ ք. Երևան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25, Ի. Քոչարյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաև անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչև դրանց բացման պահը՝ սույն հայտարարության հրապարակվելու օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 11.00-ն:

ԱՐՑԱԽԻ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ

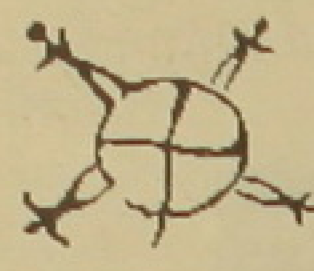

Հայրենիքը գիտակցություն է

Հայրենադարձության և հիմնավորման «Երկիր» հասարակական կազմակերպությունների միության նախաձեռնությամբ ու ֆինանսավորմամբ, ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի արշավախումբը 2005-2006թթ. հայտնաբերեց և իրականացրեց Հայոց արքա Տիգրան Մեծի կողմից կառուցված Արցախի Տիգրանակերտ քաղաքի նախնական պեղումները:

2007 թվականի հունիս-հուլիս ամիսներին նախատեսվում է իրականացնել Արցախի Տիգրանակերտի լայնամասշտաբ պեղումներ: Տեղանքի պատմամշակութային համապարփակ կերպարի վերականգնումը լուրջ ներդրում կլինի ոչ միայն մեր պատմության ու մշակույթի հետազոտության, այլև Արցախի հիմնախնդրի հայանպաստ լուծման համար:

Այս անհետաձգելի ծրագրի շարունակական լինելու նախապայմանը ձեր ֆինանսական աջակցությունն է:

ARMECONOMBANK

Beneficiary: Union of NGO YERKIR on the Settlement and Population

Beneficiary's A/C No. **163008113538 [USD]**

163008113520 [AMD]

E-mail: anahit@yerkir.org Tel. 091 459994

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳՆԱՆՇՄԱՆ ՀԱՐՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Երևան քաղաքի Արաբկիրի թաղապետարանը (պատվիրատու) ԵՆԹ-Գ/Հ-ԱՊՁԲ-2/07 ծածկագրով կազմակերպում է գնանշման հարցում՝ **Արաբկիր համայնքի սոցիալապես անապահով բնակիչների կարիքների համար դեղորայքի ձեռք բերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 500 (հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ փոխանցել «Զարգացման Հայկական բանկ» հ/հ 1810052137053312, «Ալասան» ՍՊԸ-ին և սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից մինչև 8-րդ օրվա ժամը 15-ը դիմել պատվիրատուին հետևյալ հասցեով՝ ք. Երևան, Զարյան 27, 415 սենյակ, հեռ.՝ 28-13-51, Ն. Մովսիսյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաև անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա:

Հայտերը պետք է ներկայացվեն մինչև դրանց բացման պահը՝ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 13:00:

ԱՐԱԲԿԻՐԻ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆ

ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրերի հայաստանյան գրասենյակը հայտարարում է «Սկսնակ գործարարների ձեռներեցության աջակցություն» ծրագրի իրականացման նպատակով գործարար ծառայություններ մատուցող կազմակերպության ընտրության մրցույթ:

Ծրագիրը նախատեսվում է իրականացնել սկսած 2007թ. 2-րդ եռամսյակից հետևյալ վայրերում.

ՀՀ Սյունիքի մարզ, ք. Կապան,

ՀՀ Արարատի մարզ, ք. Արտաշատ:

Մանրամասն տեղեկությունների, ինչպես նաև տեխնիկական առաջադրանքները ստանալու համար դիմել ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրերի հայաստանյան գրասենյակ՝

ք.Երևան, Պետրոս Ադամյան 14, Գագիկ Շահինյանին, հեռ.՝ 56-60-? լր.119: Առաջարկների ներկայացման վերջնաժամկետն է 2007թ. մարտի 5 ժ. 17:00:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի կոմպոզիտորների և երաժշտագետների միությունը և «Կենտրոն» համայնքի քաղաքապետարանը հայտարարում են հայրենասիրական խմբերգի մրցույթ:

Ստեղծագործությունները ներկայացնել մինչև 2007 թ. ապրիլի 30-ը Հայաստանի կոմպոզիտորների միություն (Դեմիրճյան 25):

Նախատեսվում են՝
մեկ առաջին մրցանակ-**100.000 դրամ**
մեկ երկրորդ մրցանակ-**75.000 դրամ**
մեկ երրորդ մրցանակ-**50.000 դրամ**

Տեղեկությունների համար զանգահարել 52-47-02 հեռախոսահամարով

Միության վարչություն

ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ բնապահպանության նախարարության ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալության կողմից ՀՀ ջրային օրենսգրքի և ՀՀ կառավարության 07.03.03 թ. N 217-Ն և N 218-Ն որոշումների պահանջների համաձայն, ծանուցվում է ՀՀ Արարատի մարզի Նորամարգ համայնքում **Գաբրիել Փանոսյանի**՝ ոռոգման նպատակով մեկ գործող խորքային հորից ստորերկրյա ջրային ռեսուրսներից 4.0 լ/վրկ ջրառի ջրօգտագործման թույլտվության նախագծից:

Բոլոր շահագրգիռ անձինք, ովքեր կցանկանան ծանոթանալ նախագծի նախնական տարբերակին, կարող են աշխատանքային օրերին ժամը 17-18-ը դիմել ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն (հասցեն՝ Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ):

Հասարակայնության կողմից փաստաթղթի նախնական տարբերակի լսումը տեղի կունենա 2007 թ. մարտի 2-ին, ժամը 16-00, Կառավարական 3-րդ տուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ:

ՀՀ ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
900 քմ հողատարածք Արաբկիր համայնքում
Հեռ. (091) 519-006

www.azg.am

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60

Լրատվական գործունէութիւն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետութեան 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա N 047261, տրուած՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Յակոբ Աւետիքեան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրուած է տպագրութեան՝ 23.02.2007, գինը՝ 100 դրամ, տպագրւում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչութեան տպարանում՝ Արշակունեաց 2: